

Riksdagens protokoll

2007/08:101

Onsdagen den 23 april

Kl. 09.00 – 16.11

Protokoll
2007/08:101

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 april.

2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade
att *torsdagen den 24 april kl. 12.00* skulle voteringen utgå, voteringen
efter debattens slut skulle kvarstå,
att *fredagen den 2 maj kl. 12.00* skulle bordläggningsplenium utgå och
att *måndagen den 19 maj kl. 15.00* skulle arbetsplenium äga rum.
Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:574

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:574 Svenska soldaters bevitnande av tortyr
av Gunilla Wahlén (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är att interpellationsdebatten är fulltecknad den
22 april då försvarsministern hade för avsikt att besvara interpellationen.
Vid svarstillfällena före den 22 april befinner sig försvarsministern på
resa till USA.

Stockholm den 10 april 2008

Försvarsdepartementet

Sten Tolgfors (m)

Enligt uppdrag

Maria Hedegård

Rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:579 Regeringens satsning Lärarlyftet
av Mats Pertorft (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 14 april 2008

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2007/08:580

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:580 Regeringens utbildningspaket för obehöriga lärare

av Mats Pertoft (mp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är att jag vid tidigare svarstillfällen har redan inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 15 april 2008

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

Interpellation 2007/08:581

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:581 Luftföroreningarna och hot mot folkhälsan
av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 april 2008. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 10 april 2008

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:582 Social klausul i EU-fördraget

av Ronny Olander (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 15 april 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:584

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:584 Folkomröstning i Burma

av Magdalena Streijffert (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 9 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är utländska besök samt utlandsresor.

Stockholm den 11 april 2008

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2007/08:132 och 141 till justitieutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Sammansatta justitie- och socialutskottets betänkande 2007/08:JuSoU1

Trafikutskottets betänkanden 2007/08:TU11 och TU12

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU26

Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m. (prop. 2007/08:58).

Anf. 1 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag tänker prata om min reservation som handlar om skyddade identiteter.

Det är allt fler människor som skaffar sig skyddade personuppgifter. Det har vi sett statistik från Skatteverket som visar på. År 1993 var det drygt 4 700 personer det handlade om. Fram till år 2007 har siffran vuxit till över 11 000. Då handlar det både om sekretessmarkering och om människor som har kvarskrivning. I vissa fall handlar det också om fingerade personuppgifter, fast de är väldigt få. En stor del av ökningen består i första hand av kvinnor som förföljs och trakasseras av män, men också antalet kvinnor som behöver skydd på grund av hedersrelaterat våld uppvisar en viss ökning.

Det som är det stora problemet är att det är allt fler identiteter som röjs. Det är inte alls ovanligt att det är myndigheter som bär skulden till att det ser ut som det gör. Det är många som, trots att de vidtar väldigt många försiktighetsmått och -steg, hamnar i offentliga register eller i register hos olika företag. Man kan spekulera i vad det beror på, men som jag sade förut kanske det är så att kunskapen i de här frågorna inte är tillräckligt stor till exempel ute hos många av våra myndigheter.

Vi lever som rättslösa flyktingar i vårt eget land, säger en kvinna i en intervju och menar att vardagsproblemen kan bli oändliga. Någon vittnar om att barn har vägrats läkarvård för att något personnummer inte har kunnat uppges. Någon annan säger att det är väldigt lätt att röjas av oömtänksamma myndigheter. Någon berättar om en son som inte har kunnat söka till gymnasiet eftersom man inte vet vilket namn man ska skriva på betyget. Många drar sig för att skaffa busskort, bibliotekskort och annat. Någon säger att det är svårt att flytta till en annan kommun och söka ett jobb, för hur ska man kunna söka ett jobb om man inte kan tala om vad man heter och var man bor?

Som det står i betänkandet tog Skatteverket 2004 i samråd med en del andra myndigheter – CSN, Polisen, Socialstyrelsen, Domstolsverket med flera – fram en vägledning för hur man ska hantera den här typen av uppgifter ute hos myndigheterna. Det är en lång rad bra saker som tas upp. Det handlar om hur man ska hantera sekretessmarkeringar när man utvecklar IT-stöd. Det handlar om vilka som ska ha behörighet. Det handlar om hur man utformar rutiner och om att det är väldigt viktigt att den enskilda myndigheten gör en egen riskbedömning. Det handlar också om att man regelbundet bör följa upp och kontrollera att de här reglerna efterlevs.

Jag vet att det pågår utredningar – Folkbokföringsutredningen och Stalkningsutredningen – som har att se över frågor som berör människor som lever med skyddade identiteter.

I morgon är det en stor debatt här i kammaren som rör handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Där har man också tagit upp ett antal så kallade insatsområden. Det kommer att bli en lång debatt.

Anledningen till att jag har en reservation är att jag tycker att frågan om utbildningsinsatser och informationsinsatser för människor som finns i myndigheter inte har uppmärksamats tillräckligt mycket.

Jag kanske har fått en viss kritik för att jag har reserverat mig. Många tycker att vi är så överens i den här frågan, och det tror jag faktiskt att vi är. Men jag yrkar ändå bifall till min reservation just för att markera att jag tror att det är bra att vi gör en översyn av lagstiftning och regelverk men att vi också måste se till att vi ger tillräckliga resurser för att detta också efterlevs ute på våra myndigheter.

Anf. 2 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Vi har i detta läge lämnat ett särskilt yttrande. Anledningen är naturligtvis att vi ser att det finns stora problem här och att man måste ta frågan om människor som är på flykt på större allvar.

Personuppgifterna har en väldigt viktig funktion i samhället. De används i många olika sammanhang och har stor praktisk betydelse för att man ska kunna leva ett normalt liv.

Vi vet också att i Sverige befinner sig flera tusen kvinnor på flykt. De har flytt efter ett antal år av misshandel, våldtäkt och hot. Många flyr med sina barn. Behovet av skydd för dessa kvinnor och deras barn är stort, särskilt då de ofta förföljs och hotas till livet av sin före detta partner. En växande grupp är också de som behöver skydd för att de utsätts för hedersrelaterat våld och även vittnen som behöver skydd.

De möjligheter som finns i dag att skydda personuppgifter är bland annat sekretessmarkeringen. Det är ingen absolut sekretess. Det finns ingen reglering i lag, utan det är en bedömning som görs om man kan lämna ut eller om man ska sekretessbelägga uppgiften. Det bedöms från fall till fall. Den pågående utredningen Folkbokföringen i framtiden ska se över om de skyddade personuppgifterna ska lagregleras. Det är klokt.

Det finns också ett lagreglerat skydd genom kvarskrivning. Det finns också en lag som reglerar fingerade personuppgifter. Det är sällsynt att personer tilldelas fingerade personuppgifter. Det beslutas av Stockholms tingsrätt efter beredning hos Rikspolisstyrelsen. Vad jag vet är det ett fyrtiotal personer i Sverige i dag som har fingerade personuppgifter.

Man kan säga att dessa tre möjligheter bedöms i en fallande skala. Det är naturligtvis mycket svårt att få fingerade personuppgifter även om det kan anses som det absolut säkraste sättet för utsatta kvinnor och barn. Man ska också komma ihåg att det är svårt och ett stort ingrepp för personen själv att leva med fingerade personuppgifter.

Prot. 2007/08:101
23 april

*Samordningsnummer
och anmälan av
dödfödd m.m.*

Herr talman! Skyddet för personuppgifter är långt ifrån enkelt och okomplicerat. Som jag sade tidigare är skyddsbeslutet ofta ett stort ingrepp i den personliga integriteten och friheten. Något så odramatiskt som att gå med i en bokklubb kan innebära att den skyddade identiteten röjs. Det var också Marie Engström inne på.

Dessutom försvåras kontakten med myndigheter då endast ett fåtal tjänstemän har tillgång till personuppgifterna. Upptäcktsrisken gör också att den som försöker skydda sig på detta sätt befinner sig i en stressituation. Vi vet också att personer som lever under den här typen av skyddad identitet har ett stort behov av att ha kontakt med myndigheter. Det är därför oerhört viktigt att myndigheterna förstår allvaret i om man skulle röja en uppgift.

Tyvärr är det så, som Marie Engström också tog upp, att personuppgifterna röjs alltför lätt. Det drabbar framför allt kvinnor som vill bryta kontakten med män som utsätter dem för hot och våld men naturligtvis även andra människor som utsätts för hot och våld i sitt vardagsliv.

Sedan ett år tillbaka bedrivs ett arbete som syftar till att säkra skyddet för dem som är utsatta för hot. Det har resulterat i en förstärkning av sekretessen och en utvidgning av ansvaret för att sekretessen inte bryts till samtliga myndigheter. Skyddet för vittnen har också fått en ny reglering. Tyvärr är dessa åtgärder inte tillräckliga. Personer med behov av skydd ökar hela tiden. Från 1994 och fram till 2007 har antalet personer med sekretessmarkering ökat från 5 540 till 11 047. 1994 var 68 kvarskrivna; i dag är det 1 294. Det är bekymmersamt att det ökar på detta sätt.

Stalkningsutredningen pågår och har fått direktiv att utreda vilka skyddsåtgärder som är lämpligast för att förstärka personsäkerheten för personer som utsatts för hot eller förföljelse. Skatteverket arbetar med de tekniska förutsättningarna för ett säkert skydd.

Det pågår också en utredning under rubriken Folkbokföring i framtiden där man också tittar på frågan om skyddade personuppgifter eftersom det i dag, som jag sade tidigare, inte är lagreglerat.

När det gäller personsäkerheten kan vi generellt konstatera att det läggs ett oerhört stort ansvar på offret. Det är därför viktigt att man i pågående utredningar tar fasta på och föreslår åtgärder som lägger ett betydligt större ansvar på förövarna.

Herr talman! Socialdemokraterna har genom några reservationer i betänkandet 2007/08:JuSoU1 påtalat ett antal brister i regeringens handlingsplan. Dessa handlar till exempel om tillämpningen av besöksförbud, att besöksförbud ska kunna kompletteras med elektrisk fotboja, att tillhörligheter ska kunna hämtas med skydd av polis med mera.

Att allt fler kvinnor får skaffa skyddad identitet på grund av förföljelse och trakasserier visar att regeringens handlingsplan inte är tillfyllest. För närvarande vill vi dock avvakta med våra yrkanden i ärendet eftersom Stalkningsutredningen ska redovisa sina förslag redan den 30 september i år. Vi tycker att det vore fel att föregripa detta, även om vår uppfattning är att betydligt mer måste göras. Men vi anser att det finns anledning att avvakta resultatet av pågående utredningar. Därför har vi inte något yrkande.

Anf. 3 ULF BERG (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i SkU26, gällande samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m., och avslag på samtliga motioner.

Betänkandet berör en fråga som tidigare talare inte har varit inne på, och det är när ett barn är dött vid födseln. Vi har i dag regler om att det är den 28 havandeskapsveckan som utgör en gräns. Den har blivit lite stötande i och med att man i dag kan klara livet på barn som föds i den 22 havandeskapsveckan.

Redan 1976 föreslog Världshälsoorganisationen, WHO, att man skulle göra en förändring och räkna från den 22 veckan. Även vid en översyn 1989 behöll vi rekommendationen. Det är därför hög tid att vi genomför förändringen, för om till exempel en tvilling föds i den 27 havandeskapsveckan och lever så är det ett barn, medan om den andra tvillingen avlider strax före födseln så är det ett foster. Det känns onekligen lite konstigt. Därför är detta en bra förändring och att det, inte minst när det gäller tvillingar, blir en samsyn. Då blir det en naturlig följd att ändra begravningslagens regler så att det är den 22 havandeskapsveckan som även gäller där.

Herr talman! Vad gäller samordningsnummer har det länge funnits en kritik mot det systemet. De som har fått ett samordningsnummer har länge känt att det har varit svårt att använda sig av det därför att man på banken eller på andra ställen inte har tagit det på speciellt stort allvar. Nu föreslås att om identiteten är känd när man får ett samordningsnummer ska det läggas in i det statliga personregistret, Spar. Bedömningen görs, vilken jag helt delar, att det då blir lättare för banker och andra som ska kontrollera uppgifterna och att det blir mer legitimt med samordningsnumren.

Marie Engström bad nästan om ursäkt för att hon reserverade sig, men det tillhör väl det politiska spelet även om man nästan är överens. Birgitta Eriksson hade ett särskilt yttrande, men vi är, som sagt, väldigt överens. Folkbokföringsutredningen ser ju över detta. Det är helt riktigt att sekretessuppgifterna som man i dag har löst problemen med är frivilliga.

Men här har JO inte heller haft någon invändning. Men det är en sådan fråga som man tittar på i denna utredning.

Man ska också titta på ett antal andra saker. En sådan sak är om det finns skäl att andra myndigheter och organisationer ska kunna hämta uppgifter hos Skatteverket. I dag finns det en risk. Ju fler som ska lagra dessa personuppgifter, desto större är naturligtvis risken att göra misstag än om uppgifterna finns på bara ett ställe.

Avslutningsvis vill jag ta upp frågan om skyddad identitet. Det är naturligtvis väldigt bra om det blir ännu bättre i fråga om detta och att färre misstag begås. Jag tror att det var Marie Engström som sade att det naturligtvis är väldigt beklagligt när statliga myndigheter begår misstag och röjer en skyddad identitet.

Men jag tycker att det finns skäl att påminna om den handlingsplan som vi i alliansen har tagit fram på just detta område. Det är 56 åtgärder. Det bästa måste ändå vara att man ser till att kvinnor kan leva vidare utan att hamna i den situationen att de måste skydda sig med hemlig identitet och liknande. Men det finns sådana fall. Men oavsett vilka handlingspla-

Prot. 2007/08:101

23 april

*Samordningsnummer
och anmälan av
dödfödd m.m.*

ner vi har och vad vi gör kommer detta problem att leva kvar. Men det är ändå bra om så få som möjligt måste tillgripa den här sortens skydd. Det är naturligtvis, precis som tidigare talare har sagt, ett stort bekymmer för dem som måste vidta dessa åtgärder.

Än en gång yrkar jag med glädje bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande.

Anf. 4 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Ulf Berg och jag är överens om att det innebär väldigt stora svårigheter och problem att leva med skyddad identitet, både praktiskt i kontakter med myndigheter och när det gäller personsäkerheten.

Samtidigt är det oerhört viktigt att man fokuserar på denna fråga och debatterar den därför att det finns en väldigt stor okunskap ute bland myndigheter och i samhället i stort.

Både Ulf Berg och jag deltog i ett seminarium som skatteutskottet anordnade för att lära oss lite mer och få belyst hur reglerna om skyddad identitet är utformade och hur de ska tillämpas. Där framkom det hur stora problemen är och hur lätt en person med skyddad identitet röjs. Därför tycker jag att det är viktigt att vi poängterar det. Från vår sida är det viktigt att man skickar med detta till Stalkningsutredningen.

Som det är i dag ligger bevisbördan när det gäller att ha skyddad identitet helt och hållet på kvinnan. Det ligger också på kvinnan att hela tiden skydda sig och sina barn. Jag tycker att man måste fundera på om det är rimligt att det är så. Det kanske är rimligare att man undersöker om ett större ansvar kan läggas på förövaren. Jag vet att den här utredningen också har ett uppdrag att titta på hur man kan begränsa livsutrymmet för förövaren i stället för kvinnorna och barnen eftersom de har en i stort sett omöjlig situation när det gäller att röra sig och fungera i vårt samhälle.

Anf. 5 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Ja, Birgitta Eriksson, jag tror att vi är väldigt överens. Nu handlar detta inte enbart om kvinnor, men det är mest kvinnor. Det kan också finnas personer som har blivit vittne till ett brott och annat och hamnar i en hotsituation. Det är tack och lov väldigt sällsynt. Men dessa personer måste vidta olika åtgärder för att skydda sig.

När det gäller det sista som Birgitta Eriksson tog upp är det naturligtvis otroligt svårt att göra avvägningar. Man måste verkligen fundera på hur man löser frågan om att ha ett livstidsstraff för en person som har trakasserat en kvinna. Det kan finnas aggressioner kvar. Precis som Birgitta Eriksson säger är det naturligtvis ofta fråga om män. Detta bekymmer kan finnas under väldigt många år och kanske i vissa fall under resten av livet eftersom det finns svartsjuka och annat som ligger bakom.

Herr talman! Detta är otroligt komplicerade frågor, men jag tror att vi har en samsyn i denna kammare om att det här gäller att vi gör allt som går att göra för att de som är offer i görligaste mån ska kunna leva vidare utan stora bekymmer. Men nu är det tyvärr som det är i dag, men vi får hjälpas åt för att försöka hitta ännu bättre regler för att minimera de skador som uppstår.

Anf. 6 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Det är det som det handlar om för oss. Jag tror att Ulf Berg håller med mig om att det inte är rimligt att man lägger ett så stort ansvar på offret. Man måste också hitta ett system där man lägger ett större ansvar på förövaren. Man kan tänka sig att man begränsar livsutrymmet för förövaren genom fotboja eller på annat sätt. Man kan också tänka sig ett skadeståndsansvar för förövaren. I dag kostar det oerhört mycket för offret, den som har blivit utsatt för våld, att kanske fly snabbt och byta bostad. Jag träffade en kvinna som lever under dessa omständigheter och som tillsammans med sina barn hade bytt bostad åtta gånger under fyra år. Det kostar en massa pengar. Då kan man fundera på om det inte skulle kunna läggas fram ett förslag om skadeståndsansvar för förövaren.

En annan sak som jag tycker att man ska fundera på och som jag skulle vilja skicka med till Stalkningsutredningen är naturligtvis att det är så lätt att röja en skyddad identitet. Som en brottsförebyggande åtgärd skulle man kunna fundera på om röjandet skulle kunna leda till skadeståndsansvar för att verkligen trycka på allvaret i att röja en identitet och de enorma konsekvenser som det får för enskilda personer.

Det finns alltså betydligt fler åtgärder som man kanske skulle börja fundera på, och man kanske skulle ha ett annat synsätt och mer titta på hur förövarens livsutrymme ska begränsas och inte offrets.

Jag hoppas att man tar till sig detta i den pågående utredningen.

Anf. 7 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Låt mig vinkla den här frågan något eftersom jag till professionen är polis och har ägnat en hel del tid åt att försöka få kvinnor att erkänna hur saker och ting har varit.

Jag kommer ihåg ett fall då jag säkert stod minst en halvtimme och försökte få en kvinna att berätta. Jag förstod precis hur det var, men hon förnekade att det fanns problem och att mannen slog henne. Precis när jag hade gett upp och vi var på väg därifrån sade kvinnan: Något slag får man väl tåla. Och då fick jag öppningen.

Men det finns alltså en fara i om kvinnor tycker att det blir på tok för stränga straff. Många gånger när kvinnorna börjar denna resa kan de tänka att det får så stora konsekvenser att de hellre är tysta.

För att kunna hjälpa måste vi först se till att kvinnan vill ha denna hjälp. Jag tror därför att det är otroligt viktigt att man också har detta synsätt. Det är en sak som man måste ta med i vågskålen. Det är just den här förnekelsen som är så otroligt stark.

Många gånger när det har gått för långt kan man med läkarundersökningar och annat leda detta i bevis. Men det är min uppfattning att det många gånger då har pågått på tok för länge.

Vi är då tillbaka till den handlingsplan som omfattar 56 åtgärder som alliansregeringen har lagt fram. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi fokuserar på hela kedjan. Då handlar det om den svagaste länken. Då måste detta hela tiden passa ihop för att kedjan ska hålla.

Detta är otroligt komplexa frågor. Det är klart att vi kan fatta beslut här som ser bättre ut. Men om vi har otur kan det slå tillbaka om vi inte har tänkt oss för. Det är därför svåra frågor.

Anf. 8 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag begärde replik när Ulf Berg sade att det lät som att jag bad om ursäkt för att jag yrkade bifall till min reservation. Det är mycket möjligt att det lät så. Därför är det på sin plats att jag försöker förklara mina motiv lite grann.

Både Folkbokföringsutredningen och Skatteverkets arbete handlar om frågor kring överföring av personuppgifter. Det ska ske på ett korrekt sätt. Stalkningsutredningen handlar om både skyddsåtgärder och ekonomiskt stöd. I morgon ska det antas en handlingsplan. Där har även Vänsterpartiet en hel del reservationer och förslag till förbättringar utifrån regeringens förslag.

Vad jag vill säga med det är att vi gör väldigt mycket, och vi är väldigt bekymrade, för det här är ett stort problem. Trots det växer antalet människor som är i behov av skyddade personuppgifter. Med det ökar också risken och växer antalet människor vars uppgifter röjs. Det är precis det jag vill komma åt med min reservation. Jag kan inte riktigt hitta någonstans exakt problemet hur myndigheterna i sin verksamhet ska hantera ett växande antal personer med skyddade personuppgifter utan att risken för att dessa röjs höjs successivt. Det är precis det vi upplever just nu.

Vi är så jätteöverens och hänvisar till allt möjligt som händer. Men om den här frågan hör hemma vid morgondagens handlingsplan, varför är inte min motion skickad till det utskott som handhar frågan? Den här frågan ska behandlas inom ramen för skatteutskottets ansvarsområde.

Anf. 9 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag förstår att jag inte skulle ha sagt så där, men nu sade jag så i alla fall. Det gör att vi får ett litet replikskifte.

Regeringen har givit en utredning som heter Folkbokföringsutredningen i uppdrag att göra en översyn. Det finns. Sedan är nästa fråga: Är det betydligt fler fall? Det vet jag inte. Däremot är det förhoppningsvis så att det är flera som upptäcks i dag och får hjälp. Jag tror att det historiskt varit och fortfarande tyvärr är ett otroligt stort mörkertal. Det är många som lever i det dolda, som jag var inne på i replikskiftet med Birgitta Eriksson.

Låt oss ta det lite lugnt, se till att genomföra utredningen och titta på om det finns anledning att se över det här med sekretessen och om det finns anledning att se över detta att andra myndigheter får hämta sina uppgifter hos Skatteverket. Kan det vara ett sätt? Det är bland annat det som regeringen har bett utredningen att titta på.

När det gäller att röja uppgifter är det naturligtvis olyckligt när myndigheter gör det. Som sagt är det väldigt svårt med dagens Internet och liknande. Barnen kanske finns med i idrottsföreningar, man vill ta kort, och namnen finns med. Det är lätt sökbart. Det är otroligt viktigt att även stora delar av det civila samhället har kunskap om de lagar som finns om att man måste lämna tillstånd. När jag tar ett kort på en för mig relativt okänd församling ställer jag alltid frågan: Finns det någon här som är emot att det här fotografiet publiceras? Jag kanske inte alls har någon aning om att det finns människor i min närhet som har skyddad identitet.

Anf. 10 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är precis som Ulf Berg säger, att det här är ett väldigt svårt och komplicerat område. Det är just därför jag i min reservation säger att det behövs mer information och utbildning i de här frågorna så att inte fler människor med skyddad identitet får sina uppgifter röjda.

Jag tror att det är viktigt att vi återkommer med någon typ av utvärdering och ser om det har blivit någon förbättring efter alla förändringar och efter de utredningar som nu ligger. Jag tror att den här debatten kommer upp om ett år igen.

Anf. 11 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag kan bara uttrycka min glädje att Marie Engström och Vänsterpartiet är med på det här jobbet. Ju fler som kan bidra med bra lösningar desto bättre är det naturligtvis. Det här är ett otroligt komplext problem.

Låt oss avsluta replikskiftet och försöka gå till handling och göra det här ännu bättre.

Anf. 12 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Betänkandet om samordningsnummer och anmälan om dödfödd behandlar såväl en proposition som ett antal motioner. Jag konstaterar att enigheten i den här frågan är tämligen stor. Det är givetvis bra. Jag säger det trots att det finns en reservation i ärendet och ett särskilt yttrande. Reservationen från Vänsterpartiet kan jag instämma i men komplettera den med att våldet i nära relationer finns inom alla grupper, inte enbart mellan kvinna och man. I dagens samhälle behöver vi benämna de här problemen som våld och trakasserier i nära relationer också i andra relationer, även om våldet är störst i relationen kvinna–man.

När man studerar utvecklingen av behovet av skyddad identitet kommer ett antal frågor upp. Ökningen är närmare en fördubbling på tio år. Har hoten i Sverige ökat? Har trösklarna sänkts för vad som rymms inom begreppet hot, eller har våldet i samhället ökat i allmänhet? I mitt hemlän är ökningen vad gäller sekretess och kvarskrivning 317 procent under åtta år, alltså en enorm ökning.

De här frågorna är berättigade, och förhoppningen är att vi får svar och förslag till åtgärdsprogram i samband med att de utredningar som nu sker på det här området blir färdiga i höst. Det är också i samband med dem som jag har förhoppningen att de svar ges som Vänsterpartiet efterlyser i sin reservation. Det är frågor som är berättigade att ställa.

Vi vet att sekretessbelagda uppgifter ibland läcker från våra myndigheter. Det är helt oacceptabelt. Här behövs en uppstramning. De åtgärder som i dag används för att skydda utsatta individer i form av sekretessmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter bör ses över utifrån den utsattes situation, som alltså nu görs. Det måste bli lättare att leva ett vanligt liv även om man känner sig hotad, och så är det inte i dag.

Man behöver pröva möjligheten att i större utsträckning använda modellen med tillfälligt fingerade personuppgifter. Samtidigt är det beklagligt att behöva diskutera sådana här passiva åtgärder, som jag ser det, när det tveklöst borde vara den som orsakat förhållandet och utgör hotet som skulle vara skadeståndsskyldig i sådana här fall. Det visar att den här

frågan rymmer mängder med frågetecken. Som jag ser det kommer de här frågorna förhoppningsvis att lösas i samband med att utredarna presenterar sina förslag. Intill dess får vi avvakta.

Det är med viss förvåning jag noterar att Socialdemokraterna i sitt särskilda yttrande skriver att regeringens handlingsplan inte fungerar. När man skriver så från Socialdemokraterna förmodar jag att man i det påståendet inrymmer regering oavsett färg, eftersom den stora negativa utvecklingen faktiskt skett under en regering med en annan färg än vad den nuvarande har. Den nuvarande har ju suttit bara 18 månader.

Frågan om anmälan av dödfödd är en fråga som tangerar oss dramatiskt eller endast ses om en naturlig utveckling av de medicinska framstegen. Sverige är i dag ett av de länder som inte har genomfört WHO:s rekommendation att anmälan av dödfödd ska ske efter 22 hela havandeskapsveckor. Det kan ses som underligt att den här förändringen inte har skett tidigare, då praxis inom vården har varit 22 veckor. Efter den tidpunkten kan en nyfödd överleva med hjälp av vårdinsats. Vi bör alltså se den här förändringen som en administrativ förändring inom folkbokföringen och inte som en direkt vårdetisk fråga.

Nu kommer det här givetvis att påverka våra jämförelsetal i förhållande till övriga länder. Sverige har i dag världens lägsta barndödlighet. Givetvis är det lättare att få lägre siffror när den nyfödde är sex veckor äldre än vad som nu är fallet.

Nu kommer en korrigering att ske, och förhoppningen är givetvis att vi i jämförelse med vår omvärld även i fortsättningen kommer att ha låga dödstal på det här området.

Herr talman! Som jag nämnde inledningsvis är utskottet tämligen överens om betänkandet även om det finns nyansskillnader i form av en reservation och ett särskilt yttrande. Jag yrkar dock avslag på reservationen och bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 13 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är överens om att det som finns i dag inte är tillfyllest. Jörgen Johansson var inne på att sekretessmarkering och kvarskrivning inte fungerat tillräckligt väl eftersom de ökar kraftigt. Det måste vi naturligtvis gemensamt försöka ändra på.

Handlingsplanen är inte tillfyllest. Så uttryckte vi det i vårt särskilda yttrande. Det är givetvis så. Den situation som de hotade lever under är alldeles för komplicerad, och därför måste vi fundera på om de åtgärder som vidtas är tillräckliga. Vi hoppas att utredningarna ska komma med förslag som innebär att de får en drägligare tillvaro.

Vid det seminarium som skatteutskottet anordnade kom det fram en del förslag på hur man kunde förbättra situationen för människor som lever med skyddad identitet. I dag finns till exempel inte möjligheter till snabb advokathjälp för dem som befinner sig i en sådan situation. Kanske skulle telefonrådgivning och särskilda skyddshandläggare vara ett sätt att underlätta och hjälpa dem i den svåra situation de befinner sig.

Omprovningen är också ett problem. Man omprövas alltså efter två eller tre år. Kanske bör man fundera på om det i stället vore lämpligare att låta det löpa tills man vet att hotet är avvärt. Omprovningen innebär

en stor press på kvinnorna eftersom det ligger på dem att bevisa att det fortfarande föreligger ett hot. Det finns således mer att göra.

Prot. 2007/08:101
23 april

Anf. 14 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det här är en oerhört svår fråga. Den berör enskilda individer, och det är mycket känslor inblandade. Det var därför jag reagerade när jag läste Socialdemokraternas särskilda yttrande om handlingsplanen, för det är tveklöst så att vi, oavsett regering, haft en kraftig utveckling; den kraftigaste utvecklingen skedde kanske under den tidigare regeringen. Det är ett problem som vi måste lösa gemensamt, alltså den formen av värderingar i samhället.

Det seminarium vi hade i riksdagen var mycket bra. Där framkom en del infallsvinklar som är väl värda att ta med sig i den fortsatta behandlingen av ärendet.

Diskussionen, debatten, om hur vi går vidare och löser frågan på bästa sätt får vi, som sagt, ta efter att utredaren lagt fram sitt förslag.

Anf. 15 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Så långt är vi överens. Vi kommer att vänta på förslaget som läggs fram den 30 september. Det är dock viktigt att redan nu vara med i diskussionen och peka på den allvarliga situation som dessa människor lever under. Jag skulle vilja skicka med att jag hoppas att man i Stalkningsutredningen verkligen belyser varför hot och våld i nära relationer ökat så kraftigt. Jag hoppas alltså att det görs en noggrann bakgrundsanalys av vad ökningen beror på så att vi kan vidta adekvata åtgärder.

Vidare hoppas jag, och utgår från, att utredningen har en nära dialog med de berörda, utsatta, hotade människorna så att de förslag som läggs fram ger ett fullgott personligt skydd för dessa människor.

Anf. 16 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Givetvis reagerar även jag när jag ser utvecklingen i mitt hemlän, som är i storleksordningen 317 procent. Det är en häpnadsväckande utveckling. Man måste självklart analysera vad det beror på. Det är helt oacceptabelt att det finns en sådan utveckling.

Att vi har denna diskussion i dag, att vi är överens i kammaren om åtgärderna, åtminstone i stort sett, tycker jag är ett första steg för att vi ska kunna lösa problemet på sikt.

Anf. 17 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Allt fler människor lever i dag med någon form av skyddade personuppgifter. Jag tror att varenda talare hittills rapat upp någon sorts statistik, och jag ska därför skona er från det. Vi kan dock konstatera att de allra flesta av dessa människor är kvinnor som flyr från en man som de tidigare haft en nära relation med och som utsatt dem för våld och hot. Men det förekommer också vittnen, politiska flyktingar och personer med utsatta yrken, som åklagare och polis, samt en del andra personer.

*Samordningsnummer
och anmälan av
dödfödd m.m.*

De allra flesta har den lägsta skyddsgraden, sekretessmarkering. Den kan man få om man har en konkret hotbild mot sig. Det är helt enkelt en varningssignal om att det ska göras en noggrann kontroll innan personuppgifterna lämnas ut. Sekretessmarkeringen omprövas i regel årligen.

Något färre har den starkare skyddsgraden, kvarskrivning. Det innebär att de fortsätter att vara folkbokförda på den tidigare orten trots att de flyttat. De har kvar den gamla adressen, och all post går via Skatteverket. Kvarskrivning beviljas för högst tre år men kan därefter omprövas.

Jag tror att det är svårt att föreställa sig alla de praktiska hinder som kan möta dessa människor. Särskilt de som har kvarskrivning vittnar om problem med allt från att övertyga den nya kommunen om att barnen ska få rätt att gå i skola, trots att de inte är skrivna där, till räkningar som hinner förfalla innan de kommer från skattekontoret. Även sekretessmarkering kan innebära problem och en ständig rädsla för att röjas.

Kunskapen om hur man hanterar personer med skyddad identitet varierar även om den blivit bättre på senare år. Skatteverket har i samråd med en rad andra myndigheter tagit fram en vägledning för hantering av skyddade personuppgifter i offentlig förvaltning i syfte att skapa enhetliga rutiner och inte röja uppgifterna av misstag. Trots det förekommer det att dessa personer vid varje ny myndighetskontakt måste förklara sin situation, hur de ska bli bemötta, och göra allt för att inte uppgifterna ska röjas. Det kan handla om så enkla saker som att man på vårdcentralen får sitt namn uppropat trots att man har sekretessmarkering.

Det finns alltså fortfarande en hel del att göra inom vård, skola, socialtjänst och andra instanser som kommer i kontakt med dessa personer. Men det krävs inte bara bättre kunskap och rutiner utan också en översyn av lagstiftningen. Som tidigare talare varit inne på är det mycket som egentligen ligger utanför skatteutskottets område. Vi hanterar endast folkbokföringen. Den grundläggande fråga man måste ställa sig är hur rimligt det är att hela tiden kringskära den drabbade personens liv och i vilken utsträckning mer ansvar måste läggas på förövaren. Jag tycker att det är fullt rimligt att en person som överträder besöksförbudet exempelvis ska ha elektronisk fotboja. Men det är alltså inte en fråga om folkbokföring och hanteras därmed inte av oss i skatteutskottet.

Om vi håller oss till den har vi frågorna om sekretessmarkering, kvarskrivning och rutiner för detta. Det har kommit kritik från brottsofferjourer och kvinnojourer som anser att man är alldeles för restriktiv när det gäller omprövning. Om skyddet fungerat som det var avsett och personen därmed inte kunnat bli uppspårad och hotad igen har man ibland gjort bedömningen att det inte längre finns någon aktuell hotbild och tagit bort skyddet. När skyddet inte längre finns kvar kommer förövaren fram och offret utsätts för nya övergrepp. Det är förstås inte rimligt.

Självklart måste myndigheterna lita på dessa personer så pass mycket att de inte gör de restriktiva bedömningarna som försätter personerna i fara. Samtidigt är det naturligtvis rimligt att ompröva skyddsbehovet så att det inte slentrianmässigt fortsätter att finnas kvar om det inte finns en aktuell hotbild. Däremot är det inte rimligt att konsekvensen kan bli att personer måste röjas var tredje år och utsättas för nya hot för att sedan åter kunna få skydd. Det hela blir knappast lättare av att man inte kan överklaga Skatteverkets beslut om att inte förlänga skyddet.

I stället har det föreslagits att skyddet ska förlängas automatiskt om det inte framkommer nya skäl som talar mot det, och då ska inte det faktum att skyddet fungerat ses som ett skäl till att det inte behövs. Vi måste trots allt komma ihåg att det finns stora praktiska problem med att ha skyddad identitet. Det är knappast något man utsätter sig för bara för att det är kul, om man inte upplever att det finns en konkret hotbild.

Frågan om rutinerna kring sekretessmarkering och kvarskrivning är en av de frågor som bereds av Stalkningsutredningen som presenteras i september. Det är rimligt att ge dem en chans att slutföra sitt arbete, särskilt som jag upplever att det finns en stor samsyn om att det är ett angeläget problem som vi verkligen måste göra någonting åt. Därför har jag inget yrkande i den delen i dag. Jag har heller inga invändningar mot frågan om samordningsnummer eller anmälan om dödfödd. Ni får helt enkelt leva med att det blir mycket prat och lite yrkanden i dag.

Anf. 18 AGNETA BERLINER (fp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet SkU26. Även jag ska uppehålla mig vid punkt 3, skyddet av personuppgifter inom folkbokföringen. Jag tänkte först sätta in den i sitt sammanhang.

Ungefär 25 000 fall av misshandel av kvinnor och drygt 4 000 våldtäkter anmäls varje år. Nästan åtta av tio av de drabbade kvinnorna har utsatts för våld av en man som står henne nära. Vi kan tänka oss den rädsla som många kvinnor lever i och den frihet som många kvinnor berövas, förutom de kränkningar som de har utsatts för. För att toppa den känslan vet vi dessutom att 16 kvinnor mördas varje år i Sverige av en man som de har eller har haft en nära relation med.

Som många har nämnt är det allt fler i dag som lever med skyddad identitet. Det har givetvis den här bakgrunden. Det är över 11 000 personer i Sverige, där merparten är kvinnor som har hotats och utsatts för våld och förföljelse av sina män eller tidigare män. Ungefär 4 000 barn lever med denna typ av skydd. Det här är kvinnor och barn som har tvingats till flykt, ofta efter årtal av misshandel och ständiga hot.

I dag medger den svenska lagstiftningen tre skyddsmöjligheter. Gemensamt för dem är att det är offren, det vill säga oftast kvinnan och barnet, som drabbas hårt. De här kvinnorna och barnen är oerhört utsatta och sårbara. De kan aldrig räkna med att få stanna kvar där de bor för tillfället. De lever ofta isolerade i ett ständigt spänningstillstånd.

Jag håller med alla dem som har talat tidigare om att det behövs ett ändrat synsätt. Det är alltför sällan det görs något för att begränsa förövarnas utrymme. I stället är det kvinnorna som ofta tvingas fly från hus och hem och helt bryta sina livsmönster. Det samhället gör när vi har denna typ av regleringar är egentligen att vi lägger skulden på offret, som får ta konsekvenserna av att leva ensam på en ny ort, kanske utan kontakter med familj och anhöriga och i ständig rädsla och skräck för att bli upptäckta.

Många har nämnt att den som har kvarskrivning har en väldigt svår vardag, både praktiskt och ekonomiskt. Man har svårt att få arbete, man kan inte använda sitt högkostnadsskydd för medicin, man kan inte använda bibliotekskort och så vidare. Även om de skyddade självklart har rätt till skola, vård, förskola och socialhjälp finns de officiellt inte på den plats där de befinner sig. Därför blir den konkreta vardagssituationen

väldigt svår. Och som alltid under svåra förhållanden är det barnen som drabbas allra svårast.

Herr talman! Detta är en bild av verkligheten. Jag vill också ge en annan bild.

”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. — — — Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. — — — Var och en har rätt att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje stats gränser. — — — Var och en har ... rätt till social trygghet.”

Det var några av de mänskliga rättigheterna i FN:s deklaration.

För mig verkar det som att det är med mänskliga rättigheter ungefär som med demokrati. Man kan aldrig ta dem för givna. De måste alltid försvaras. Det rätt tänkta är inte alltid så lätt att åstadkomma i realiteten, och det självklara genomförs inte alltid bara för att det är självklart. Ändå får vi inte förtrötta vare sig det gäller att värna demokratin eller att stå upp för att de mänskliga rättigheterna ska respekteras i vardagen. Det är det jag egentligen tycker att detta betänkande handlar om, precis som handlingsplanen, som många har nämnt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

7 § Beskattning av flygbränsle för privat ändamål

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU28

Beskattning av flygbränsle för privat ändamål (prop. 2007/08:122).

Anf. 19 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Som förste talare kanske jag får göra en tillbakablick och beskriva ärendet för att göra det begripligt för eftervärlden genom protokollet.

Förslaget till proposition 2007/08:122 om beskattning av flygbränsle som förbrukas i luftfartyg när de används för privata ändamål är föranlett av att Sverige på området har haft ett EG-rättsligt undantag som upphörde att gälla från och med den 1 januari 2007. Huvudregeln i det aktuella direktivet har varit att flygbränsle som används för kommersiellt ändamål ska vara skattefritt, medan flygbränsle som används för privat ändamål ska beskattas. Medlemsstaterna får dock begränsa tillämpningsområdet för skattebefrielsen för flygbränsle till att enbart gälla flygfotogen. Det innebär att det är möjligt att beskatta flygbränslet även när bränslet används yrkesmässigt, eller kommersiellt om man vill uttrycka det så.

Sverige har alltså sedan EU-inträdet haft ett undantag från gemenskapsrättens regler om beskattning av flygbränsle som används för privat nöjesflygning. Allt flygbränsle har således varit skattebefriat oavsett användningsområde. Detta upphörde att gälla vid utgången av år 2006.

Nu föreslås alltså att vi i den förändrade verkligheten ska upprätthålla en ordning som går ut på att det privata flyget ska beskattas, medan det kommersiella flyget inte ska drabbas av någon typ av beskattning. Vi i Vänsterpartiet vill i detta sammanhang betona att vi i andra motioner i

andra sammanhang väldigt tydligt talar om att vi anser att alla transportslag, även flyget, rimligtvis ska bära sina samhällsekonomiska kostnader på kort och lång sikt. Det är alltså angeläget att luftfarten bidrar till att utsläppsminskningar genomförs, så att de mål som vi satt upp här i riksdagen, till exempel vad gäller miljö kvalitet, kan uppnås.

Det kan också konstateras att flyget räknat per passagerarkilometer är det transportsätt som påverkar miljön mest i negativ bemärkelse. Vi finner att det är en orimlig ordning att just flyget ska vara något slags skattefri zon. Vi är medvetna om att det finns ålderdomliga regler, system och internationella överenskommelser som i dag omöjliggör att vi går in och beskattar till exempel flygfotogen inom internationell luftfart. Men det är en väg som vi måste gå. Vi har föreslagit andra åtgärder för att se till att även flyget betalar sina samhällsekonomiska kostnader, till exempel en start- och landningsskatt för inrikesflyget.

Herr talman! Vi vill därför välkomna att regeringen lägger fram detta förslag. Vi ser det som ett första steg mot en beskattning av allt flygbränsle. Det första steget är alltså att man beskattar flygbränsle för privat ändamål. Det är rimligt att man nu går vidare och tittar över möjligheten att beskatta det bränsle som används för kommersiellt flyg. Det är fullt möjligt att delvis tillgodose det vad gäller flygbensin som används kommersiellt. Vi tycker att det ska utnyttjas.

Med anledning av detta har vi en gemensam reservation tillsammans med Miljöpartiet, som jag härmed yrkar bifall till.

Anf. 20 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Att flyget, det mest klimatskadliga av alla transportslag, inte betalar några som helst klimatskatter är rent ut sagt knäppt. Vi vet att skatter är ett kostnadseffektivt sätt att styra för att minska utsläppen. Det borde förstås också gälla flyget. Självklart borde också flyget vara med och betala för sin miljöpåverkan, precis som alla andra transportslag. Att det inte är så får vi skylla på EU och den borgerliga regeringen.

Peter Pedersen har gjort ett hedervärt försök att bringa lite ordning i de snåriga EU-reglerna. Jag ska försöka göra det snäppet ännu mer pedagogiskt, om det går.

EU:s energiskattedirektiv talar om vilka flygbränslen som man får beskatta, vilka man inte får beskatta och vilka man måste beskatta. Till att börja med måste vi skilja mellan å ena sidan flygfotogen, som nästan uteslutande används i kommersiellt flyg, å andra sidan flygbensin, dieselolja och gasol, som används i mindre flygplan respektive i luftballonger – jag vet inte hur stort det är i sammanhanget, men de finns i alla fall – för antingen privata eller kommersiella ändamål.

Flygfotogen för kommersiellt bruk får vi inte beskatta. Flygbränsle för privat bruk måste vi beskatta oavsett sort. Hur vi gör med flygbensin, dieselolja och gasol för kommersiellt bruk får vi välja själva.

Hittills har Sverige haft ett undantag från beskattningen av privat flygbensin, men det har gått ut, precis som Peter Pedersen sade. Det är därför regeringen nu kommer med ett förslag om att anpassa lagstiftningen till detta. Det handlar alltså inte om att den regering som tidigare har varit med och rivit upp den flygskatt som den förra regeringen försökte införa plötsligt har ändrat sig i klimatdebattens spår, utan det är ren EU-

anpassning. Följaktligen går man inte heller en millimeter längre än man måste enligt EU-direktivet.

Flygfotogen för kommersiellt bruk får vi som sagt inte beskatta. Där-
emot skulle vi mycket väl kunna beskatta andra flygbränslen än fotogen.
Det skulle inte bara ha miljöfördelar. Det skulle också underlätta admi-
nistrationen väsentligt.

Att man ändå inte gör det förklarar man med att det skulle kräva att
man notifierar det till kommissionen för statsstödsgodkännande. Det
skulle ta lite tid och fördröja ärendet som redan har blivit försenat.

Det är klart att man kan fråga sig varför det har dröjt så länge med
anpassningen. Men helt bortsett från den frågan förstår jag att man vill ta
det lite lugnt och få i gång det här så fort som möjligt.

Varför då inte när man har fått en beskattning av flygbränslet gå vi-
dare och åtminstone se till att man så fort som möjligt kan beskatta det
kommersiella flygbränsle som vi har möjlighet att beskatta?

Det bästa och rakaste vore om vi kunde beskatta allt flygbränsle oav-
sett var det används. Det vore det mest effektiva sättet att bryta den oro-
väckande ökningen av flygtrafiken. Men det kräver att Sverige verkar
internationellt för att allt flygbränsle ska kunna beskattas.

I stället för att göra det sätter regeringen sitt hopp till att flyget ska in-
lemmas i EU:s handel med utsläppsrätter. Det låter fint i teorin. I teorin
är handel med utsläppsrätter absolut ett bra verktyg. Men i praktiken
skulle det inte hjälpa långt.

Om flyg och konkurrensutsatt industri ska tävla om samma utsläpps-
rätter är risken uppenbar att det slutar med att det köpstarka flyget köper
upp industrins utsläppsrätter och fortsätter att öka mer eller mindre ohej-
dat medan industrin flyttar utomlands. Då har vi inte vunnit jättemycket
för miljön.

Vill man på allvar minska flygets klimatpåverkan är det svårt att
komma runt det. Det krävs klimatskatter på flyget. Därför yrkar jag bifall
till reservationen.

Anf. 21 CHRISTIN HAGBERG (s):

Herr talman! Jag kan i princip instämma i vad de två föregående ta-
larna sagt. Flyget måste debatteras mycket mer när det gäller klimatfrå-
gan och också stå för sina utsläpp. Det här betänkandet är en liten början
på det. Vi har ingenting emot att man ändrar det.

En tanke som slog mig när jag läste detta första gången var att man
kanske borde ta en diskussion i regeringen och i EU om vad som är
kommersiellt flyg. Förutom de viktiga transporterna inte minst i glesbygd
där man har ett behov av att ha den här typen flyg räknas här upp flygfo-
tografering och reklamflyg.

Vad skönt det skulle vara att slippa flygplanen som kommer med en
lång remsa efter sig när man ligger på badstranden på sommaren. Det
finns inget skäl för att vi ska undanta dem från att betala skatt. Det är en
sådan fråga som vi borde kunna ta upp och diskutera.

En annan fråga som kanske är ännu mer allvarlig är att vi behöver pi-
loter och utbildning. Vi har alla blivit uppvaktade av dem som tycker att
det är oklart. De behöver flygtimmarna för att gå vidare i sin utbildning.
Räknas det som kommersiellt eller räknas det som privat flygning?

Man har överlåtit till Skatteverket att tolka det. Jag hoppas att man tolkar det på ett bra sätt så att man som enskild inte blir drabbad för att man valt att utbilda sig till pilot. Även om vi tycker att man ska beskatta flyget mer lär vi aldrig kunna ta bort det. Vi behöver också kommunikation globalt i den här frågan.

En ytterligare fråga som vi gärna vill lyfta upp är att Skatteverket återigen får nya pålagor att hantera. Man har beräknat en driftskostnad på 1–1 ½ miljon om året som man inte får någon kompensation för. Återigen tas utrymme till den här typen av frågor i stället för att jaga skattefusket, som vi har efterlyst från oppositionen.

Jag stannar där. Jag har inga yrkanden.

Anf. 22 LENA ASPLUND (m):

Herr talman! Som de föregående talarna har varit inne på har vi sedan EU-inträdet 1994 haft ett undantag från direktivens regler om beskattning av flygbränsle som används för privat nöjesflygning som man kallar det. Det svenska undantaget från bestämmelsen upphörde januari år 2007.

Regeringen ansökte under hösten 2006 om förlängning av undantaget med skattefrihet för privatflygets bränsle. Det godkändes dock inte. Det gällde inte bara Sverige utan alla andra medlemsstater som hade haft undantag. Betänkande SkU28 handlar om att införa skatt på flygbränsle för privat bruk.

När det gäller flygbränsle för privat bruk är det i huvudsak flygbensin och inte flygfotogen som används. För att lösa frågan så att inte all flygbensin ska vara beskattningsbar har regeringen valt att ta ut skatt på all flygbensin som säljs. Sedan får de som använder flygbensinen för kommersiellt ändamål, till exempel skolflyg, segelflygsbogsring, brandflyg med mera, ansöka om återbetalning av skatten. Ett sådant system finns redan i Sverige när det gäller skatt på bränsle som förbrukas i fiskebåtar och taxibåtar när förbrukningen sker för annat än privata ändamål.

Herr talman! I motionen från Miljöpartiet skriver man att man vill att allt flygbränsle ska beskattas oavsett om det är privat eller kommersiellt bruk. Det är möjligt när det gäller flygbensin men inte flygfotogen av praktiska skäl. Det är en väldigt liten del av all flygfotogen som används för privat bruk. Den mesta delen av flygfotogenet används kommersiellt. Där vet vi att vi inte kan beskatta det. Att då beskatta flygbensin även för kommersiellt bruk skulle kunna leda till en konkurrenssnedvridning. Därför har regeringen valt att gå den här vägen.

Jag håller med om att det är fel att flyget inte på något sätt får betala för att det är med och smutsar ned. Men frågan är mycket mer komplicerad än vad Vänsterpartiet och Miljöpartiet skriver i sin reservation. Vi kan inte bara rakt av beskatta flygbränslet. Vi har dels konkurrenssynpunkten att tänka på, dels förbjuder oss Chicagokonventionen att göra det.

Vi kan beskatta allt flygbränsle inom landet. Men det inser vi nog alla att det inte kommer att göra något annat än att slå ut det svenska flyget gentemot konkurrens från andra länder. Vi kan sluta bilaterala avtal med andra länder. Men det är krångligt och inte ett speciellt effektivt sätt att gå till väga. Det är betydligt bättre att ta med flyget i systemet med utsläppshandel som EU har planerat.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag i skatteutskottets betänkande SkU28 *Beskattning av flygbränsle för privat ändamål*.

Anf. 23 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Vi är från Miljöpartiets och också från Vänsterpartiets sida, inbillar jag mig, mycket väl medvetna om att frågan inte på något sätt är okomplicerad. Precis som Lena Asplund säger finns det internationella konventioner som har åsikter om man får beskatta flygbränsle i internationella sammanhang eller inte. Vad jag tycker är lite tråkigt är att man från regeringens sida inte ens har någon viljeinriktning att påverka konventionen och göra det möjligt.

Från Storbritanniens sida har man gått ut och sagt att man faktiskt vill ha någon form av beskattning av flygbränsle och bjudit in de länder som vill ha bilaterala överenskommelser. Det vore alldeles utmärkt om vi kunde ha en bilateral överenskommelse med Storbritannien så att vi i varje fall beskattar den flygtrafik som går däremellan och för den delen att vi beskattar flyget inom Sverige.

Det är inte så att om vi beskattar flyget i Sverige kommer på något sätt andra att ta över. Flygsträckor inom Sverige är inom Sverige. De kan inte gärna flytta på sig och gå genom Malaysia om människor vill flyga från Lenas hemort till riksdagen.

Jag tycker att det skulle vara trevligt med lite viljeinriktning. Det är inte det optimala att bara beskatta flygbensinen och flygfotogenet för ett kommersiellt ändamål; det fattar jag också. Men det är i alla fall ett steg på vägen.

Ärligt talat vet jag inte riktigt hur stort problemet med konkurrensnedvridning skulle bli. Det är ändå olika sorters plan vi talar om. Om det skulle bli så att planen går över från flygbensin till flygfotogen finns det de som hävdar att det bara skulle ha miljöfördelar. Jag är inte säker på att det egentligen skulle vara en så stor katastrof. Jag tycker i alla fall att vi bör göra vad vi kan för att så långt som möjligt kunna beskatta flygbränsle och dess klimatpåverkan. Om det skulle vara nödvändigt kan vi göra det steg för steg.

Anf. 24 LENA ASPLUND (m) replik:

Herr talman! Det vi gör är att arbeta inom ICAO för att ändra i Chicagokonventionen. Man kan göra tillägg där – så kallade annex. Det finns ett urval som man ska arbeta med nu. Jag läser ur Luftfartsstyrelsens papper, där det står så här: Att minska flygets miljöpåverkan genom att införa skärpta krav för buller och avgaser och utveckla principer för nyttjande av miljörelaterade ekonomiska styrmedel för flyget.

Jag tycker att det är den vägen vi ska gå för att få med oss Europa, till att börja med, och även resten av världen när det gäller att få bukt med flygets utsläpp. Det som jag hoppas mest på är stor forskning framöver så att vi kanske får andra flygbränslen – kanske fossilfria sådana. Jag vet inte; jag är inte lika insatt i den bit som gäller bränsle för flyget som när det gäller bilar. Men det borde kunna gå, det också, framöver.

Vi inser att det åtminstone skulle slå ut Sturup som flygplats om man skulle beskatta allt flygbränsle och flygfotogen inom Sverige. Det är helt klart. Det är en av orsakerna. Då skulle människor välja Köpenhamn i

stället. Då är det mycket bättre att vi får in en handel med utsläppssystem och kan göra folk medvetna om att man kanske inte ska välja flyget alltid. Man kan åka tåg. Det går jättebra. Även upp till Sollefteå går det att åka tåg.

Anf. 25 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Det blir tydligt när Lena Asplund varnar för att om vi beskattar flyget finns det risk att vi slår ut flygplatser. Om vi däremot inför handel med utsläppsrätter finns inte den risken. Priset på utsläppsrätterna skulle bli så löjligt lågt att det inte skulle påverka flygresandet. Alltså skulle vi kunna hålla våra flygplatser vid liv.

Jag vet förresten inte om Lena Asplund såg reportaget i söndags om vilka enorma subventioner som går till kommunala flygplatser. På Torsby flygplats ger man 4 700 kronor eller något sådant per passage-rare. Jag hoppas att det inte är den melodin vi ska ha för att med alla medel hålla våra lokala flygplatser vid liv. Vi ska kanske snarare satsa på en utbyggd spårinfrastruktur så att människor kan ta tåget.

Det är positivt att Lena Asplund ändå tycks vara öppen för att kunna verka inom ICAO för att få till stånd en förändring. Det borde trots allt inte vara omöjligt. ICAO bildades efter andra världskriget, då situationen var helt annorlunda. Man ville främja flyget för någon sorts fredligt utbyte mellan människor. Det är en aspekt som förvisso fortfarande finns kvar, men sedan dess har klimataspekten tillkommit. Jag tror inte att vi kan ha regler som förbjuder beskattning av flygbränsle, som trots allt står för så stor klimatpåverkan. Det rimliga är att flyget precis som andra transportslag får vara med och betala för sin klimatpåverkan för att på så sätt kunna få ned den.

Ärligt talat tror jag inte att det hjälper med nya bränslen, för det är så otroligt mycket mer energikrävande att flyga jämfört med att rulla fram på en räls eller till och med på en väg. Även om vi skulle få fram biobränslen som funkar för flyg skulle det gå åt så enormt mycket. Det handlar nog helt krasst om att minska flyget. Där tror jag att en beskattning är nödvändig.

Anf. 26 LENA ASPLUND (m) replik:

Herr talman! Jag håller helt och hållet med Helena Leander om att vi ska arbeta för att minska flyget. Men det finns ju vissa sträckor som vi kanske måste flyga för att vi ska kunna ta oss fram och om vi inte ska gå bakåt i tiden.

Vi ratificerade ICAO 1946. Man började 1944. Det är klart att det krävs förändringar. Det är på det planet vi måste jobba. Vi kommer ingen vart med att beskatta allt flygbränsle i Sverige. Då har man fortfarande den lilla vinkeln där man bara tittar på Sverige och inte globalt när det gäller miljöförstöringen. Det är alltid så när Miljöpartiet är i gång. Man tittar på Sverige som om man skulle ha satt en liten bubbla över Sverige. Det har vi inte gjort, utan vi har ett jordklot där all koldioxid går upp och fördelar sig. Vi måste titta på hela världen i stort, och inte bara på Sverige. Det hjälper inte. Detta kommer att slå ut det svenska flyget.

Helena Leander tog upp subventionerna av de små flygplatserna. Jag såg också programmet, och tyckte väl att det var lite galet. Men det är

Prot. 2007/08:101
23 april

*Beskattning av
flygbränsle för
privat ändamål*

egentligen ingenting som hör hemma på riksdagens bord, för mycket av det här är kommunala subventioner.

Anf. 27 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Förslaget i betänkandet är som sagt en följd av EG:s energiskattedirektiv. Det innebär en administrativ börda både för enskilda och för Skatteverket; det ska vi vara helt på det klara med.

Vi kan konstatera att berörda branscher har deltagit i processen med arbetet med propositionen fram till detta resultat. Förändringar är dock alltid ifrågasatta. Ett stort antal undantag är exemplifierade i betänkandet. Det kan möjligen vara bra ur tillämpningssynpunkt. Men jag delar Christin Hagbergs synpunkter att det måste utvärderas och följas noga vilka undantag man ska ge.

Ett sådant undantag som är rätt handfast är frågan om skogsplantsbevakning. Det är en angelägen fråga där regeringen i fjol tog initiativ till statligt ansvar.

Systemet med återbetalning av aktuell skatt liknar det som i dag tillämpas på lantbrukets område och som där fungerar hyggligt väl.

Beskattningen av den långväga kommersiella flygtrafiken tas upp i Vänsterpartiets reservation. Det är en annan fråga, och en principiellt mycket viktig sådan till vilken vi får återkomma i ett annat sammanhang.

Jag vill med detta, herr talman, yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.

Anf. 28 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det handlar om beskattningen av de bränslen som olika luftfartyg drivs fram med. Det är angeläget att se till att det överallt blir så att flyget betalar sina verkliga utsläppskostnader. Därför är det viktigt att inlemma all flygtrafik i endera utsläppssystemet eller på så sätt att man har en särskild beskattning av det överallt – om inte det första är tillräckligt effektivt.

Man kan naturligtvis, som Helena Leander gör, diskutera om utsläppsrättigheterna är tillräckliga för att flyget verkligen ska betala sin egen kostnad. Det får man se framöver.

Herr talman! Man upphör aldrig att förvånas över hur Miljöpartiet och Vänsterpartiet hanterar en del skattefrågor. Jag har läst reservationen från dessa två partier. Jag förvånades redan över att de tänkte reservera sig. Men jag var helt övertygad om att de nu skulle föra fram det som de gick till val på förra gången, nämligen att det var flygstolarna man åter skulle satsa på. Det är ju det de har stått fast vid hela tiden – principen att man ska beskatta flygstolar i Sverige men inte någon annanstans. Det är lika begåvat som om man skulle beskatta antalet sitsar i bilar, och inte utsläppen.

Nu vill emellertid Miljöpartiet och Vänsterpartiet någonting helt annat. I sin reservation har de en utmärkt mening. Jag ska läsa upp den så att den blir förd till protokollet: Regeringen bör därför inom EU och internationellt verka för att även flygbränsle som förbrukas av det kommersiella flyget ska beskattas.

Detta är ju regeringens politik. Däremot är det inte er politik. Ni vill ju gå ur EU. Just de två partier som vill att vi ska verka starkare för detta vill att vi ska gå ur EU. Så länge vi är kvar i EU håller jag med er. Nu vet vi inte hur länge Miljöpartiet står kvar vid sin åsikt att vi ska gå ur EU, men fram till dess får vi väl tro att det är på det sätt som ni skriver.

Det blir väldigt konstigt att man reserverar sig för en linje som i själva verket är regeringens politik. Jag vill gärna fråga Peter Pedersen om man med denna mening vill markera att vi ska ha lite större bokstäver eller lite högre röst. Jag vet inte riktigt om jag ska rösta för reservationen, för det är ju regeringens politik i huvudfrågan, eller om jag ska rösta för utskottets förslag. Detta är exakt regeringens politik. Alla partier vill ju detta, precis som Lena Asplund och Åke Sandström har talat om tidigare. Detta är regeringens politik, och Socialdemokraterna har också anslutit sig till detta. Det är huvudlinjen. Ni har haft en annan huvudlinje tidigare, men nu går ni in för något helt annat. Det är väldigt konstigt.

Det blir ännu konstigare när ni föreslår att vi ska vara kvar i EU under den här betingelsen och samtidigt bryta mot de regler som EU ställer upp. Man kan inte inta hur många positioner som helst samtidigt. Det går inte. Därför hamnar jag på att jag ändå kommer att rösta på utskottets förslag i betänkandet. Det är logiskt uppbyggt. Så länge vi är kvar i EU ska vi arbeta inom EU för att få de saker som ni skriver om i reservationen, men man kan inte göra som i reservationen och skriva att vi ska arbeta inom EU men bryta mot deras regler. Det går helt enkelt inte. Vi måste ha lika villkor för flyget både i Sverige och i andra länder.

Herr talman! Jag tror att det är väldigt viktigt för de ärade åhörarna att förstå att om vi ska lyckas med en effektiv utsläppspolitik när det gäller flyget kan man inte isolera den här frågan bara till Sverige. Det är helt omöjligt. Vi måste se till att vi får lika regler i alla EU:s länder. Där vill jag gärna ge Socialdemokraterna ett erkännande. De följer linjen att om vi ska ha en effektiv miljöpolitik kan vi inte betrakta Sverige som en liten ö, utan vi måste se till att de svenska synpunkterna beaktas mer inom EU. Vi för en politik som många länder inom EU inte omfattar. Vi står för vår linje, och det är endast inom EU vi kan påverka detta.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottsbetänkandet efter vederbörlig betänketid.

Anf. 29 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Jag känner Gunnar Andrén som en hederlig debattör, men i dag blev jag faktiskt lite besviken. Jag vet inte hur många debatter vi har haft om den här flygskatten med Gunnar Andrén. Jag tror att Gunnar Andrén är mycket väl medveten om att vi hela tiden helst har velat ha en beskattning av flygbränslet eftersom det är det mest effektiva, men att vi har hindrats av dessa regler och bland annat Chicagokonventionen och EG-direktivet om energiskatter. Det har gjort att vi har sett att hellre än att sitta i ett hörn och hoppas att det någon gång i framtiden ska gå att ändra detta är det bättre att ha någon form av skatt på flyget som på något sätt kan dämpa flygökningen. Det trodde jag Gunnar Andrén var medveten om.

Jag tror också att Gunnar Andrén är medveten om att Miljöpartiet inte sitter i ett litet hörn och hoppas att vi i Sverige ensamma ska rädda jorden. Vi måste självfallet jobba internationellt för att lösa klimatproblemen. Vi har haft debatter här där vi har föreslagit en internationell koldioxidskatt bland annat på flygbränsle eftersom det här är ett globalt problem.

Men samtidigt måste vi inse att vi är ledamöter av Sveriges riksdag, och det är enklare för oss att styra över vad vi kan göra i Sverige än att tala om för Kina eller USA vad de ska göra även om vi givetvis försöker att prata och verka i de internationella sammanhang som vi har möjlighet till.

Sedan var det EU-frågan som självklart alltid kommer upp när Gunnar Andrén är med. Ja, EU:s energiskattedirektiv är en sak som gör att man kan ha invändningar mot EU, men å andra sidan har det delvis bäring på Chicagokonventionen också. Man ska inte bara skylla på EU i den frågan. Jag förstår inte riktigt detta att vi vill gå ur EU och samtidigt jobba för att ändra energiskattedirektivet. Gick vi ur EU gällde ju inte energiskattedirektivet för oss. Det problemet ser jag inte riktigt.

Men visst är tågorordningen att vi ska ta de möjligheter vi har att beskatta flyget, och där det inte går får vi helt enkelt jobba inom EU, så länge vi är med där, och internationellt i ICAO för att få till stånd någon form av helst global koldioxidbeskattnings av flyget.

Anf. 30 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det viktigaste som Helena Leander säger här är att vi inte kan påverka USA:s och Kinas utsläppspolitik. Det är alldeles riktigt. Det kan möjligen ske genom Kyotoavtalet om de skriver på det och verkligen uppfyller det. Däremot kan vi verkligen påverka andra länder i Europa inom ramen för EU. Det är den väsentliga skillnaden. Sverige är medlem i Europeiska unionen. Men vi är inte en delstat i USA eller Kina, och därför kan vi inte påverka dem alls på samma sätt.

Jag hoppas att Helena Leanders parti, vid den kommande kongressen och partiomröstningen, kommer till insikt om att ni ska vara med fullt ut och påverka de andra länderna i EU. Vi i allianspartierna är inte nöjda med den klimatpolitik som förs inom EU, och det är inte Socialdemokraterna heller. Vi har en bättre politik i Sverige. Vi ska inte ta ett dåligt alternativ och göra det till vår politik, och det har flygskatten varit. Jag bestrider inte att ni vill ha någonting annat, nämligen det som ni nu reserverar er för, det vill säga att vi ska påverka EU. Men det är ju regeringens politik.

I stället vill ni ha något annat som jag skulle vilja kalla Sturupskatten eller något sådant. Det handlar helt enkelt om att man flyttar över flyg från Sturup till Kastrup eller till Åland. Så skulle det gå till i stället. Det är innebörden av det jag kallar flygstolsskatten. Det har ni fört fram som ett väldigt starkt alternativ i den förra valrörelsen.

Det är bra att Socialdemokraterna har övergivit detta i sin motion i år. De inser att det inte går om man vill ha en verklig miljöpolitik på det här området som duger någonting till i hela Europa.

Anf. 31 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Tror Gunnar Andrén själv att människor som ska flyga till exempel till London och bor i Uppsala, som jag, först kommer att ta färjan till Åland för att därifrån ta flyget till London? Jag tror inte det, men det kanske Gunnar Andrén gör.

Jag tror snarare att har man en skatt på flyget, även om det nu inte går att utforma som en skatt på bränslet utan att man helt enkelt får betala per biljett, kommer människor att fundera lite grann över de här billiga resorna och kanske inte åka den där weekenden till London, i alla fall inte varje år. Man kanske kommer att fundera på om man kan resa mer miljövänligt och ändå ha kul. Jag tror att möjligheterna finns.

Gunnar Andrén säger att det är regeringens politik att beskatta flygets bränsle. Jaha, det är i och för sig väldigt goda nyheter, men hittills har det varit så att vi inte behöver beskatta flygbränslet därför att vi kommer att inlemma flyget i handeln med utsläppsrätter, och det är mycket bättre. Det kommer inte att slå ut flygplatserna eftersom det inte kommer att ge något effekt därför att priset kommer att vara så lågt. Om regeringen nu har svängt och vill ha en beskattning av flygbränslet och kommer att verka stenhårt för det inom EU, inom ICAO och i alla internationella sammanhang där det är möjligt, och prata med USA och Kina för den delen också, är jag bara glad och nöjd.

Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Det övergår mitt förstånd att detta skulle vara en nyhet. Till och med den regering som Helena Leander tidigare stödde ville ha exakt detta. Det är väl ingen som helst nyhet att vi vill ha en annan flygskattepolitik än den som nu finns i EU och resten av världen. Det är alldeles uppenbart att vi måste inlemma utsläppsrättigheter. Det föreligger ingen oenighet mellan partierna om detta.

Däremot har ni haft en annan väg fram till det som är en helt felaktig politik som bara skulle fördröja det hela. Vi ska påverka med utsläppsrätter. Men jag håller med Helena Leander om att det inte är säkert att köp av utsläppsrätter räcker. Jag inser att det kan vara så som Helena Leander säger, nämligen att denna kapitalstarka industri skulle köpa sig sådana rättigheter att man måste lägga till andra skatter också. Det får vi titta på. Ingen kan vara tvärsäker på hur det blir.

Herr talman! Det handlar inte om att man skulle ta färjan över till Åland.

Det handlar om att flygplanen skulle tanka på Kastrup där bensinen är billigare eller på Åland eller i något annat land och att de sedan tar upp passagerarna i Sverige. Därför är den här skatten ineffektiv. Det skulle bara innebära att flygplanen flög längre. Det skulle bli mer utsläpp med det systemet.

Anf. 33 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Gunnar Andrén har ju utpekats som den flitigaste debattören i Sveriges riksdag så det är en ära att få delta i debatten om det här intressanta ämnet.

Det här är en riktig soppa. På s. 7 står det så här: I propositionen föreslås att skatt ska tas ut på flygbränsle som används för privat ändamål. Något motsvarande förslag läggs inte för gasol och diesel eftersom dessa redan är fullt ut beskattade när det är fråga om luftfart för privat ändamål.

Det visar att det här är obegripligt. Man måste läsa betänkandet många gånger för att förstå detta. Dels är det skillnad mellan kommersiellt och privat, dels är det skillnad om man använder diesel, gasol, flygflygtogen eller flygbränsle.

Vänsterpartiet tycker principiellt att man ska ha en beskattning som är teknikneutral. De bränslen som släpper ut mer oönskade ämnen i naturen ska beskattas hårdare oavsett om det sker kommersiellt eller privat. Det ska gälla oavsett om det gäller sjöfart, biltrafik eller flygtrafik.

Anser Gunnar Andrén att den principen är rimlig?

Sedan kommer Gunnar Andrén in på de vanliga frågorna om EU. Det är ju ingen hemlighet att Vänsterpartiet var emot det svenska medlemskapet i EU. Men om jag inte minns alldeles fel röstade de närvarande vänsterpartisterna i kammaren för att vi skulle gå med i EU. Vi följde alltså folkomröstningsresultatet. Den diskussionen är ganska ointressant just nu. Nu är vi med i EU, och då bör vi försöka verka där på ett konstruktivt sätt.

Det var inte jag som tog upp diskussionen om handeln med utsläppsrätter. Vi nämner det i reservationen. Det finns ju en risk som inte bara Vänsterpartiet och Miljöpartiet utan också stora delar av svenskt näringsliv och basindustrin tar upp. Man pekar på att om vi i stället för att beskatta flyget lägger in det i handeln med utsläppsrätter i en gemensam bubbla finns risken att det får den konsekvens som Miljöpartiet tar upp, nämligen att vi behåller flyget och blir av med industrin. Är det en önskvärd utveckling enligt Folkpartiet?

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! På den sista frågan har jag ju svarat ett entydigt nej. Det är ingen önskad utveckling. Jag tycker att jag har varit väldigt tydlig med det. Jag instämde faktiskt med Helena Leander på den punkten. Jag anser att alla de konsekvenserna inte är utredda ännu. Det är möjligt att det finns andra inom mitt parti och inom alliansen – kanske till och med inom andra partier – som redan nu är säkra på att det räcker med utsläppsrätter. Jag har gjort just den reservation som Peter Pedersen och Helena Leander pekar på. Jag anser att det ännu inte är fullt utrett hur det blir på den punkten.

Vi kan lämna frågan om EU. Jag håller med om att de vänsterpartister som för närvarande finns i riksdagen tydligt har klargjort att man ska arbeta inom EU så länge vi är med där. Problemet är att ni som parti fortfarande vill gå ur. Ni har två ståndpunkter i den här frågan. Därför får ni finna er i att det är svårt att skilja de vänsterpartister som finns i riksdagen från partiets åsikt.

Den verkligt svåra frågan som Peter Pedersen ställde är: Ska beskattningen vara teknikneutral? På den frågan är svaret naturligtvis ja. Det är klart att den ska vara det. Det är denna regerings linje. Det var också den förra regeringens linje. Det finns ingen skillnad. Däremot är EU:s regler sådana att det blir väldigt oöverskådligt. Det håller jag med om. Det

handlar om att olika flygmaskiner drivs med olika bränslen, som flygfö-
togen eller diesel och så vidare.

Det är jättesvårt. Jag anser inte att det för närvarande finns någon ne-
utralitet. Det är väldigt olika. Men strävan från denna regering och den
tidigare regeringen har varit densamma, nämligen att flyget ska bära sina
egna kostnader oavsett hur maskinerna ser ut.

Prot. 2007/08:101
23 april

*Beskattningsav-
flygbränsle för
privat ändamål*

Anf. 35 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Problemet är att det ofta blir allmänna proklamationer i
en viss riktning men inga reella resultat. Om jag inte minns alldeles fel,
och det brukar jag inte göra, är regeringens ståndpunkt att man vill in-
lemma flyget i handeln med utsläppsrätter. Flyget ska alltså in i den ge-
mensamma bubblan. Gunnar Andrén kan ju tycka någonting, men den
svenska regeringens officiella ståndpunkt är att vi ska ha en gemensam
bubbla för all handel med utsläppsrätter. Då ska flyget och så småningom
kanske vägtrafiken ingå där.

Jag tycker att man ser väldigt lättsinnigt på de farhågor som finns inte
bara hos Vänsterpartiet och Miljöpartiet utan också hos Svenska Natur-
skyddsföreningen och stora delar av svenskt näringsliv. Det tycker jag är
allvarligt.

Om vi återgår till det som vi nu ska diskutera, nämligen betänkandet
om flygbränsle för privat ändamål, vill jag fråga: Om vi ändå tycker att
man ska ta de små stegen i rätt riktning varför kan inte alla andra partier
– utöver Miljöpartiet och Vänstern – tänka sig att man ska beskattas
likvärdigt oavsett om man framför ett plan privat eller kommersiellt och
oavsett om man använder sig av flygbensin, diesel eller gasol?

Det är något vi faktiskt kan göra. Där kan man inte gömma sig bakom
EU-regler. Den åtgärden kan vi faktiskt vidta. Det tycker jag skulle vara
ett sätt att visa att vi menar allvar och gör vad vi kan för att beskatta
flyget. Sedan ska vi försöka påverka de internationella konventioner och
regelverk som finns så att vi kan beskatta även det kommersiella långfly-
get. Jag tycker att trovärdigheten minskar när vi inte tar de steg som vi
faktiskt kan ta.

Då skulle man slippa gränsdragningen mellan vad som är kommersi-
ellt och vad som är privat. Varför ska vi ha sådana inbyggda krånglighet-
er i systemet? Ni skattepolitiker – jag är bara här som suppleant – brukar
annars vilja ha klara och tydliga regler som Skatteverket lätt kan identifi-
era. Man ska inte behöva tolka om det rör sig om en privat nöjesflygning
eller en kommersiell flygning och om man kan betala tillbaka pengar.

Är det inte en onödigt krånglig ordning?

Anf. 36 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Huruvida den är onödigt krånglig vågar jag inte svara
på, men att den är krånglig vill jag gärna säga. Det är påtagligt att det är
så.

Peter Pedersen tar upp frågan om gränser mellan olika flygbränslen
och olika sorters flygningar. Jag håller med om allt det. Peter Pedersen
talar inte om den andra frågan, nämligen de nationella gränserna.

Peter Pedersen är ju från västra Sverige. Vi kan ta flygplatsen i
Torsby som exempel. Flygplanen därifrån skulle lätt kunna flyga över
och tanka i det västra grannlandet. Så är det. Det gäller dels att ha tek-

nikneutralitet, dels att ha neutralitet mellan olika länder så att samma sak gäller för flygbolagen var de än landar. Problemet är att länderna har beslutat sig för lite olika saker. Om vi får med alla länder på att vi ska ha lika höga skatter på de olika bränslena är jag övertygad om att ingen i den här kammaren kommer att rösta emot det. Man kan ironisera över de små stegens politik, men vi strävar ändå i samma riktning.

Det är väldigt bekymmersamt att den sammantagna flygtrafiken ökar sina utsläpp. Med högre beskattning är jag övertygad om att man utöver de ansträngningar som flygbolagen gör nu skulle behöva göra väldigt mycket mer. Bland annat skulle till exempel SAS behöva ta en hel del gamla flygplan med ineffektiva motorer ur drift. De släpper ut väldigt mycket koldioxid. Ett inlemmande i bubblan skulle ha stor effekt på det. Det vore bra för miljön om de blir tvungna att köpa in nya, moderna motorer.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU30
Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m. (prop. 2007/08:116).

Anf. 37 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Vi välkomnar det förslag som finns i betänkandet *Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.* Det är bra att både privatpersoner och juridiska personer som har hamnat i Kronofogdemyndighetens register ges möjlighet till rättelse av felaktiga uppgifter genom den så kallade blockering som ni härmed inför.

Det finns många exempel där enskilda eller företag har blivit registrerade på helt felaktiga grunder men inte haft möjlighet att få en rättelse i efterhand. Det har lett till många problem.

I en reservation tar jag upp frågan om att detta handlar bara om Kronofogdemyndighetens verksamhet med utsökning och indrivning. Därmed finns det inte något skydd när det gäller frågor om betalningsföreläggande. Vi tycker att det kan bidra till problem. Det är många remissinstanser som har påtalat detta. Därför behöver man se över möjligheten att införa ett sekretesskydd även i de fall det gäller missvisande uppgifter om betalningsförelägganden.

I utskottets ställningstagande skriver utskottsmajoriteten precis som regeringen skriver i sin proposition, nämligen att det här kräver ingående överväganden. Jag förstår det. Reservationen innehåller heller inget skarpt förslag, utan den handlar om att gå vidare och titta på frågan.

Jag måste få läsa upp ett stycke längre ned i majoritetstexten. Jag förstår inte riktigt vad som står där. Det var nog därför jag reserverade mig i utskottet. Jag sade att jag var osäker på vad majoriteten menar. Det kanske kommande talare kan reda ut för mig. Det står i betänkandet:

”Utskottet kan konstatera att frågan om sekretess för blockerade uppgifter i andra delar av Kronofogdemyndighetens verksamhet har uppmärksamats i ärendet och att regeringen gör bedömningen att det kan finnas skäl som talar för att ett sådant sekretesskydd bör införas, men att detta är något som kräver ingående överväganden eftersom det idag inte finns några sekretessregler som rör verksamheten med betalningsföreläggande och handräckning. Eftersom frågan om sekretess för blockerade uppgifter i andra delar av Kronofogdemyndighetens verksamhet nu övervägs av regeringen finns det enligt utskottets mening inte någon anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen med det innehåll som motionärerna föreslår.”

Jag förstår inte riktigt det stycket. I flera avseenden hänvisar majoriteten till ”i andra delar”. Vad är det som är ”i andra delar”?

Herr talman! Jag har en reservation. För tids vinnande tänker jag inte yrka bifall till den. Jag har anmält mig till talarlistan just därför att jag vill påtala att det finns en otydlighet i betänkandet och att Vänsterpartiet tycker att det är viktigt att regeringen jobbar vidare i frågan.

Anf. 38 ULF BERG (m):

Herr talman! Det är en bra dag i dag. Man får vara uppe i talarstolen två gånger och förbättra statistiken. Om man säger något vettigt verkar inte medierna vara så intresserade av, men det är glädjande att Gunnar Andrén finns i skatteutskottet. Han ligger främst, och han kan konsten att ha innehåll i sina debattinlägg.

Herr talman! Det här ärendet är lite svårt, även om Marie Engström försöker spetsa till det. Jag kommer förmodligen att bli svaret skyldig. Låt oss konstatera att redan för fyra år sedan påtalade Skatteverket att det behövs en förändrad lagtext på området. Det kanske också ska förklaras att på den tiden levde kronofogden och Skatteverket i ett lyckligt äktenskap, som vi har delat på. Numera är kronofogden en egen myndighet.

Det är naturligtvis otroligt olyckligt för de fysiska och juridiska personer som får problem med till exempel kreditgivning om det finns missgivande uppgifter hos en statlig myndighet. Nu ska man få möjlighet att rätta, blockera eller utplåna uppgifter som är missvisande för den registrerade. Det gäller också sekretesslagen, så att blockerade uppgifter inte behöver lämnas ut. Även kreditupplysningsföretagen åläggs att genomföra gallringar av uppgifter.

Det är glädjande att människor som har hamnat i klammeri på grund av olyckliga bestämmelser kan få rättelse. Vi kan tänka på alla i detta avlånga land som har ansett sig oskyldigt hamna i ett läge där det har varit svårt att få krediter även om de har kunnat klara dem samtidigt som grannen med liknande ekonomi inte har haft de bekymren. Jag hoppas att alla som har blivit oskyldigt drabbade känner att de får en form av upprättelse.

I betänkandet gör man bedömningen att många inledningsvis kommer att kräva denna rättelse. Det kommer säkert att bli en viss arbetsbelastning i början, men sedan ska det rätta till sig.

Det framgår också i propositionen att regeringen behöver göra en mer djupgående analys av sekretesslagen och återkomma till riksdagen med förslag. Det är förmodligen inom det området som Marie Engström ställer frågor. Det finns vissa frågor som är av lite mer komplicerad natur.

Eftersom regeringen jobbar med frågorna finns det ingen anledning att bifalla Marie Engströms motion. Vi får ändå konstatera att det är en hyggligt bred politisk enighet om detta förslag.

Ytterligare en förändring som kommer att kunna genomföras tack vare betänkandet är att kronofogden kan jämka mindre summor genom att jämka förrättningskostnaderna. Det rör sig om summor om 100 kronor eller lägre. Det är faktiskt 5 400 gäldenärer som har en skuld som understiger 100 kronor. Förmodligen blir det betydligt kostsammare för alla parter att fortsätta att försöka driva in dem.

Jag yrkar bifall till förslaget i SkU30 och därmed avslag på motionen.

Anf. 39 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Skatteutskottet behandlar både stora och mindre stora frågor. Det här är en av de mindre frågorna, men den är ändå viktig. Tidigare talare har redogjort för förslaget i betänkandet, liksom den reservation som jag faktiskt har förståelse för med tanke på de skrivningar som finns om en bestämmelse om rättelse i kronofogdens verksamhet.

Herr talman! För tids vinnande kommer jag att yrka bifall endast till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tänkte tala om två saker. Jag vill bland annat försöka svara på Marie Engströms fråga, som jag ändå tycker att det finns ett svar på i utskottets ställningstagande. Det är en berättigad fråga, nämligen varför detta ska omfatta ”bara Kronofogdemyndighetens verksamhet med utsökning och indrivning”.

Utskottet har sagt: ”Mot bakgrund av att det i dag inte finns några sekretessregler alls som rör verksamheten med betalningsföreläggande och handräckning är emellertid detta något som enligt regeringens bedömning kräver ingående överväganden.”

Det här är svaret på att det kan behövas ytterligare överväganden, att man inte är färdig på området. Vi får hoppas att man återkommer. Det är det svar som kan ges på Marie Engströms berättigade frågor om varför det finns bara denna inskränkning.

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp en annan fråga som jag lyfte upp i skatteutskottet. Den har att göra med tillkomsten av förslaget från regeringen om rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet med mera.

De flesta vet ju vad Hamiltons blandning är. Detta är inte alls Hamiltons blandning, utan möjligen skulle man kalla det Hamiltons första lag. Det var så att denna fråga väcktes inte av regeringen utan av en enskild riksdagsledamot. Jag känner att det för oss riksdagsledamöter ibland är angeläget att det noteras att frågor som sedan regleras i lagstiftning också refereras i propositioner och utskottsbetänkanden. Det har inte skett i det här fallet.

Som svar på en interpellation, 2006/07:533, *Konsekvenser av felaktigheter i kronofogdemyndighetens register*, sade finansminister Anders Borg den 29 maj 2007 att han avsåg att lägga fram ett förslag i den riktning som interpellanten önskade. Det är det som vi ser här nu.

Tyvärr framgår inte detta för den som bara läser utskottsbetänkandet. Jag förutser att vi kommer att få en del andra sådana här fall, i den bemärkelsen att vi så småningom kommer att få ett förslag om tonnage-skatt. Där finns en exakt parallell till detta. Claes-Göran Brandin, socialdemokrat från Göteborg, har nämligen väckt denna fråga i riksdagen på ett sådant sätt att det när den lagstiftningen kommer, förhoppningsvis under denna mandatperiod, kommer att vara befogat att se till att det kommer in. Därmed blir det lätt för historieskrivningen att se vem som har gjort detta.

Herr talman! Detta är det enda jag vill säga i den här frågan.

Anf. 41 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det kanske är dumt att förlänga debatten, men jag konstaterar att en talare säger som svar på min fråga att han blir mig svaret skyldig och att en annan talare säger att han håller med om det som står i min reservation. Jag tycker att det är bra att Centerpartiet håller med om det.

Jag var tvungen att läsa upp det som står i betänkandet från talarstolen, för det var väldigt svårt att tyda. Gunnar Andrén gjorde ändå ett försök att reda ut detta.

Man pratar om ”andra delar av Kronofogdemyndighetens verksamhet” – andra delar än vadå? Jag vill bara höra om man med ”andra delar” menar frågor som rör betalningsföreläggande. Är det så jag ska tolka Gunnar Andréns inlägg?

Det är inte lätt att läsa den här texten och förstå vad man egentligen menar. Jag tog upp det redan på utskottets sammanträde. Det var bara den enkla frågan.

Anf. 42 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Nej, det är inte alls på det sätt som Marie Engström säger. Den ena delen var rätt, nämligen att det gäller betalningsföreläggande. Men det skulle också vara handräckning. I övrigt var det rätt.

Anf. 43 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Tack för svaret!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

9 § Kriminalvårdsfrågor

Kriminalvårdsfrågor

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU14
Kriminalvårdsfrågor.

Anf. 44 CHRISTER ADELSBO (s):

Herr talman! I dag behandlar vi motioner från allmänna motionstiden som rör kriminalvården. Kriminalvården är en av rättsväsendets absolut viktigaste verksamheter. Det uppdrag som kriminalvården har är samti-

dig ett av de svåraste uppdragen. Människor som begått brott ska behandlas och återanpassas in i samhället så att de kan leva ett normaliserat liv utan att begå brott i framtiden.

För oss socialdemokrater har kriminalvården alltid varit ett viktigt område. Vi tillförde Kriminalvården betydande tillskott mellan 2001 och 2006, tillskott som var nödvändiga för att göra det möjligt för Kriminalvården att fullfölja den planerade platsutbyggnaden samt att i övrigt utveckla verksamheten i fråga om säkerhet, behandling och sysselsättning. Det var tillskott på över 2 miljarder på sex år – vi pratar alltså om en höjning med nästan 60 procent.

Det är viktigt att denna satsning fortsätter, och det är en förutsättning för att man inom kriminalvården ska klara sina åtaganden på längre sikt.

Medelstrafftiden för nyintagna fängelsedömda har ökat från 301 dagar 2000 till 343 dagar 2007. En ökning av medelstrafftiden med sju dagar motsvarar 200 platser i anstalt. Detta gäller vid oförändrat antal intagna.

Målet är att vi ska öka antalet poliser från dagens ca 18 000 till 20 000. Målet är också att hälften av dessa poliser ska arbeta i yttre tjänst.

Polisens förmåga att klara upp fler brott torde öka med tillgången till fler poliser. Antar vi att ökningen av antalet poliser är 2 000 till 2010 och att antalet personupplärade brott per polis fortsätter att ligga mellan elva och tolv brott, som det gör i dag, skulle det innebära ca 23 000 fler personupplärade brott.

Antar vi vidare att 7 procent av de personupplärade brotten även i framtiden leder till fängelsedom innebär det ca 1 600 fler fängelsedomar.

Det innebär självfallet att detta kommer att få stora konsekvenser för kriminalvården. Kriminalvården är ju det sista ledet i rättskedjan, vilket innebär att verksamheten i mycket stor utsträckning påverkas av övriga aktörers agerande. Ju mer kapaciteten och effektiviteten ökar i övriga delar av rättskedjan, desto högre blir trycket på kriminalvården.

Herr talman! Analysen och redovisningen av kriminalvårdens behov med anledning av den höga beläggningen har varit både tydlig och klar. Som en följd av denna och med bedömd framtida klientutveckling, fler poliser, straffskärpning samt en ökning av antalet personer i brottsaktiv ålder har Kriminalvården redovisat ett behov av totalt 1 841 platser för perioden 2007–2011.

För att inte äventyra ett effektivt, humant och säkert kriminalvårdsarbete måste det pågående utbyggnadsprogrammet fortsätta. Det kommer också att innebära att Kriminalvården framöver måste tillföras medel för att klara detta.

När det gäller Kriminalvårdens ekonomi har man redovisat ett prognostiserat ökat negativt driftsresultat för 2008, 2009 och 2010. Det ackumulerade anslagsöverdraget för perioden 2008–2010 beräknas uppgå till drygt 1,7 miljarder kronor.

Det är nu viktigt att den nuvarande borgerliga regeringen tar sitt ansvar så att Kriminalvårdens nödvändiga reformarbete kan fortsätta.

- Individualiseringen måste fortsätta. Förmånssystemet måste införas på anstalterna.

- Individuella handlingsplaner måste genomföras.
- Ytterligare satsningar på behandling är nödvändiga.
- Personalutvecklingen måste fortsätta. Det måste satsas mer på utbildning och vidareutbildning.
- Fler platser måste till, som jag har påvisat – behoven pekar rakt upp, som sagt var.
- Arbetet med bättre utslussning måste fortsätta, särskilt när det gäller ansvaret efter avtjänad tid.

Herr talman! Vi socialdemokrater har ett antal reservationer, och de går väl i linje med vår tidigare kriminalvårdspolitik. Vi vill bland annat

- att arbetet mot en ökad individualisering inom kriminalvården ska fortsätta och att det förmånssystem som föreslogs av Kriminalvårdskommittén ska införas,
- att de intagna ska ha ett bättre utgångsläge när de lämnar fängelse och frivård än vad de hade när de kom dit – för att göra detta krävs välutbildad personal, effektiva behandlingsprogram, utvecklade säkerhetssystem och ett välutvecklat samarbete med andra myndigheter för att förbereda frigivning – samt
- att vi ska satsa, vilket är särskilt viktigt, på åtgärder för att minska narkotikaanvändandet inom kriminalvården.

I detta sammanhang vill jag påpeka att jag självklart står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 3.

Avslutningsvis är det viktigt att påtala att kriminalvårdens antal klienter förväntas öka inom såväl häkte och anstalt som frivård, som en följd av bland annat fler poliser, straffskärpningar som är på gång och ett effektivare rättsväsende i stort.

Några tecken på åtgärder som sammantaget skulle leda i en annan riktning är svårt att se i nuläget. Det innebär att den borgerliga majoriteten måste inse allvaret i kriminalvårdens situation och börja gå från ord till handling.

Anf. 45 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Kriminalvården har presenterat sitt budgetunderlag, där man kräver stora tillskott framöver för att kunna hantera sitt uppdrag. Anslaget behöver öka med nästan en halv miljard till 2009. År 2011 behöver man 1,7 miljarder mer än årets anslag. Detta är alltså en ökning med ca 28 procent. Kostnaderna skenar, och politiken står nu inför ett vägval.

I förra veckan gick ett tv-program som heter *Uppdrag granskning*, som just tog upp kriminalvården. Det var ett reportage om hur säkerhetstänkandet inom kriminalvården har skenat i väg. Regeringens politik gör att kriminalvården blir ännu dyrare – onödigt dyr – men den riskerar att fungera sämre. Det behövs en kursändring mot en annan väg som kostar mindre och är effektivare för att förebygga framtida brottslighet.

Prot. 2007/08:101
23 april

Kriminalvårdsfrågor

Vi såg inslag i tv-programmet där experter pratade om dynamisk övervakning. Man skulle ha en väldigt kunnig personalstyrka i kriminalvården som är väldigt lyhörd för de intagna. Man går mycket på magkänsla i stället för att det är som det har blivit i dag. Jag har gjort många besök inom kriminalvården och har hört många berätta om hur man har dragit ned personalmässigt och på behandlingar till förmån för säkerhetstänkande.

Vi hörde också den förre chefen för Kronobergshäktet, som har en lång erfarenhet när det gäller sådana som är häktade. Jag har också varit där på besök. För vissa intagna måste man ha dörrarna öppna eftersom man har skurit ned på personalen, och vissa intagna är väldigt självmordsbenägna.

I regeringens budgetunderlag i höstas såg man inte mycket spår av någon ökning av kriminalvårdens resurser. Det verkar inte heller finnas någon pott till rättsväsendet i vårpropositionen. Därför är min fråga till de borgerliga ledamöterna i kammaren: Hur tänker man lösa det här? Hur tänker man när man från expertisen får signaler om att det är möjligt med en annan väg? Vi pratar inte bara om de extrema fallen. Vi pratar faktiskt om hela kriminalvården.

Vänsterpartiet har de senaste åren konsekvent anslagit mer pengar till kriminalvården än regeringen. Vi har också gjort det som ingen annan har vågat: Vi har föreslagit att man ska återinföra den villkorliga halvtidsfrigivningen. Det brukar vi få äta upp i alla möjliga sammanhang.

I dag frigges en fånge normalt sett villkorligt efter två tredjedelar av strafftiden. Med halvtidsfrigivning frigörs i dagsläget nästan en miljard kronor. Det är dyrt. Det kostar faktiskt mycket pengar att ha människor på anstalt. Återigen är det inte bara de extrema fallen jag pratar om, utan jag pratar om kriminalvården generellt.

Beloppet skulle självfallet bli ännu större med en växande fångpopulation. Det är ju självklart. Man har satsat väldigt mycket, och vi har som vänsterpartister varit med på satsningen på polisen, som vi tycker är nödvändig. Men när man inte satsar på dem som arbetar där straffen ska verkställas får man en obalans i rättskedjan. Det här måste ni som regeringsföreträdare se.

Vi kunde om vi införde detta satsa dessa pengar på behandlingsprogram, på arbete för de intagna och på narkomanvård. I synnerhet ser vi stora möjligheter att satsa större delen i slutskedet av straffet och på frivården under den villkorliga frigivningsperioden. Studier visar att det är här man får de verkligt brottsförebyggande effekterna. Vad man samtidigt får gratis är mer luft i systemet för att kunna definiera fångarna bättre. Detta gör den redan förekommande verksamheten bättre och höjer säkerheten på anstalterna.

Herr talman! Den största förtjänsten man kan göra är om de dömda aldrig mer kommer tillbaka. Det vore ett väldigt lyckligt scenario. Nu vet vi att så ser det inte ut, men med rätt åtgärder skulle vi kunna göra så att många fler håller sig därifrån. Det kan vara svårt att lyckas med det, kan man tänka sig, men varje litet steg sparar både mänskligt lidande och pengar i längden.

Något som då är otroligt viktigt är att de intagna får utbildning och en chans att få ett arbete. Jag tycker att det måste vara dags för en ambitiös höjning när det gäller detta. Verksamheter som Krami och Moa, som

hjälper de intagna till arbete efter vistelsen på anstalt, måste finnas på fler ställen och måste byggas ut. I stället hotas i praktiken verksamheten med Krami och Moa. I Örebro – har jag för mig att det var – har man lagt ned. Regeringen skär ned anslagen till Arbetsförmedlingen, som är en av samverkansparterna. Jag har kollat bakåt och funnit att jag har haft tre interpellationsdebatter om detta, två med justitieministern och en med arbetsmarknadsministern. Båda erkände att detta är ett område som man kanske inte hade så mycket kunskap om men där man nu säger sig vilja ha en ambitionshöjning. Men det syns inte i anslagen i vårpropositionen.

Det är också mycket viktigt att fler får möjlighet till en kvalificerad yrkesutbildning när de sitter på anstalt. De som har fått det i dag visar väldigt bra resultat. När det gäller att sedan få jobb i bristyrken och hålla sig från framtida kriminalitet är detta lyckat. Den senaste uppgift jag har om yrkesutbildningar är att 90 procent har fått jobb. När det gäller Krami och Moa är det 50 procent. Det måste väl vara en jättebra investering för den som sitter inne på anstalt att det fokuseras på att man en vacker dag ska ut och att man börjar med det tänket direkt.

Herr talman! Vänsterpartiets kriminalvårdspolitik handlar inte om vare sig hårda tag eller daltande. Den handlar om att göra det som enligt forskningen fungerar för att hjälpa de intagna tillbaka till ett normalt liv. Den som i slutskedet vinner mest på det är den människa som slipper bli offer för någons återfall i kriminalitet. Vi har läst det i Dagens Nyheter. Vi har också ett lyckat projekt på anstalten Sagsjön, som är för kvinnor.

Det finns alltså vägar att gå bara vi vill det och bara vi törs sätta ned foten och säga: Vi vill ha en kriminalvård, inte en kriminalförvaring.

Anf. 46 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag står bakom Miljöpartiets samtliga reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 3.

När vi diskuterar kriminalvård och kriminalvårdsfrågor tenderar det ofta att bli en skyttegravsövning, tyvärr. Ena sidan brukar anklaga den andra för alltför hårda tag, medan den andra sidan kontrar med att anklaga för slapphet.

Jag vill nog hålla med Lena Olsson om att verkligheten inte är så enkel. Det är nog ingen här inne som inte tycker att man bör ha någon form av rehabilitering, vård, återanpassning, där straffet och ramen på straffet i grunden egentligen inte ska påverkas.

Vi kan titta på en viktig fråga där jag vill framföra våra synpunkter. Det gäller frågan om missbruk, narkotikarelaterat missbruk men också i viss mån alkoholrelaterat missbruk.

Grunden för vårt arbete inom det här området måste vara att just identifiera och förhindra all form av drogmissbruk i anstalter.

Det har blivit bättre på senare år. När jag själv, tillsammans med utskottet men också i övrigt, har besökt våra anstalter har jag kunnat konstatera att både intagna och personalen vittnar om att det blir bättre och bättre. I det här betänkandet står det just också om hur man jobbar med bland annat narkotikahundar.

Men om man tittar på just missbrukets natur måste man ändå säga att det pågående missbruket – det är någonting som vi måste vara på det klara med – omöjliggör för den intagne att återanpassa sig. Utöver att det påverkar den intagne påverkar det också omgivningen.

Vi kan då titta på hur arbetet ska bedrivas. Det handlar om en balans mellan behandlingsinsatser och effektiva kontrollmekanismer. Ibland verkar vi tro att vi med en effektiv kontrollmekanism klarar av att hantera denna viktiga fråga, men så är det inte. Det ser vi i praktiken ute på anstalterna.

Vi kan titta på vilka de intagna lyssnar på och på vilket sätt de hantarer sitt missbruk. Då ser vi att det tidigare, när vi har försökt dra åt tumskruvar och instifta hårdare kontrollmekanismer, har fungerat fram till en viss nivå. Men vi kan titta på vilka som verkligen verkar kunna lyckas med detta. Det handlar om det civila samhällets ideella insatser.

Jag vill här lyfta upp en sådan organisation – för det har väldigt mycket att göra just med missbruket – och det är Kris. Jag vet att vi i utskottet har en relativt samstämmig syn på organisationen, men det är ändå värt att lyfta upp frågan just när det gäller missbruk av olika slag. Kriminellas revansch i samhället som har nykterhet och drogfrihet i sin policy jobbar väldigt nära de intagna och har program för utslussning.

Vi kan då titta på hur inställningen har varit från myndigheternas sida, i det här fallet Kriminalvården. Den har mestadels varit positiv. Men jag har sett på nära håll att man i en del verksamheter har börjat ifrågasätta organisationer som Kris, men också andra, och deras rätt att vara med som ett komplement till de rättsvårdande myndigheterna. Det tycker jag är lite oroväckande, för vi har inte så många metoder. Vi har inte så många sätt att hantera missbruk på.

Vi har ambitiösa behandlingsprogram. Vi har också effektiva kontrollåtgärder. Det är det. För att upprätthålla den här balansen tycker jag att det civila samhället och just de ideella organisationerna har en mycket viktig roll.

Vi kan titta på en annan del när det gäller hur vi ska få till en mer human kriminalvård. Jag tror att de individuella verkställighetsplanerna inte nog kan överskattas. De intentioner som fanns i början för detta arbetssätt har nämligen inte riktigt fått hundra procentigt genomslag ute i verkligheten.

Jag tror på individuella verkställighetsplaner, om vi kan fullfölja dem och se till att de implementeras även när det gäller kortare strafftider. Vi vet att personalen allt som oftast menar att det faktiskt inte riktigt hinns med, att de inte riktigt hinner med att ta hand om en person som kanske är ute efter bara ett eller ibland två år. Men det är ändå viktigt att vi från riksdagens sida tar upp just det här viktiga området.

Med detta, herr talman, vill jag än en gång yrka bifall till reservation 3. I övrigt står vi bakom alla våra reservationer.

Anf. 47 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! Innan jag går in på själva betänkandet vill jag bara nämna att det var intressant att lyssna på Mehmet Kaplan. Jag tycker att Mehmet Kaplan många gånger bedriver en oppositionspolitik som är positiv, vilket gör att han är en intressant samtalspartner. En person som för en dialog lyssnar man på – det är ju lätt som opposition att bara säga nej och reagera på allting. Jag tycker att det är konstruktivt. Det är bra. Jag delar många av de uppfattningar som kom fram i talarstolen alldeles nyss.

Herr talman! Detta betänkande är ett så kallat motionsbetänkande. Samtliga motioner avstyrks. De avstyrks på grund av att de åtgärder som föreslås i motionerna håller på att utarbetas, är på väg att utarbetas, eller på grund av att man föreslår lösningar på problem som aldrig har funnits. Det är motiven till att utskottet i dag avstyrker dessa.

Det händer mycket positivt. Jag är glad att Christer Adelsbo har noterat att vi, som han nu säger, ordnade så att det blir 20 000 poliser i Sverige. Det är ett initiativ från den här regeringen. Det kommer naturligtvis att innebära att människor förhoppningsvis ser ett förbättrat rättsväsen, och det ställer krav på de andra delarna av rättskedjan. Det är viktigt.

Straffnivåutredningen kommer snart att lägga fram sitt förslag där vi från alliansen har markerat att man, när det gäller grova brott, ska använda hela straffskalan. Det kommer naturligtvis också att påverka kriminalvården.

Sedan är det väldigt viktigt att vi har en väl fungerande kriminalvård. Det är definitivt våra ambitioner, och nu sker förbättringar. Nu sker kraftiga förbättringar. Jag vill peka på en del av resultaten, även om många av oss fortfarande kan önska att vi kan förbättra resultaten ytterligare, och dit ska vi.

Låt mig nu nämna några exempel. Narkotikan är, precis som föregående talare vittnade om, fortfarande ett stort problem som vi måste åtgärda. Men det är, tack och lov, ett minskande problem. Det beror på två metoder.

Ja, vi måste självklart ha kontroll, därför att den som är narkoman är fångad under sin last, och det handlar om att ta bort inflödet av narkotika in på anstalterna. Utan den delen löser man inte problematiken. Men självklart är också behandlingsåtgärder oerhört viktiga.

Vi har halverat rymningarna på ett år. Det är ett förbättrat resultat. Låt mig nu, trots den debatt som har varit några dagar, peka på, herr talman, att det är meningen att man inte ska kunna rymma från fängelser. Det är ett förbättrat resultat.

Behandlingarna, som är så pass viktiga, ökar. Det kan handla om att bryta sitt missbruk, att försöka hitta en ny väg i livet, att lära sig att män inte ska slå kvinnor eller att bryta med sitt brottsbeteende. Dessa behandlingar har under det här året, sedan vi bytte regering, ökat med 74 procent. Det är nästan en dubblering.

Det har under 2007 varit 5 137 behandlingar inom programverksamheten, jämfört med 2 917 året dessförinnan. Jag tror att det blir svårt för oppositionen att hävda att detta inte är en klar resultatförbättring.

Antalet arbetade timmar på anstalterna ökade föregående år med 100 000. Det har varit ett bekymmer, herr talman, att vi under decennier har haft en kriminalvård där internerna har blivit allt mindre sysselsatta vad gäller arbete, studier och programverksamhet. Vi förbättrar nu dessa resultat.

Klientutbildningen har inneburit att det var mer än dubbelt så många utfärdade betyg år 2007 som året dessförinnan, 938 jämfört med 433.

Vi kommer framöver – detta är ingen budgetdebatt – naturligtvis att behöva fortsätta att se över anstaltsstrukturen, men vi ska ändå ha klart för oss att medelbeläggningen under de innevarande åren har sjunkit på anstalterna.

Att hävda någonting annat är fel. Medelbeläggningen sjönk 2007 jämfört med 2006. 2006 sjönk den jämfört med 2005. Det är resultat.

Individuella verkställighetsplaner ökar resultaten. I dag har inom tre månader 94 procent av klienterna fått en individuell verksamhetsplan. Det är all time high. Så högt resultat har vi inte haft inom kriminalvården någonsin.

Oppositionen säger att man vill ha ett förmånssystem. Vi genomför nu det förmånssystemet. Den verksamheten pågår. Det finns egentligen ingen anledning att reservera sig mot någonting som vi är överens om och som vi ser till att genomföra.

Det har sagts tidigare i den här talarstolen att det har blivit neddragningar av personalen. Men om man läser på kan man konstatera att antalet årsarbetskrafter ökade år 2007. Det hänger ihop med att alliansregeringen tillförde betydligt mer resurser till Kriminalvården. Antalet årsarbetskrafter 2007 var 8 409. Det är en ökning med 6 procent jämfört med 2006, och det är definitivt en ökning jämfört med året 2005.

Jag tror att vi har stora utmaningar framför oss inom kriminalvården, men nu sker kraftiga förbättringar. Jag vill peka på det med de här resultaten. Det är resultaten som vi vill komma åt.

Kriminalvården har nu fortsatt höga ambitioner. Jag tycker att vi ska gratulera dem till deras förbättrade resultat. Vi fick en uppmaning att ta ansvar. Vi kommer att ta ansvar, och vi kommer att visa vart vi vill komma hän i den budget som kommer att läggas fram till hösten. Exakt hur stor den blir och vad som är befogat att göra just i nuläget blir en bedömning inför en senare debatt. Men jag har i dag kunnat visa att med den politik vi hittills har fört inom kriminalvården går vi åt rätt håll. Det ansvaret har vi tagit, och det ansvaret kommer vi att fortsätta att ta.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Anders Hansson (m).

Anf. 48 CHRISTER ADELSBO (s) replik:

Herr talman! Krister tog upp det som handlar om 20 000 poliser. Det är mycket riktigt. Där har vi inga andra åsikter. Vi är inne på den linjen också. Däremot har vi sagt att det kanske inte räcker med 20 000 poliser. Det är en annan sak, men vi har definitivt inte någon annan åsikt än att det behövs fler.

Jag tycker nästan att det var lite magstarkt när du, om jag inte hörde fel, sade att rymningarna hade halverats på ett halvår. Då tittar man inte tillbaka på hur det har sett ut. Från 2004 fram till 2007 halverades antalet rymningar. Den trenden har fortsatt. Så det är väl lite magstarkt att påstå att det skulle vara den nuvarande regeringens förtjänst att det har ökat så enormt på ett halvår. Det är något som har pågått.

När det gäller antalet anställda kan man alltid diskutera det. Vi vet att det är en del nya anstalter, och det har gjort att antalet totalt sett ser bra ut. Men om vi tittar längst ut i kedjan ser vi stora problem, inte minst inom Seko. Det har försvunnit närmare 500 personer längst ut, där de kanske behövs allra mest. Det är något som vi gemensamt behöver ta ansvar för och titta över, för det är lite alarmerande.

Som jag tog upp i mitt anförande har medelstrafftiden ökat för nyintagna fängelsedömda med 42 dagar mellan 2001 och 2007. Det innebär

närmare 1 200 fler platser i anstalt. Även fler poliser innebär fler fängelsedomar och så vidare. Självfallet får detta stora konsekvenser för kriminalvården.

Så frågan till dig Krister är: Hur går tankarna hos den borgerliga majoriteten kring dessa frågor? Tror du att kriminalvården klarar denna utveckling utan ökade resurser på sikt?

Anf. 49 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Jag är glad att ni har ändrat uppfattning vad gäller poliser. Ni vill ha lika många som vi, och ni stöder regeringens politik. Vi tittar på era budgetmotioner. Jag tycker att ni ska titta på dem själva också. Det innevarande året hade ni noterat att det kanske är bra med mer poliser, så ni svänger om lite grann i anslagen, ökar på lite grann med några miljoner. Men förra året skulle ni skära ned på polisen. Det är väl lite grann det blöta fingrets politik, vad som passar för stunden.

Men låt oss återgå till vilka resurser vi ska lämna till Kriminalvården. Jag vill hävda att vi vill ta ansvar. Vi ska ta ansvar. De resurser som Kriminalvården behöver tror jag också att Kriminalvården ska få. Men på vilket sätt tar ni socialdemokrater ansvar genom att föreslå nedskärningar? Det här året hade det, om ni hade fått bestämma, varit 80 miljoner kronor mindre till Kriminalvården. Nästa år vill ni skära ned med 55 miljoner kronor, och 2010 vill ni skära ned med 30 miljoner kronor till.

Är det inte lite magstarkt att stå i den här talarstolen och prata om behovet av mer resurser när man själv har föreslagit mindre resurser? Vilken personal hade du tänkt ta bort? Visst kan vi vara överens om att antalet årsarbetskrafter har ökat inom kriminalvården med den här regeringen.

Jo, det pågick rymningar. Nu minskar de kraftigt. De har halverats på ett år. Titta i Kriminalvårdens årsredovisning! Du har ju trots allt suttit i verksstyrelsen.

Anf. 50 CHRISTER ADELSBO (s) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Det är som jag sade. Du vet lika väl som jag att de krafttag som gjordes under förra majoriteten fick enorma resultat. Precis som jag nämnde minskade det rejält från 2004 och framåt. Som jag sade halverades det fram till 2007. Så det är inget vi behöver diskutera.

När det gäller budgeten är det alltid intressant. Du sitter i majoritet, och ni sätter de ramar som vi har att tillgå. Vi vet att om vi hade haft majoriteten hade vi haft helt andra ramar att jobba med. Vi hade haft 65 miljarder som vi hade kunnat använda till skola, vård och omsorg och rättsväsendet i stället för att göra skattesänkningar för de allra rikaste i samhället. Det är två skilda saker. Vi hade haft en annan totalram att kunna jobba med.

Men det förnekar ändå inte det som jag har tagit upp. Jag måste återge vad en partikamrat till dig sade före valet. Han sade så här: Kriminalvården håller visserligen på att bygga ut antalet platser, men det räcker inte. Ska vi ha en kriminalvård värd namnet – för det heter ju kriminalvård – måste platsbristen lösas.

Så låt det alltså före valet. Hur låter det då i dag? Kommer det att skjutas till resurser som behövs för att Kriminalvården ska klara sina

åtaganden i framtiden? Det är så vi också ser det. Man kommer att behöva mer medel i framtiden. Eller är det bara ett slag i luften från ett parti som före valet satt i opposition?

Anf. 51 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Om Christer Adelsbo hade följt med i den ekonomiska debatten också hade han vetat att resurserna som den svenska staten har är större än någonsin. Det beror på resultatet av en stram och god finanspolitik. Vi har också fler sysselsatta än någonsin. Vi satsar på sysselsättningen för dem som har avtjänat sitt straff. Nu pågår ett omfattande arbete för att se till att den som har avtjänat sitt straff lättare ska kunna komma ut och få ett jobb, kunna klara sig och bli en hederlig medborgare. Det är viktigt.

Du svarar inte på frågan: Varför vill ni skära ned med 80 miljoner kronor i år på Kriminalvården? Varför vill ni skära ned med 55 miljoner nästa år och 30 miljoner år 2010? Är det också den borgerliga regeringens fel? Nej, vet du vad, Christer Adelsbo. Det är inte vi som har skrivit er ekonomiska motion. Det är någon på ert kansli, även om du uppenbarligen inte haft något med det att göra.

(TALMANNEN: De frågorna betraktar jag som retoriska. Därmed är detta replikskifte avslutat.)

Anf. 52 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag glömde att yrka bifall till reservation 2 när jag hade mitt anförande. Därför gör jag det nu.

Krister talar om en stram och god finanspolitik och att man har fått de gigantiska överskotten på ungefär ett och ett halvt år. Det är väl lite att raljera med sanningen. Ni övertog en god ekonomi. Sedan har konjunkturen fixat det. Att det är låg- eller högkonjunktur har inte så mycket att göra med vem som sitter i regeringen.

Jag ställde en fråga i mitt anförande när det gäller Kriminalvården.

År 2009 behöver man större anslag. 1,7 miljarder är det uppe i år 2011. Det är ganska mycket pengar man vill anslå. Därför är det ganska fult att, när man har så god ekonomi som den nuvarande regeringen har, satsa så mycket i den ena änden och inte satsa i den andra änden.

Vad har ni tänkt göra? Hur ser ni på utslussningen, och hur ser ni på det här med arbetslinjen, som jag faktiskt fått påminna er om? Kom ihåg att den gäller också inom kriminalvården!

Nu ska ni ha utvidgade möjligheter till nystartsjobb. Det är jättebra. Men tala om för mig om man ska komma dit helt utbildad! Du har nu chansen att förklara för Sveriges befolkning hur er kommande kriminalvårdspolitik ser ut.

Anf. 53 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! I mitt huvudanförande riktade jag mig till en annan riksdagsledamot för hans förmåga att lyssna. Jag kan inte i dag ge samma komplimang till Lena Olsson, men jag hoppas på att få uppleva det i någon debatt längre fram.

Jag får kanske repetera en del av siffrorna vad gäller arbetade timmar inom kriminalvården och resultatet 2007. Det är nu 100 000 fler timmar. Behandlingarna har ökat med 74 procent. Jag nämnde inte siffran för yrkesutbildningarna som också är intressant. I dag finns det 33 anstalter jämfört med 24 för ett år sedan. På bara ett år erbjuds internerna så mycket mer yrkesutbildning.

Jag tror att vi är överens om att vi ska ha en säker kriminalvård men också en kriminalvård med bra behandling så att den som lämnar anstalten och som har avtjänat sitt straff får en möjlighet framåt.

Men det räcker inte med bara tomma ord. Man måste också konkret göra någonting, Lena Olsson. Jag tycker att det är lite falskt när oppositionens företrädare här, inte i en budgetdebatt, står och ropar efter mer pengar och själva föreslår betydligt mindre pengar. Vet du innehållet i Vänsterpartiets budgetreservation? Jag kan påminna dig om det. Innevarande år föreslår ni en ökning – det är alldeles sant – med 170 miljoner kronor. Det är det år då Kriminalvården klarar sig.

Men vi vet att Kriminalvården framöver kommer att behöva mer resurser. Vad gör ni då? Ni har ju föreslagit minskningar, och det är inte fråga om lite! Ni slår Socialdemokraterna med hästlängder. Ni ska ju skära ned i Kriminalvården med 450 miljoner kronor år 2009 och med 450 miljoner kronor till år 2010. Ändå står du här och frågar mig varför vi inte anslår mer pengar. Självt vill du göra en radikal besparing i kriminalvården. Det är lite oärligt.

Anf. 54 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Krister, du flirtar här med Miljöpartiet. Men varenda människa som är politiskt insatt vet väl att du aldrig skulle flirta med en vänsterpartist, eller hur?

Jag har budgeten här. Det är 170 miljoner kronor mer till Kriminalvården. Vi tar årligen upp frågan om halvtidsfrigivningen och vilka pengar vi skulle få tillbaka.

Men vad har ni själva i vårpropositionen? Här talar du om åtgärder och säger: Vi ser problemen och kommer att åtgärda dem. Men summa summarum syns inte det när det gäller det anslag till rättsväsendet som finns i vårpropositionen. Det ser man ingenting av. Personal har faktiskt sagts upp. Det är precis som Christer Adelsbo här säger.

Krister! Du säger att yrkesutbildningarna ökar. Ja, men de kan inte öka så mycket mer eftersom man inte har mer pengar; mer pengar har ju inte anslagits. Vidare är det här fråga om en satsning som påbörjades av den förra majoriteten.

Jag har fortfarande samma frågor. Är det vad du nu har sett av säkerhetstänk som är framtidens kriminalvård – att vi ska stoppa in ännu mer pengar i höga staket, i elstängsel som bara kan hittas på Guantánamobasen och i Sverige? Är det sådant det handlar om, eller vill du fortsätta på vägen med behandlingar och med att se till att de här människorna får utbildning och kommer ut i arbete? Du kan svara nu när du har den möjligheten. I stället för att bara rabbla dina tabeller kan du också ge väljarna en vision om regeringens framtida kriminalpolitik.

Anf. 55 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Jag flirtar med alla vänsterpartister som lyssnar och som dessutom är snälla.

Tabellerna rabblar jag därför att jag har upplevt att det finns en kunskapslucka hos en del av utskottets ledamöter. Jag vill visa resultaten. Lyssna nu igen, för här är svaret!

Antalet rymningar är halverat. Jag vet att Vänsterpartiet inte tycker om det. Man vill ju införa halvtidsfrigivning och släppa ut de intagna. Förekomsten av narkotika minskar på anstalterna. Antalet behandlingar och antalet arbetade timmar ökar drastiskt. När det gäller klientutbildning och utfärdade betyg är det en dubblering. Det är mer yrkesutbildning därför att fler anstalter genomför sådana. Medelbeläggningen sjunker på anstalterna. Det är fler individuella verkställighetsplaner. Förmånssystem införs, och antalet årsarbetskrafter har ökat.

Är det så svårt att ta till sig att det faktiskt sker resultatförbättringar inom kriminalvården?

Lena Olsson vet mycket väl, hoppas jag, att vårbudgeten inte är den stora budgeten. Den stora budgeten kommer till hösten. Då kommer ni återigen att skriva motioner. Nu återstår att se om ni ska spara nästan 1 miljard till i nästa ekonomiska motion. Stå för den politik som ni själva har föreslagit!

Anf. 56 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! I fråga efter fråga i betänkandet reserverar sig oppositionen till förmån för förslag som man redan är i färd med att implementera. Det är precis vad föregående talare, Krister Hammarbergh, här har påpekat. Jag har använt båda öronen till att lyssna så jag känner att jag kanske inte behöver upprepa allt om det nu möjligtvis är så att oppositionen inte har lyssnat.

Visst är det många bra tankar som förs fram i motionerna och reservationerna. Just därför håller man på och utreder många av förslagen. En del av det som föreslås är rent av på väg att införas.

När det gäller införandet av förmånssystem har justitieministern för bara några månader sedan svarat att det på vissa områden krävs ytterligare underlag för att finna lämpliga lösningar. I regeringens regleringsbrev till Kriminalvården för 2008 ingår i uppdraget att utarbeta ett system för att uppmuntra och förstärka ett positivt beteende bland intagna.

Av regleringsbrevet framgår också att Kriminalvården har i uppdrag att testa och utarbeta system på ett begränsat antal anstalter och att återkomma med en rapport senast den 30 april 2008. Hur långt bort är det? Ja, det är en vecka till dess.

Herr talman! Nog kan vi väl lugna oss en vecka med att se vad Kriminalvården har att redovisa. Ett tillkännagivande, som Socialdemokraterna förespråkar, påskyndar knappast den processen.

Sysselsättningen är nästa område i betänkandet. Av betänkandet framgår att ett stort antal påverkansprogram genomförs – detta för att motverka risken för återfall i brott. Det kan röra sig om våldsbrott och om sexualrelaterade program. Det kan också handla om program för att komma till rätta med missbruksproblem. När det gäller missbruksproblemen har programverksamheten utökats så det är nästan en dubblering

mellan år 2006 och år 2007. Det är också något som de tabeller innehåller som Krister Hammarbergh redovisat.

Också övriga program har kraftigt ökat i omfattning. Alla behandlingsprogram är dessutom kvalitetssäkrade genom att de först granskas och godkänns av ett vetenskapligt råd – detta för att säkerställa att programmen har vetenskapligt dokumenterade effekter när det gäller återfall i brott. Behandlingsprogrammen för att bryta missbruksproblem, psykiska problem och brottsbeteenden hos de intagna är ofta grundförutsättningar för att man ska kunna gå vidare till studier och yrkesförberedande eller yrkesinriktade program. Regeringen har ett stort intresse av att arbetslinjen också omfattar dem som verkställer en påföljd.

Herr talman! Justitiedepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet har inlett ett samarbete just för att underlätta för de dömda att återanpassas i samhället och vara självförsörjande genom etablering på arbetsmarknaden.

Herr talman! Jag tror på det arbetet och den ambition som de båda departementen lägger på att utforma de politiska styrmedlen för att sysselsättningen ska bli så effektiv och meningsfull för de intagna som det bara går.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 57 CAMILLA LINDBERG (fp):

Herr talman! När man kommer som nummer tre i alliansen är mycket klokt redan sagt. För att undvika alltför mycket upprepningar ska jag försöka fatta mig ganska kort.

Herr talman! Debatten om huruvida den svenska kriminalvården är för sträng eller för mjuk går ofta i vågor. Vem minns inte rymningarna sommaren 2004 och den debatt om svängdörrar som sedan följde? Nu har säkerheten stärkts på flera av landets anstalter, och i stället kommer frågan om den svenska kriminalvården är för sträng.

Den svenska kriminalvården ska kännetecknas av säkerhet och vård. Det är en självklarhet att säkerhet ska råda. Rymningar ska inte förekomma. Men det handlar också om personalens säkerhet; att veta att man jobbar på en trygg arbetsplats är en rättighet.

Att beröva människor deras frihet är ett stort intrång, och självklart uppstår det lätt konflikter då man låser in flera personer på en liten yta. Därför är det viktigt att tiden används till något konstruktivt.

Meningsfull sysselsättning kan bestå av arbete, studier, deltagande i behandling eller annan organiserad verksamhet. För många intagna är anstaltstiden ett bra tillfälle att reparera skadorna av otillräcklig eller misslyckad skolgång. Verksamheter som utbildning och arbete ökar de intagnas möjligheter till meningsfull sysselsättning.

Samarbete mellan Kriminalvården och Arbetsförmedlingen pågår. Flera arbetsmarknadsutbildningar har kommit till stånd, och dessutom ska varje anstalt ha en kontaktperson på regionens arbetsförmedling.

Regeringen underströk i budgetpropositionen för år 2008 vikten av att Kriminalvården fortsätter sitt arbete med att öka möjligheterna till sysselsättning under verkställigheten. Arbetslinjen, som är ett övergripande mål för regeringens politik, ska också omfatta dem som verkställer påföljd.

Vidare vill jag poängtera vikten av behandling för psykiskt sjuka, missbrukare eller sexualförbrytare. Det ska vara en grundsten i kriminalvården. Avsaknad av behandling kan leda till att den intagne begår nya brott och kanske grövre brott efter genomförd strafftid.

Det bör också noteras att de som fullföljt brotts- och missbruksrelaterade program har ökat påtagligt, såväl när det gäller anstalter som inom frivården. Men jag vill också passa på att poängtera vikten av att Kriminalvården anställer personal med adekvat beteendevetenskaplig utbildning, för att komplettera Kriminalvårdens programverksamhet och uppmärksamma suicidbenägna klienter.

Ett annat viktigt arbete som pågår är det arbete som görs för att få våra anstalter drogfria. I yttrandet *Några ändringar i kriminalvårdslagsstiftningen* gjordes ändringar för att underlätta drogkontroller, bland annat genom saliv-, svett- och hårprov. Antalet narkotikahundar har ökat och därmed också beslagen av narkotika. Men det kanske viktigaste arbetet för narkotikafria anstalter är att finna incitament så att de intagna själva vill sluta. Jag ser också gärna att de behandlingar som pågår med bland annat Metadon, Subutex och Subuxone fortsätter.

Kriminalvårdens verksamhet kan inte ses som en isolerad företeelse. För att förhindra återfall i såväl missbruk som brott och för att underlätta återanpassning till samhället är det viktigt att kommunerna ställer upp med stöd och hjälp. Det kan handla om fortsatt behandling, boende och sysselsättning.

Kriminalvården har fått i uppdrag att upprätta samverkansavtal med kommunerna då det gäller bland annat kontraktsvård. Två nya utslussningsalternativ har tillkommit. Det är halvvägshus och utökad frigång, båda med ambitionen att förenkla och underlätta frigivningen.

När det kommer till förmånssystemet håller jag personligen väldigt mycket med om att det är mycket bra att ge tydliga signaler att skötsamhet ska löna sig.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 58 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Den senaste tiden har medierna fokuserat en hel del på kriminalvården. Kritiska reportage om för mycket säkerhetstänkande och för lite rehabilitering av de intagna har blivit bilden.

Jag tycker att det naturligtvis är nödvändigt med den ökade säkerhet som har hållit på att byggas ut. Bilden som har framställts har varit lite onyanserad. Det finns inom Kriminalvården nämligen också en vilja och en ambition att satsa starkare på åtgärder som rehabilitering, återanpassning och bättre utslussning av intagna till ett normalt liv i samhället.

I det betänkande som nu debatteras behandlas motioner om kriminalvårdsfrågor som fokuserar på bland annat ett förmånssystem, sysselsättning för intagna, drogfria anstalter och samverkan myndigheter emellan. Mitt anförande kommer att i huvudsak handla om ett framtida förmånssystem. Jag ska strax återkomma till det.

Samverkan mellan Kriminalvården, andra myndigheter och kommunerna är av största värde för att nå en framgångsrik övergång för den intagne till samhällslivet efter straffavtjänningen. Därför är det viktigt att förberedelserna under strafftiden, inte minst i slutfasen inför övergången till exempelvis halvvägshus, utökad frigång, kontraktsvård eller vistelse på behandlingshem, har högsta prioritet och håller hög kvalitet.

Jag uppfattar att det numera också är Kriminalvårdens och andra aktörers strävan. Men samverkan kan utvecklas ännu mer, bland annat väntas en slutredovisning av Kriminalvårdens uppdrag att upprätta samverkansavtal med kommunerna vad gäller kontraktsvård och behandlingshem inom ramen för verkställigheten.

Många av de saker som tas upp i det här betänkandet under olika rubriker kan sägas ligga i linje med viktiga delar i begreppet verkställighetsplan. Jag tänker till exempel på sysselsättning för intagna, drogfrihet, samverkan mellan myndigheter med flera, men också förstås på det nya begreppet förmånssystem.

I Kriminalvårdskommitténs betänkande *Framtidens kriminalvård*, SOU 2005:54, föreslogs införande av ett förmånssystem. Ett sådant system skulle i symbios med en individuell verkställighetsplan enligt kommittén utgöra ett nytt sätt att se på rehabilitering och återanpassning av kriminellt belastade, med andra ord ge dem en ny chans.

Idén med ett förmånssystem inom kriminalvården är alltså att motivera och stimulera de intagna att sköta sig, fullfölja sin verkställighetsplan, som var och en av de dömda varit med om att planera och också själva godkänt.

Det pågår nu några försöksverksamheter med den här inriktningen. Det blir spännande och intressant att så småningom få ta del av utvärderingarna av dessa.

Som jag ser det kan man urskilja ett par huvudpunkter i förslaget om ett förmånssystem.

För det första är det som utgör grunden för systemet en individuell verkställighetsplan som den intagne tar på sig att fullfölja. I överenskomelse med anstaltsledningen har den intagne godkänt att gå den utbildning som bestämts, göra den arbetsträning som lagts fast, delta i den programverksamhet som finns med i planen, till exempel drogavvänjning, och så vidare.

Anstaltsledningen ska tillsammans med den intagne se över verkställighetsplanen med jämna mellanrum och göra de omprövningar och korrigeringar som kan behövas.

För det andra handlar det om ett förmånssystem. Under verkställighetstiden ingår den intagne i ett förmånssystem som har till syfte att motivera den intagne att faktiskt fullgöra verkställighetsplanen och att i övrigt sköta sig.

Den dömda börjar på grundnivån i den så kallade förmånstrappan. Efter hand som verkställighetsplanen fullföljs och skötsamheten består omprövas placeringen i förmånstrappan och den dömda flyttas upp ett steg, med flera och bättre förmåner som följd.

Vid misskötsamhet gäller motsatsen, nämligen att man flyttas ned till grundnivån.

Det finns ytterligare en del i kommitténs betänkande som ligger på den negativa sidan för den intagne. Det är att man faktiskt kan förlänga straffet utöver de två tredjedelar som är det vanliga om man har misskött sig gravt.

Detta är mycket summariskt sammanfattat vad Kriminalvårdsutredningen kom fram till i sitt betänkande. Jag hoppas och tror att ett för-månssystem kommer att bli permanent efter utvärderingarna och att fler dömda stimuleras att sträva efter återanpassning.

Anf. 59 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag satte upp mig på talarlistan för ett litet anförande igen på grund av Kristers och mitt replikskifte, där han talade om okunniga ledamöter i justitietskottet. Det är då ganska lätt att tro att det är mig han menar eftersom replikskiftet var med just mig.

Då vill jag fråga, och nu har du möjlighet att svara, om okunnigheten hos Kronobergshäktets före detta chef är lika stor. Är de intagna på anstalter som jag har träffat runt om i landet okunniga? Är Kriminalvårdens generaldirektör också okunnig? Är det så att de på Sveriges Television och *Uppdrag granskning* är helt ute i blåsväder?

Anf. 60 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Ett sätt att debattera när man vill något politiskt brukar vara att inte höra vad ens debattmotståndare säger, att inte vilja kännas vid de fakta som finns.

Jag kommer, herr talman, att fortsätta ta mig friheten att upplysa om fakta tagna ur Kriminalvårdens verksamhetsplan.

Jag har högsta respekt för Kriminalvårdens anställda. De är kompetenta, de är duktiga. Jag är mycket imponerad av generaldirektörens sätt att faktiskt föra verksamheten framåt. Men det är hans siffror som jag redovisar här, och de ifrågasätts.

Det som jag har tagit upp i debatten, vilket Lena Olsson inte vill kännas vid, är hennes egen motion som innebär besparingar inom kriminalvården med väldigt mycket pengar åren 2009 och 2010.

Jag vet också motivet till besparingarna. Det är att införa halvtidsfrigivning och släppa ut människor tidigare, det vill säga att i praktiken reducera verksamheten inom kriminalvården. Nog måste du, Lena Olsson, kunna ta en debatt där du står vid din egen politik och svarar för den.

Anf. 61 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag står väl för min politik. Jag förklarade också för dig, Krister, av vilken anledning vi tar upp det här år efter år. Du sade själv att vårpropositionen ska ni inte titta på, utan nu ska ni titta på höstens budget. Vad är det då för budget som gäller för er del, om du ska gå hur långt tillbaka som helst när det gäller vår budget? Man gör ju en prognos för framtiden som man sedan kan ändra, och det brukar ni göra i något som kallas för tilläggsbudget.

Du säger också, Krister, att du lyssnar på människor – *fine*! Det gör jag också. Jag har lyssnat när jag har varit ute på Färingsö. Jag har lyssnat när jag har varit på häktena. Och jag har varit runt om i landet. Jag

har också lyssnat på Lars Nylén. Jag har också lyssnat på Kriminalvården i Norrköping. Jag stirrar mig inte blind på siffror, utan jag måste faktiskt ut i verkligheten och lyssna på vad människor säger. Jag kan ju inte utgå från att nehej, det där är inte sant, för så här står det i tabeller.

Du säger att man nu ökar personalen inom kriminalvården. När vi satt i förra majoriteten beslutade vi om en del nya fängelser, och det är klart att det blir mer personal då. Men i praktiken, som Krister talar om här, drar man i slutändan in personal. 500 har man dragit in hittills. Det är alltså en siffra som är offentlig och som facket har opponerat sig mot.

Nu kommer Lars Nylén i morgon för att berätta om sin verksamhet, och jag lyssnar på honom. Men jag lyssnar också på andra. Jag tittar inte bara på budget eller budgetaskanden.

Anf. 62 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Ett sätt att debattera är att lägga någon annans ord i sin egen mun och sedan debattera utifrån det. Då blir det fel. Det är retorik, ibland brukar det också kallas för härskarteknik.

Jag har redovisat Kriminalvårdens resultat utifrån Kriminalvårdens årsredovisning. Jag tror att den är korrekt. Har Lena Olsson andra uppfattningar har hon ju möjligheten att redovisa dem i morgon.

Jag tror också att man måste lyssna på människor från de många olika verkligheter som finns, alltifrån anstalten i Haparanda och ända längst söderut. Men man måste också kunna ta till sig de resultatförbättringar som finns, acceptera dem och ge kredit till personalen i stället för att säga att allting görs på ett felaktigt sätt.

Vi har skilda uppfattningar vad gäller kriminalvårdspolitiken. Vi moderater vill inte ha halvtidsfrigivning. Vi tycker inte att man ska rymma från fängelserna. Vi vill också ha en god kvalitet i den verksamhet som bedrivs.

Nu ser vi kraftiga resultatförbättringar. Men ge då den krediten till personalen! Den är inte fel. Det går faktiskt bättre nu än vad det gjorde förut.

Anf. 63 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag efterfrågade förut en vision för kriminalvården, vilken väg man ska välja. Jag fick inget svar på det.

Krister, du får kalla det för retorik eller vad du vill, men som politiker kan man inte bara läsa tabeller, utan man måste även träffa människor som jobbar i verksamheten. Skulle de ljuga för mig? Det tror jag inte ens att du tror på. När det gäller statistik hit och dit innehåller statistik ganska mycket.

Jag tycker heller inte att det är bra att man rymmer. Har man begått ett brott ska man ta sitt straff. Men man ska också ha en väg tillbaka. Man ska inte vara dömd för tid och evighet.

Jag står faktiskt inte i den här talarstolen och kallar folk för okunniga. Det skulle jag aldrig göra för att jag nu råkar vara ute och lyssna på vad verksamheter etcetera säger. Men du betvivlar allt som har kommit fram i till exempel medierna och i samtal.

Varför syns det inte i vårpropositionen om Kriminalvården behöver nästan 2 miljarder för att klara den här verksamheten till 2011? Det syns

inte ett spår av det i vårpropositionen. Då vill jag faktiskt se att man nu ska satsa rejält på kriminalvården.

Visst har det gjorts förbättringar. Det kan jag erkänna. På vissa områden har det blivit bättre. Men det är alldeles för lite när det gäller kriminalvården, för det är de som ska ta hand om alla verkställigheter på grund av satsningar som görs i den andra änden. Det måste finnas balans.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § Unga lagöverträdare

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU16
Unga lagöverträdare.

Anf. 64 KERSTIN HAGLÖ (s):

Herr talman! I dagens debatt behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden som rör unga lagöverträdare.

Vi socialdemokrater har i betänkandet ett särskilt yttrande och fyra reservationer. Givetvis står vi bakom alla våra reservationer, men jag vill här och nu yrka bifall till reservation 1 som berör det brottsförebyggande arbetet.

Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är med det brottsförebyggande arbetet, då det gäller att förhindra att våra barn och ungdomar hamnar i ett destruktivt beteende som kan leda till en kriminell livsstil.

Alla barn och ungdomar har rätt till en trygg uppväxt. Med tryggheten som grund kan utvecklingen mot vuxenlivet ske med både förväntan och glädje. Men att vara ung i dag är inte alltid så lätt, för bakom ungdomsåren döljer sig även ängslan, lockelse och faror – ängslan att inte duga inför andra, att inte räcka till i skolan eller att man gör saker som man egentligen inte vill för att bevisa att man är en i gänget. Ibland driver jakten på spänning också fram handlingar man önskar ogjorda med konsekvenser som skadegörelse, misshandel, stöld och bråk. Ett ögonblicks verk och någon blir brottsoffer och en annan gärningsman.

Vi ska ändå vara medvetna om att de flesta ungdomar som begår brott gör det en enstaka gång, till exempel snattar eller klottrar. Det är en liten grupp ungdomar som i tidig ålder begår lindriga brott och sedan går vidare i sin bana och fortsätter till mycket allvarliga och svåra brott.

I Sverige finns i dag cirka två miljoner personer under arton år. Dessa barn och ungdomar har rättigheter enligt FN:s barnkonvention. Det är vi vuxna som bär ansvar för att barns rättigheter tillgodoses. Därför måste vi också ha goda kunskaper om deras villkor och behov och god kännedom om deras egna synpunkter. Det är inte minst viktigt för oss politiker som ska fatta besluten.

Herr talman! Ingen vuxen kan ifrågasätta sitt ansvar. Här finns inga läktarplatser. Att reagera och agera när barn och ungdomar far illa är ett ansvar som delas av oss vuxna. Det krävs mod och kurage att agera och sätta gränser som kan ge trygghet och reparera det som går galet. Ett framgångsrikt arbete för att minska nyrekrytering till den kriminella

banan, minska brottsligheten och framför allt öka tryggheten kräver ett brett engagemang. Det gäller såväl nationellt politiskt – hos oss här i riksdagen som stiftar lagar – som regionalt och framför allt kanske på det lokala planet där kunskap, kompetens och erfarenhet finns inom skola, socialtjänst, polis och inte minst inom fritids- och föreningslivet.

Riksidrottsförbundet visar i sin studie att 68 procent av barnen i åldern 13–15 år och 55 procent i åldern 16–18 år tränar eller tävlar i en idrottsförening. Det är helt fantastiskt. Jag högaktar alla dessa ideella insatser av ledare för bland annat fotbollslag och hästsporter. Vilket brottsförebyggande arbete de utför!

Polisen ska finnas i ungdomars vardag, på kvällar och helger då risken att råka illa ut är särskilt stor. Polisen ska också finnas i samverkan med skolan. Vi socialdemokrater lyfter i en av våra reservationer upp frågan om kontaktpoliser. Den socialdemokratiska regeringen gav ett uppdrag till Rikspolisstyrelsen att se till att lokal polis knöts till skolorna, en så kallad kontaktpolis. Poliserna skulle bygga förtroende och relationer och informera om droger. Men de skulle också utreda det som hände på skolan. Vid brott var tanken att eleverna skulle känna trygghet i att veta vem man skulle ringa.

Med god förkunskap och raka kontakter med barn och ungdomar, men också med föräldrarna, är vi övertygade om att det skulle bli bättre undersökningar och fler som vågar anmäla. Mobilnumret till den lokala polisen skulle finnas tillgängligt på anslagstavla eller hemsida.

Herr talman! Så blev det inte. I betänkandet svarar visserligen majoriteten i justitieutskottet att samtliga polismyndigheter samarbetar med grund- och gymnasieskolan runt om i landet. Utskottsmajoriteten menar att den lokala problembilden och därmed behovet av kontaktpoliser kan variera mellan länen. Det är upp till polismyndigheterna att organisera detta arbete. Med andra ord händer det inget.

Jag känner igen likgiltigheten. Det talas vitt och brett om hur mycket som ska göras, men man vågar inte styra sin egen verksamhet. Det var likadant med de särskilda resurserna till människohandel som togs bort. Där vågade man inte styra polisen. Det egna förslaget att polisen skulle bli en polismyndighet har man gömt någonstans lång ned i byrålådan på departementet. Jag vet inte ens om Säpo hittar den.

Men det är väl bättre att den borgerliga regeringen och dess företrädare i regeringen säger som det är. Man vill inte se kontaktpoliser i skolan. Man vill inte att polisen ska bygga förtroende och arbeta brottsförebyggande. I stället vill man se tuffare tag med tvångsvisa drogtester, ordnings- och uppförandebetyg i skolan och skärpt skadeståndsansvar för föräldrarna.

Det stora problemet är att borgerligheten tror att tydlighet är det samma som repressivitet. Inga barn och ungdomar mår bra av att tryckas ned. Barn och ungdomar behöver vuxna människors förtroende. Att agera snabbt är att vara tydlig. Att vara tydlig är att bry sig om. Skola, polis och socialtjänst behöver visa tydlighet tillsammans med familjen, och det måste ske på det lokala planet i det dagliga arbetet. Kontaktpoliserna var en bra början på detta. Nu sjabblar borgerligheten bort det. Som politiker måste man vilja och veta vilka mål man vill prioritera.

Herr talman! Regeringen fattade för en tid sedan beslut om en utredning som ska lämna förslag som innebär att den brottsbekämpande myn-

digheten med tvång ska få drogtesta barn under 15 år som misstänks vara drogpåverkade. Vi avvaktar vad utredningen kommer fram till, framför allt vad gäller behovet av detta. I dag är det fullt möjligt att med vårdnadshavares och den unges medgivande ta frivilliga drogtestar. Vad är problemet? Vart tog samverkan och föräldraansvaret vägen? Varför ska man stänga ute barnet och föräldrarna från en dialog?

Föräldrar, eller vårdnadshavare, ska medverka i en sådan här process från första stund. Det är polisen som kan föra en sådan dialog. Polisen säger att de inte tycker att det är något svårt: Vi åker hem om vi får ett tips. Vi samtalar med den unge och vårdnadshavaren. Kommer vi fram till att ett drogtest är den bästa lösningen brukar i regel föräldrarna följa med till polisstationen.

I andra fall kan enbart misstanken och att barnet konfronteras med den göra att de erkänner och man kan snabbt försöka gå in med motivationsarbete och ge råd och stöd.

Herr talman! När man som vuxen, exempelvis som lärare, ser den unge fara illa och det gäller misstanke om narkotika, alkohol eller psykisk ohälsa måste man reagera och agera på ett sådant sätt att tilliten till vuxna finns kvar och den unge inte kränks.

Att vi i dag ser en utveckling där fler grund- och gymnasieskolor väljer att införa frivilliga drogtestar ställer ett antal frågor på sin spets. Hur bekräftas samtycket från barnet då det är över 15 år? Hur tas kontakt med föräldrarna och barnet för ett samtycke för den som är under 15 år? Det är ett samtycke som absolut inte får vara villkorat. Vem garanterar att det inte är frivillighet under tvång? Vilken garanti har vi för att våra barn inte tvångstestats i skolan? Vilka metoder används och hur tillförlitliga är de? Hur går provtagningen till? Vad gör skolan med det kvitto de får om det är positivt? Är det först då kontakt tas med föräldrar och socialtjänst?

Mot dessa frågor ska svaret ställas. Redan i dag har skolan en skyldighet att vid minsta misstanke om att ett barn missbrukar narkotika ska föräldrarna kontaktas. Man har också en anmälningsskyldighet till socialtjänsten.

Herr talman! Ett brottsförebyggande arbete kräver att ett samhälle håller fast vid hög generell välfärd för att alla barn och ungdomar ska få chans till en god uppväxt. Föräldrarna är en viktig del i barnens liv. Samhällets roll är att stödja och komplettera föräldrarna i deras föräldraskap. Samhället har särskilt ansvar att stödja och skydda de barn vars föräldrar på grund av till exempel missbruk eller sjukdom inte fullt ut klarar sitt föräldraansvar. Den lilla familjen måste känna trygghet i den stora familjen, samhället.

Den borgerliga politiken går i motsatt riktning för att förebygga. Klyftorna ökar. Pappa får sämre ersättning vid arbetslöshet. Fler och fler familjer tvingas gå från trygghetssystem till bidrag. Hälften av våra kommuner ökar i dag socialbidraget. Lärartätheten blir sämre, vilket vi nu ser här i Stockholm. Listan kan göras lång. De som drabbas är de barn och ungdomar som lever i riskzonen.

Med den politik som nu förs blir konsekvenserna för dessa barn och ungdomar och deras familjer att de tvingas in i och blir kvar i ett utanförskap som ni säger er vilja bekämpa. Detta utanförskap finns för att några familjer ska få leva i ett ovanförskap. Det är en orättvis, ojämlik och oansvarig politik.

Vi socialdemokrater ser andra lösningar. Det finns bättre vägar att gå så att våra barns och ungdomars utsatthet minskar och deras trygghet ökar.

Prot. 2007/08:101
23 april

Unga lagöverträdare

Anf. 65 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag står givetvis bakom de reservationer där Vänsterpartiet finns med, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 1.

Jag kan instämma i allt som Kerstin Haglö här har sagt. Jag behöver inte upprepa det. Det var ett mycket bra anförande. Jag ska därför inte hålla något långt anförande.

Det bästa brottsförebyggande arbetet är att minska inkomstklyftorna mellan människor. Jag kommer ihåg en debatt här när man sade att man värnar om alla barn. Även arbetslösa och sjuka har barn. Barn kan bli väldigt drabbade av att deras föräldrar blir arbetslösa eller sjuka. Med den förda politiken får man till exempel i min kommun i dag inte hjälp från Försäkringskassan utan man blir hänvisad till något annat. Om man inte har några besparingar får man sälja huset eller göra vad som helst. Då hamnar man naturligtvis på kommunens socialkontor och man får begära socialbidrag. Det är kontentan av den politik som bedrivs i dag. Man sänker skatterna för dem som har fickorna hur fulla som helst, och de som behöver sin sjukersättning får gå på socialbidrag.

Det här kan inte fortsätta längre. Det här har ökat ganska dramatiskt i min kommun under det senaste året. Då kan man fråga: Vad skördar detta?

Barn ser hur kompisarna får saker och blir kanske retade för att de inte får samma saker. På dagis är det kanske så många barn att personalen inte ser de barn som har problem. Och i skolan har vissa barn problem att lära sig skriva, läsa och räkna, men det finns inte tillräckligt med lärare som ger stöd till dessa barn. Det är vad den förda politiken i dag innebär. Det är en politik för ökade klyftor, och jag tror att den kommer att leda till att unga i större utsträckning begår brott. Det tycker jag att vi ska undvika.

Nu kommer säkert någon att gå upp och säga att vi inte ska ha någon budgetdebatt. Men detta är grundläggande. Vill man verkligen göra någonting åt dessa problem fryser man inte bidragen till kommuner och landsting 2009 och 2010.

Anf. 66 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag hade förberett mig för att gå upp i talarstolen och bara yrka bifall till den reservation som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Men i går läste jag en krönika i en av våra stora dagstidningar och började gräva lite grann i mina papper och sådant som vi i utskottet har fått oss tillsänt.

Jag vill ta upp en tråd inom just det brottsförebyggande området. När det gäller unga lagöverträdare är detta en ytterst viktig verksamhet. Det är människor som kanske är bara i början av sitt kriminella beteende. Det är personer som har hamnat i fel sammanhang, och det är personer som har börjat missbruka olika substanser.

Jag ska ta upp det område som jag själv känner bäst, nämligen Stockholm. Jag bor i Husby. Jag vet att Polismyndigheten i Stockholms län har vidtagit flera åtgärder just för att förhindra och upptäcka våldsbrott fram-

för allt bland unga människor och för att förhindra att de hamnar i en kriminell livsstil.

En sådan åtgärd handlar om dialogpolis. Jag har själv vid ett flertal tillfällen fått möjlighet att tala med personal inom denna verksamhet. De jobbar särskilt i samband med planering av idrottsevenemang och demonstrationer och försöker vara nära människor och särskilt ungdomar. De är särskilt utmärkta och har särskilda kläder på sig och uppträder på ett sådant sätt att de inger förtroende.

När jag har talat med personal inom denna verksamhet men också inom andra verksamheter som genomförs i bland annat Stockholm har jag upplevt att det finns en stor förståelse för hur Sverige ser ut i dag. Man försöker vara väldigt noga med att inte peka ut människor på basis av deras ursprungskulturer eller på basis av hur de är klädda eller beter sig utöver det brottsliga beteendet. Så kallad *racial profiling* är vi förhoppningsvis långt borta från, men det förekommer i många andra länder. Man ger sig på en grupp ungdomar, oftast unga killar, bara för att de råkar ha mörkt hår eller ser ut att ha ett ursprung i något annat land.

Döm då om min förvåning när jag läser att en av våra brottsbekämpande myndigheter och verksamheten inom denna, nämligen Rikskriminalpolisen och dess chef helt plötsligt och utan förvarning tar sig rätten att uttrycka sig väldigt klumpigt.

Herr talman! Jag vill passa på att lyfta fram den här frågan eftersom den har väldigt mycket att göra med det nya Sverige och ungdomskulturen. Jag ska läsa innantill ur Rikskriminalpolisens verksamhetsberättelse. Där står följande:

”Vi har levt ett ganska skyddat liv en bit från allfarvägen. Vidare har vi en kultur som bygger på gemensamma värderingar om att ta hand om sin nästa, värna om de svaga och respektera allas integritet.” Det är alltså vi här i Sverige.

Vidare står det:

”Migrationen innebär att vi får influenser från andra kulturer med andra värdegrunder. En del av dem som kommer hit har flytt undan krig, svält, naturkatastrofer, religiösa och etniska utrensningar osv. De kommer ofta från samhällen som kollapsat och där lag och ordning är ett passerat stadium. Där mord, tortyr, våldtäkt, rån, stöld och övergrepp har blivit en naturlig vardag.”

Detta är alltså hämtat från Rikskriminalpolisens verksamhetsberättelse från 2007 som man har tryckt upp i många exemplar. Detta är också ett osedvanligt tydligt exempel på det samhälle som vi lever i i dag, där drygt 10 procent har någon form av koppling till andra kulturer eller är födda utomlands eller liksom jag var väldigt små när de kom hit till landet.

Den förståelsen verkar i grunden inte riktigt ha sipprat igenom en sådan här text i det som är en verksamhetsberättelse och som sprids inte bara till justitiekammarens ledamöter utan till andra myndigheter, till och med utomlands. Det finns nämligen en del i verksamhetsberättelsen som delvis tar upp just ungdomsbrottslighet, en text på engelska. Som tur är för oss här inne och för Rikskriminalpolisen är inte just det som jag läste upp översatt till engelska, så vi slipper skämmas när det sprids till utlandet. Den här texten och det här sättet att uttrycka sig är förlegat. Jag är väldigt glad över att de här tankarna inte fördes upp när vi diskuterade

frågan i utskottet tillsammans med bland annat chefen för Rikskriminalpolisen. Jag hoppas att det är ett stort misstag, att det var någon tjänsteman som satt och skrev ned detta och att chefen inte riktigt såg vad hon skrev under.

Det här handlar väldigt mycket om det brottsförebyggande arbetet, det som vi i s, v och mp har tagit upp i betänkandet när det gäller just unga lagöverträdare. Det handlar om att få människor, dessa unga människor, att känna att Sverige är ett land som tar hand om alla sina medborgare oavsett ursprung och att det sätt som vi hanterar människor på bygger på en gemensam värdegrund. Den värdegrunden jobbar vi med varje dag.

De föregående talarna har tagit upp det brottsförebyggande arbetets roll. Jag instämmer helt och fullt i det och tillägger att det nya Sverige, som vi i dag tillsammans försöker skapa en bättre framtid för, inte är betjänt av den typen av misstag som jag tidigare läste upp. I grunden är det en oerhört viktigt del.

Det majoriteten har tagit upp i motionssvaren är i mångt mycket någonting som vi delar från Miljöpartiets sida. Men just synen på det brottsförebyggande arbetet, i kombination med hur det nya Sverige ser ut i dag, hoppas jag att ledamöterna från alliansen ser över en gång till.

Anf. 67 HELENA BOUVENG (m):

Herr talman! I en Brårapport som kom nyligen konstateras att andelen unga som stulit eller varit delaktiga vid skadegörelse minskat med nära 30 procent de senaste tio åren. Även andelen 15-åringar som begått våldsbrott mot person har minskat. Det tror jag gläder oss alla och är något vi bör ha med oss i debatten i dag.

Vi får inte glömma bort att det bakom varje siffra finns allvarliga problem – en Stefan, en Pelle, en Mustafa som inte förstår eller inte bryr sig om gränser och respekt. Där finns också en Lisa, en Martin, en Ali som blivit offer för våld och fått ärr för livet. Kanske är det så att våldsbrotten blivit färre men värre.

Nedgången visar dock att det går att göra något. Nu har vi en regering som har uppmärksammat problemen med ungdomsbrottsligheten, en alliansregering som har gjort och kommer att göra insatser som är nödvändiga.

Den historiskt största satsningen på polisen gjordes redan 2007 med ett extra tillskott på 1,5 miljarder till rättsväsendet, plus ytterligare 415 miljoner kronor detta år. Det är en satsning som gör det möjligt att ha fler poliser, poliser som arbetar på tider och platser där man mest behövs, en synlig och närvarande polis i de miljöer där våra unga samlas.

Ett led i regeringens tydliga uppdrag till polisen att prioritera ungdomsbrott är det initiativ som samtliga länspolismästare beslutade om, att från november 2007 till och med januari 2008 göra en särskild insats mot misshandel utomhus genom att öka polisens närvaro på utsatta tider och platser. Utgångspunkten var enkel: Mycket låg tolerans mot våld. Viktigt var: Flera tidiga ingripanden i situationer som riskerar att bli våldsamma, god kontakt med ordningsvakter, att beslagta alkohol enligt Kronobergsmodellen samt att vidta utredningsåtgärder och slutföra utredning eller möjliga åtgärder inom två dygn.

Någon utvärdering är ännu inte klar, men jag är övertygad om att under denna tid har betydligt färre ungdomar begått brott och betydligt färre ungdomar blivit utsatta för brott. Jag har ingenting emot skolpoliserna, men vill vi verkligen vidta krafttag mot ungdomsbrottsligheten är detta en viktigare prioritering än att sätta polisens resurser på patrullering på alla skolans skolgårdar. Jag hoppas att Socialdemokraterna kan hålla med mig om detta.

Herr talman! Vi har väl alla hört talas om någon annan. Det måste vara en helt fantastisk person som tycks vara den som ska lösa det mesta. Jag tror lika mycket på någon annan som jag tror på tomten – förlåt alla barn!

Vi måste utgå från att någon annan faktiskt inte finns. Därför är det material från Rikspolisstyrelsen som nu ska bearbetas i samtliga kommuner av stor vikt. Det är ett material som gör att man ska se till att samverkan mellan polis, socialtjänst och skola verkligen fungerar, att var och en får sitt tydliga ansvarsområde, definierar vem som är bäst på vad och att alla har en gemensam problembild just i sin kommun. Detta är inte minst viktigt vad gäller ungdomsbrottsligheten.

Att falla mellan stolarna har tyvärr varit alltför vanligt, och någon annan har haft ansvaret. Nu är det slut med det. Det är också slut med att prata om att ungdomar är framtiden. Det är ett absolut livsfarligt resone-mang. Våra ungdomar är i dag, och deras eventuella problem kan inte hänskjutas till morgondagen. Då är det för sent.

För tidiga och tydliga insatser är det viktigaste att förhindra att våra unga människor fortsätter sin brottsliga bana. Finns det någon här som inte hört en ung kriminell fråga: Varför hände ingenting? De ungas erfarenhet är att vuxenvärldens reaktion var noll, i bästa fall ringa. Den ”snällismen” är att göra våra unga i farozonen en björntjänst.

Därför ser jag fram emot det som komma skall i den utredning som nu pågår i Justitiedepartementet beträffande unga lagöverträdare, en utredning som ska ge förslag på hur polisen ska utreda allvarliga brott som begås av barn under 15 år.

Utredaren ska också titta närmare på om det finns behov av att utreda mindre allvarliga brott men som begås ofta av en ung person. I dag har vi ett fåtal vardagshjältar inom poliskåren som redan gör detta i hopp om att tidigt bryta en ung människas kriminella bana. Dessa behöver bli fler. Det behövs för alla ungdomar som i mycket unga år valt en kriminell karriär.

Den sista delen i utredningen gäller frågan om polisen ska ha rätt att drogtesta våra ungdomar under 15 år utan föräldrars tillstånd. Jag tror att det är mycket viktigt att detta blir möjligt, inte minst för våra unga döttrars skull. En 14-årig Sandra som ena dagen älskar sin ponny, håller en Frida i handen och är duktig i skolan är nästa dag en helt annan tjej då smaken på amfetaminet har tagit överhanden. Vad fortsättningen blir tror jag inte att jag behöver beskriva.

Chansen att jag som mamma skulle ha den minsta misstanke om att min Sandra skulle missbruka amfetamin finns inte. Chansen att Sandra skulle berätta för mamma och pappa är förmodligen ännu mindre. Om Sandra är en brottsling eller ett offer vet inte jag, men vad jag vet är att om det hade varit min Sandra skulle jag ha önskat att det drogtestet hade varit möjligt.

Till sist, herr talman! En trygg barndom med föräldrar som kan sätta gränser, diskuterar värderingar runt köksbordet och bryr sig sjukt mycket borde alla barn ha rätt till. Tyvärr är det inte alltid så, och då måste vi andra hjälpa till, inte bara polisen, skolan och socialtjänsten utan vi alla. Glöm inte bort att det inte finns någon annan.
(Applåder)

Prot. 2007/08:101
23 april

Unga lagöverträdare

Anf. 68 MILDRED THULIN (c):

Herr talman! I Sverige borde alla kunna känna sig trygga. Men så ser dessvärre inte verkligheten ut. Unga langar till andra unga, och unga rånar unga. Våld och grovt våld är vanligt när man går hem efter krogbesök och liknande på lördagskvällar, och tyvärr är ofta både förövare och brottsoffer minderåriga. Hur ska vi på bästa sätt förhindra att dessa ungdomsproblem växer?

Det krävs kraftfulla åtgärder inom flera områden. Främst handlar det naturligtvis om att förebygga, upptäcka och rättssäkert och effektivt utreda och lagföra brott.

Därför har regeringen genom regleringsbrev och utredningsuppdrag vänt sig till olika myndigheter för att inhämta aktuell kunskap om hur man bäst kan arbeta med unga lagöverträdare för att förhindra att de kommer snett redan tidigt i livet och i de fall så redan har skett, hur man bäst kan hjälpa dem att komma på rätt spår igen. Utredningsarbetet och den kommande beredningen bör man inte föregripa, och därför yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Att våra barn och ungdomar får en trygg uppväxt är av stor betydelse i det brottsförebyggande arbetet. Föräldrarna har huvudansvaret för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar. I rollen som förälder uppkommer ofta frågor som föräldrar har svårt att prata om med sina ungdomar.

Det är därför viktigt att alla föräldrar ges de verktyg som behövs för att hantera rollen som förälder och förmedlare av grundläggande värderingar. Ett bra samspel mellan skolan, föräldrar, frivilligorganisationer och föreningsliv är mycket värdefullt.

Ungdomar befinner sig dessutom i en känslig ålder där det är lätt att påverkas av andras beteende och falla för gruptrycket. I kampen mot ungdomsbrottsligheten är det viktigt att ha detta i åtanke, och jag ser positivt på att flera av de åtgärder och samarbeten som pågår tar sikte just på det förebyggande arbetet.

För att brott ska upptäckas och anmälas behöver vi synliga och närvarande poliser – poliser som vi alla känner förtroende för. En synlig och närvarande polis är nödvändigt såväl för det brottsförebyggande arbetet som för ett gott samarbete mellan skola och polis och mellan ungdomarna själva och polisen.

Regeringen har gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att utveckla ett samarbete med skolan och skapa förtroendefulla relationer med barn och ungdomar. Detta samarbete kan se väldigt olika ut på olika orter. Det måste också vara upp till polisen att själv se hur man ska organisera det på respektive ort. I Eslöv har man till exempel en socialarbetare som sitter på polishuset någon gång.

Det finns också andra åtgärder som kan göras för att polisen ska vara synlig. Här i Stockholms län har man genomfört de så kallade Cityhel-

gera med ett fyrtiotal polismän som arbetar på utvalda platser i centrala Stockholm från fredag kväll till söndag morgon för att öka tryggheten och förebygga brott genom sin blotta närvaro. I bland annat Malmö och Stockholm finns mobila poliskontor som är ute kvälls- och nattetid varje fredag och lördag.

Det är vuxna som är ute, och att vi vuxna finns närvarande för våra barn och ungdomar har stor betydelse. Jag har själv erfarenhet av att nattvandra, precis som många andra, och det känns väldigt viktigt att finnas till hands när våra barn och ungdomar hamnar i en otrygg situation eller där förekomsten av alkohol och narkotika ytterligare förstärker deras utsatthet. Vi får aldrig glömma att narkotikan finns där våra ungdomar finns!

Langning av narkotika på skolorna där det ofta är tidigare elever på skolan som delar med sig av sitt problem är ett stort och mycket allvarligt sådant. Det är naturligtvis också allvarligt att både vuxna och ungdomar langar alkohol till varandra.

Ett nytt sätt att skaffa narkotika är via Internet. I arbetet med att komma åt denna handel kan här nämnas att Rikskriminalpolisen har inrättat en särskild enhet som arbetar med narkotikaspaning på Internet.

Regeringen har lagt fram direktiv till en utredning av drogtestar på barn under 15 år. Här får vi vänta på resultatet, och vi får skäl att återkomma till frågan vid ett senare tillfälle. I Sverige har vi sedan många år med stolthet talat om att vi vill ha ett drogfritt samhälle. Det ska vi fortsätta med. Ett första steg till ett drogfritt samhälle är en drogfri skola, och då är drogtestar av ungdomar under 15 år ett sätt att arbeta.

Just nu ligger en utredning ute om översyn av de bestämmelser som gäller att utreda brott begångna av ungdomar under 15 år. År 2007 reformerades påföljdssystemet för unga lagöverträdare i syftet att begränsa användningen av böter som straff för unga lagöverträdare. Denna reform har också lett till att användningen av böter har begränsats och ersatts av bland annat ungdomstjänst. Denna förändring ser vi i Centerpartiet positivt på. Det visar tydligt för ungdomar att det inte är okej att begå brott samtidigt som den tar hänsyn till ungdomarnas låga ålder.

Att bekämpa ungdomsbrottslighet och användning av alkohol och narkotika är nödvändigt för att minska risken för fortsatt kriminalitet längre fram i livet samt för att minska den följdskriminalitet som ofta följer på alkohol- och narkotikaanvändning.

Genom tidigare, tydligare och tuffare åtgärder lägger vi grunden för att lyckas i detta arbete. Att vi lyckas är viktigt, inte bara för att bekämpa kriminaliteten i sig utan även för att de, särskilt ungdomar, som utsatts för brott ska se att samhället ser allvarligt på dessa övergrepp och att det vidtas åtgärder mot den som utför kriminella handlingar. På så vis kan vi också förhindra att de som själva tidigare utsatts för brott längre fram i livet blir de som hamnar i kriminalitet.

Jag har nu nämnt flera åtgärder som redan har startats. Dessutom har vi flera utredningar på gång. Dem vill vi invänta resultatet av, och jag har mycket stora förhoppningar om att de kan ge oss ytterligare verktyg för att gå vidare i kampen mot ungdomsbrottsligheten.

Den kampen måste vi vinna – det gäller våra barn och ungdomar och deras framtid!

(Applåder)

Herr talman! Vi har under alltför lång tid sett en missriktad välvilja som tillåtit människor att förstöra sina egna och andras liv i en rasande fart utan att samhällets vuxenvärld ingripit. Vi måste se till att det första brottet också blir det sista.

I dag är huvudregeln att om gärningsmannen är under 15 år så utreds inte brottet över huvud taget. Det borde i stället vara huvudregeln och inte undantaget att utreda brott begångna av barn under 15 år. På så sätt markeras allvaret i kriminaliteten.

För att förhindra att unga människor faller in i kriminella beteenden gäller det att agera tidigt och tydligt från samhällets sida. En trygg uppväxt är något av det absolut viktigaste och effektivaste hjälpmedlet för att bekämpa brottslighet, och jag tror alla vi här är rörande överens om att om vi här i riksdagen kunde lagstifta fram en trygg, lycklig och kärleksfull barndom åt våra barn och ungdomar i samhället skulle vi göra det bums.

Självklart har föräldrarna det största ansvaret för att förmedla värderingar och normer till sina barn, men också skolan har en mycket betydelsefull roll för att ge barn och ungdomar goda värdegrunder.

Vi måste få till stånd ett bättre samarbete mellan socialtjänst, psykiatri, polis och skola. Det är av största vikt för det förebyggande arbetet. Vi vet att det arbetet i dag fungerar bra i vissa kommuner och mindre bra i andra. Såväl Myndigheten för skolutveckling som Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att sammanställa kunskap om bra metoder när det gäller arbetet med unga. Mycket görs, men mycket kan säkert göras bättre.

Ett bra samarbete mellan skola och polis förebygger brott. Hela 15 procent av de våldsbrott som barn söker vård för har tillfogats dem i skolan. Skolan måste präglas av en god arbetsmiljö och vara fri från kriminalitet. Allvarliga brott som begås i skolan måste polisanmälas. Redan i dag har en hel del skolor så kallade kontaktpoliser knutna till sig.

Det förekommer även andra typer av insatser från polisens sida, vilket Mildred nämnde. Det finns till exempel mobila poliskontor som används under helger och kvällar. Projektet Cityhelg är ett bra exempel på hur polisen anpassar sina arbetsmetoder för att finnas på plats just där ungdomarna finns – och framför allt på de tider då behovet av synliga poliser är som störst.

En annan viktig del i det förebyggande arbetet mot brottslighet är tydliga insatser mot alkohol och narkotika. En stor del av brottsligheten, även bland ungdomar, sker under alkohol- och drogpåverkan. Rikskriminalpolisen har i samarbete med Tullverket utvecklat samarbetsformer för att spåra narkotika över Internet. Men, herr talman, nya typer av droger dyker upp som svampar i mossan, och vi måste därför hela tiden tillföra resurser så att nya preparat kan narkotikaklassas på ett snabbt och effektivt sätt.

Ju tidigare droganvändning upptäcks desto större är möjligheterna att genom snabba insatser hjälpa ungdomar att komma bort från drogerna. Drogtester på barn under 15 år skulle vara till hjälp för att så tidigt som möjligt kunna spåra och stoppa narkotikaanvändandet.

Hittills har jag mest talat om förövarna som är under 15 år, men vi bör ha i minnet att det också finns en hel del brottsoffer i den åldersgrup-

pen. Undersökningar visar att en stor del av dem som blivit utsatta för brott senare själva blivit förövare. Offren tar saken i egna händer. Den onda cirkeln måste brytas.

Unga brottsoffer måste få kvalificerat stöd att bearbeta reaktioner efter brott. Det finns goda exempel på detta runt om i vårt land. Särskilda stödcentrum för unga brottsoffer har öppnats på många ställen. Dessutom är alla kommuner sedan 2008 skyldiga att erbjuda medling.

I en motion som jag personligen känner mycket för, skriven av min partikollega Torkild Strandberg, yrkas bland annat på att bötesstraffet som påföljd för unga lagöverträdare ska avskaffas. Ungdomarna kan annars få en ekonomisk börda att släpa på under lång tid. Risken finns också att det i stället blir föräldrarna som betalar. Böter kan sända signaler till den unge om att man kan köpa sig fri från ett brott. Bötesstraff för unga lagöverträdare bör därför avskaffas.

Det är med glädje jag kan konstatera att delar av den reformen trädde i kraft redan 2007 och nu tillämpas till stor del. Syftet var just att begränsa användandet av böter som straff för unga lagöverträdare. I stället infördes ungdomstjänst som en ny fristående påföljd för lagöverträdare mellan 15 och 21 år. Brotsförebyggande rådet har fått i uppgift att utvärdera reformen.

Kort sagt är en av samhällets absolut viktigaste uppgifter att förebygga brottslighet bland ungdomar. Det kan göras genom utbyggd myndighetssamverkan, en närvarande polis och en skola som ger tydliga värderingar. Viktigast är emellertid att vi har föräldrar som orkar bry sig om sina barn. Vuxna måste våga vara föräldrar, våga lägga sig i och våga sätta gränser. Genom tydliga och tuffa åtgärder mot ungdomsbrottsligheten i dag motverkas grov brottslighet i morgon.

Jag vill med detta yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 70 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! I mitt anförande uppehöll jag mig länge vid skolans roll. Skolan är ju den plats där våra barn och ungdomar tillbringar en stor del av sin tid. Därför är arbetet med värdegrunden oerhört viktigt. Vi måste ge tid för reflexion och samtal om sexuella trakasserier, mobbning, främlingsfientlighet och andra yttringar samt om bristen på respekt för människors lika värde, det som Mehmet Kaplan på ett alldeles förträffligt sätt redogjorde för.

Det är också viktigt att det finns ett förebyggande arbete i skolan vad gäller alkohol och narkotika, att det finns en handlingsplan i skolan. Den ska vara väl känd för både elever och föräldrar. Vad händer vid misstanke om att ett barn far illa? Det brotsförebyggande arbetet är alltså oerhört viktigt. Inte minst visade den satsning som vi socialdemokrater gjorde på mobilisering mot narkotika vilken enorm kraft det fanns i barnen och ungdomarna själva, som blev både informatörer och rapportörer.

Jag tycker att det är beklagligt att den moderatledda regeringen tog bort samordnartjänsten. Det innebär att vi tappar fart, vi tappar kraft, vi tappar resurser. Min fråga till Camilla Lindberg är därför på vilket sätt det brotsförebyggande arbetet vad gäller narkotika och alkohol bland våra barn och ungdomar på skolorna härnäst ska bedrivas.

Anf. 71 CAMILLA LINDBERG (fp) replik:

Herr talman! Jag önskar att jag hade tydliga svar på det.

Det är intressant att Kerstin Haglö tog upp skolan. Jag har varit verksam som gymnasielärare i flera år, och många saker har gjorts väldigt bra. Men nu görs hela skolan om; den reformeras från grunden. Jag håller med om att mycket av framför allt samhällsundervisningen, där man tagit upp narkotika, spel och sådant, fungerat bra, och den kommer att fortsätta. Jag tror därför inte att Kerstin Haglö behöver vara orolig för att detta kommer att försvinna. Kanske sker det i omarbetad form, men det försvinner inte på något sätt.

Anf. 72 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Då kan jag känna mig lugn och trygg. Jag kommer att med stort intresse följa arbetet med hur man jobbar med alkohol- och narkotikafrågorna ute på skolorna. Jag kommer också att se på vilka satsningar alliansen gör på det området samt hur budgetarna för detta kommer att se ut framöver. Narkotikasamordnartjänsten var ju en stor satsning från Socialdemokraternas sida.

Jag stannar kvar vid det brottsförebyggande arbetet i skolan, för det är oerhört viktigt. Alla barn är inte lika. Alla skolor har inte samma villkor. Lika chans kräver olika resurser. Det är därför vi säger nej till den nationella skolpengen. Vi socialdemokrater har i stället avsatt pengar i budgeten för att satsa på de skolor som har det speciellt tufft. Framför allt behövs det speciella resurser för att kunna möta de barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen.

Det första jag vill fråga Camilla Lindberg om är ifall hon inte tycker att lika chans kräver olika resurser.

Det andra gäller ett påstående i Camilla Lindbergs anförande. Menar Camilla Lindberg att inga allvarliga brott som begås av dem under 15 år ska utredas? Menar Camilla Lindberg att inget över huvud taget ska utredas om ett barn eller en ungdom under 15 år begår ett brott? Är det ingen som gör någonting?

Anf. 73 CAMILLA LINDBERG (fp) replik:

Herr talman! Låt mig börja med det sista. Det jag sade var att i dag är huvudregeln att de flesta fall inte utreds när förövaren är under 15 år. Det är huvudregeln. Jag sade inte att inte något fall utreds.

Vi folkpartister talar gärna om skolan. Jag skulle vilja säga att en skola som ställer tydliga krav och visar på tydliga värderingar är något som vi verkligen behöver. Jag tror att den flumskola som vi alltför länge haft skapar otrygga barn.

Vad gäller frågan om olika resurser håller jag helt och hållet med om det som sades. Det ser i dag väldigt olika ut i olika skolor och olika kommuner. Personligen förespråkar jag en statlig skola, men det är en helt annan debatt. Jag håller definitivt med Kerstin Haglö om att det behövs olika resurser för olika skolor. Så är det definitivt.

Anf. 74 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! För den som inte är van att lyssna på riksdagsdebatter och kanske inte heller är van att läsa betänkanden måste denna senaste

debatt ha gett ett mycket märkligt intryck. Allianspartierna avstyrker nämligen en mängd förslag som kan verka väldigt bra.

Förslaget om att socialtjänsten och polisen ska samarbeta bättre och även samarbeta med skolan, liksom att det ska finnas kontaktpoliser vid varje skola samt att påföljderna för unga lagöverträdare behöver ses över avstyrks alltså. Varför det? Är det bara oppositionen som tycker att förslagen är bra? Så är det naturligtvis inte, men nu debatterar vi ett motionsbetänkande, och i ett sådant behandlas de motioner som väckts under hösten.

Att vi avstyrker dem beror på att det redan pågår arbete inom en myndighet eller att regeringen har ett pågående arbete på dessa områden. Det går att visa på punkt efter punkt, och det gör vi också i betänkandet. Därför kommer de här avstyrkandena.

Man kan tycka att det är märkligt när vi debatterar ett betänkande som handlar om unga lagöverträdare att inte vissa väldigt stora och viktiga frågor kommer upp, som till exempel glappet mellan slutet och öppen ungdomsvård, hur vi ska åtgärda att så många återfaller efter att de har varit intagna på en slutet anstalt och så vidare. Det handlar också om sådana saker som huruvida de grova misshandelsfallen har ökat och i så fall varför. Varför tar vi inte upp detta?

Jag återkommer till att det här inte är någon övergripande debatt om åtgärderna, utan ett motionsbetänkande. Då blir det väldigt märkligt om var och en ska stå och tala om det som de just har kommit på, om man gör det till en budgetdebatt eller om man använder det som ett tillfälle att i största allmänhet skälla på regeringens politik. Då blir det väldigt svårt att föra en konstruktiv debatt.

Herr talman! Jag ska villigt erkänna att jag i vissa av de frågor som tas upp i detta betänkande skulle önska att det arbete som görs av regeringen gick fortare. Det är absolut så. Jag ska ta ett par sådana exempel.

År 2005 kom ett betänkande som föreslog att sekretessbestämmelser aldrig ska få hindra en brottsbekämpande myndighet från att överlämna en uppgift till en annan brottsbekämpande myndighet. Det är ett väldigt bra förslag. I dag finns det en osäkerhet om vad som gäller. Det kan göra att man låter bli att lämna över en uppgift som man har. I värsta fall kan det få förödande konsekvenser. Det kan leda till att ett utredningsarbete inte går framåt. Därför behöver frågan få en snabb lösning. Jag är den första att önska att det arbete som nu pågår i departementet snabbas på, så att vi kan få denna lagförändring.

Ett annat exempel är att tiden mellan brott och åtal samt dom och verkställighet när det gäller unga som begår brott måste minska. Det är naturligtvis helt oacceptabelt att det tar så lång tid innan ärendet hamnar hos domstolen att de som är inblandade knappt minns vad som hände eller att ungdomar som har begått brott får vänta så länge innan de hamnar inför skranket att de hinner begå nya brott. Vi har närliggande exempel på det från den senaste tiden.

Den lagförändring som genomfördes den 1 januari 2007, vilket i och för sig är ganska nära i tiden, innebär att det som man kallar skyndsamhetskravet för handläggning av ärenden som rör unga lagöverträdare har utvidgats. Det ska gå snabbare. Men när man följer utvecklingen runt om i landet kan man se att detta inte har fått genomslag överallt. När man talar med nämndemän och andra som sitter med vid domstolsförhand-

lingar säger de att det fortfarande tar väldigt lång tid. Därför är även det här ärendet ett sådant där jag gärna skulle vilja att översynen sattes i gång omedelbart, trots att det har gått så kort tid, så att vi kan införa det här systemet inom hela domstolsväsendet.

Ja, så här skulle jag kunna fortsätta. Jag tror att det i grunden finns en ganska stor samstämmighet om att vi hela tiden måste förtydliga olika lagar, se över hur de fungerar och göra dem ännu bättre för att vi ska få ett så rättssäkert och välfungerande system som möjligt. Vår uppgift i alliansen när det handlar om de frågor som tas upp i detta betänkande är helt enkelt att se till att arbetet skyndas på, att driva på så att det inte hamnar i långbänk. Det är en viktig uppgift för oss.

Herr talman! Jag tycker också – jag vore väl inte kristdemokrat annars – att det är viktigt att slå fast att om vi ska komma till rätta med ungdomsbrottsligheten måste vi ta hjälp av det civila samhället, framför allt av föräldrarna. Att snabbt dra in dem när ungdomarna begår brott gör faktiskt skillnad. Det visar till exempel den så kallade Kronobergsmodellen, som Helena var inne på tidigare.

Den går ut på att polisen riktar in sig på att minska olaglig försäljning av alkohol till unga och därmed också minska brottsligheten, eftersom alkohol och brott nästan alltid hänger ihop. Varje gång en person under 18 år påträffas med alkohol förverkar man den för det första direkt. Man håller förhör med den unge för att få fram bevis mot langaren. Polisen tar också kontakt med föräldrarna.

Detta har gett mycket goda resultat. Det har gjort att modellen har spridits. Den används nu på flera håll. Men den ska också utredas och utvärderas vetenskapligt, vilket är väldigt bra. Som sagt kan man dock redan nu se resultaten.

Ett annat gott exempel är Göteborg. Där träffar ungdomar som erkänt mindre brott ungdomspolis och åklagare. Föräldrarna är med. Den snabba reaktionen från rättsväsendet har också här slagit väl ut. Det finns exempel som har kallats familjerådslag och bekymringssamtal som också har den här inriktningen och där man når goda resultat. Det visar sig att även föräldrar som har en väldigt svår social situation kan vara ett gott stöd för sina barn om de i sin tur får rätt stöd och inser att deras förhållningssätt till det brott som den unge har begått kan vara avgörande för hur deras barn klarar sig i framtiden.

Sammanfattningsvis: Myndigheternas arbete är viktigt. Lagstiftningen ska ses över och förtydligas framöver. Men det är inte alltid det som är avgörande. Om vi inte lyckas engagera och dra in föräldrarna i arbetet med att motverka ungdomsbrottsligheten räcker det tyvärr inte långt. Föräldrarna är och förblir samhällets viktigaste brottsförebyggande resurs.

Anf. 75 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Jag började nästan undra om jag skulle begära replik om debatten nu var ovidkommande. Men jag hoppas verkligen att Inger Davidson inte menade så. För mig är varje debatt viktig, i synnerhet varje debatt som vi för framåt när det gäller unga lagöverträdare.

I mitt anförande tog jag upp det beslut som regeringen har fattat om direktivet till utredningen, som bland annat ska lämna förslag som innebär att de brottsbekämpande myndigheterna framöver i viss utsträckning

tvångsvis ska få drogtesta de barn under 15 år som misstänks vara narkotikapåverkade. Vi avvaktar den utredningen.

Men jag tog också upp frågan om drogtester som i dag görs i skolor. När det gäller skolorna och drogtesterna kontra utredningen blev jag något konfunderad när jag gick in på Kristdemokraternas hemsida och läste vad Inger Davidson hade skrivit: "Kristdemokraterna välkomnar därför att regeringen har valt att gå vidare med vårt förslag att tillåta drogtest." "Förslaget innebär att det ska bli tillåtet att göra en urin- eller blodprovstagning vid välgrundad misstanke om att ett barn under femton år använder droger. Provtagningen bör utföras i samförstånd och med stöd av skolsköterskan."

Vad är detta för förslag? Är det ytterligare ett förslag om att införa drogtester i skolan, så att man ska skriva några föreskrifter? Jag blev lite villrådig när jag läste vad Inger Davidson hade skrivit, eftersom skolsköterskan är inkopplad här.

Anf. 76 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Det är väl bra att vi har replikskiften, så att man får reda ut en del begrepp. Jag tycker inte att debatten är ovidkommande. Det var inte det jag sade. Men jag tycker att man ska hålla sig till de frågor som vi har i betänkandet. Annars blir det så att alla förbereder anföranden om olika ämnen, och då blir det en spretighet i det hela som gör att det egentligen inte blir någon debatt. Det tycker jag är ett väldigt konstigt sätt att utnyttja riksdagen på. Det var det jag ville säga i min inledning. Drogtester handlar absolut om detta betänkande, och därför är jag glad att du ger mig den frågan.

Kristdemokraterna har länge arbetat för att det ska bli mer naturligt att i skolorna använda sig av drogtester och att man avdramatiserar detta till exempel genom förslag om att man ska kunna göra det tillsammans med skolsköterskan. Självklart ska helst också föräldrarna blandas in. Men vi tycker att det är bra att man går ett steg längre nu och också utreder tvångsvisa testningar, för det har inte fungerat. Fler och fler unga börjar använda narkotika. Då måste vi komma med fler förslag för att komma åt detta.

Jag tror att både Kerstin och jag har hört ungdomar som säger: Jag tog min första fylla när jag var tolv. När jag var 13 började jag med droger, och så har det fortsatt.

Inte förrän man begår ett stort grovt brott när man är 18 år händer det något. Någoting måste göras, och detta är ett exempel på det.

Anf. 77 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Jag kände att jag inte fick svar på min fråga. Det står på hemsidan: Regeringen har valt att gå vidare med vårt förslag att tillåta drogtester. Det hänför sig till skolan. Den utredning som nu pågår gäller endast brottsbekämpande myndigheter och polis. Den kommer inte över huvud taget att beröra drogtester på skolor eller i socialtjänst enligt vad man säger på Justitiedepartementet.

Jag hörde när Inger Davidson hade sitt anförande här. I slutklämmen framhöll hon föräldrarnas roll. Vi har absolut ingen avvikande mening. Jag håller med dig om allt du sade där.

Jag måste ställa frågan: Tycker inte Inger Davidson att det ska vara som i dag när det gäller att skolan är skyldig att informera föräldrar och vårdnadshavare om en elev misstänks använda narkotika? Skolan har också en anmälningsskyldighet gentemot socialtjänsten. Varför tycker inte Inger Davidson att detta är en bra väg, om nu föräldraansvaret är så viktigt? Det måste väl vara det första steget om man misstänker något eller får en uppgift?

Justitieombudsmannen har utrett en del fall av drogtest i skolan. Han säger: Anser man att det finns misstanke om droger aktualiserar det frågan om drogtest. Enbart att frågan aktualiseras innebär att denna misstanke som regel är så stark att anmälningsskyldigheten inträder redan innan ett eventuellt drogtest äger rum.

Det är vad jag menar. Det handlar om att se och agera som vuxen vid minsta misstanke och uppgift om att Kalle röker brass. Där ska de vuxna in. Det ska inte ske genom att först ta ett drogtest. Det gäller att ta tag i barnet, i ungdomen. De behöver all ro och stöd och ett enormt motivationsarbete.

Anf. 78 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Jag kan möjligen vidgå en sak. Vi borde nog ha skrivit ”utveckla” vårt förslag i stället för ”att gå vidare”. Är det godkänt? Det är så jag tycker att det ska uppfattas.

Jag håller självfallet med om att man så långt det någonsin är möjligt ska göra detta på frivillig väg och föräldrarna ska dras in. Man ska vid första misstanke ta kontakter och hålla samtal och så vidare. Detta görs i dag, men det har inte varit tillräckligt. Det är det som är det sorgliga.

Jag tror att många ungdomar skulle uppleva det som ganska skönt om man till exempel införde slumpvisa drogtest i skolorna. Då skulle de kunna skylla på detta när det blir bjudna. De skulle kunna säga: Jag vågar inte, eftersom det kan leda till att jag åker fast. Det kan bli en kontroll i morgon.

Det är ett sätt för de unga. Det är precis som att de har kunnat skylla på sina föräldrar. Det kunde man göra när man växte upp: Jag får inte för mina föräldrar. Jag har själv också haft familjehem för tonåringar under många år. Jag vet vad de uttalade till mig: Vad skönt det är att kunna säga att jag inte får för dig.

Det behövs ibland någonting när man är ung som man kan sätta emot. Jag tror att detta blir ett bra system när det blivit utrett ordentligt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Prot. 2007/08:101
23 april

Unga lagöverträdare

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU7
Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen
(prop. 2007/08:48).

Anf. 79 RONNY OLANDER (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till våra socialdemokratiska yrkanden i betänkandet.

Vi socialdemokrater har inte yrkat avslag på propositionen av den anledningen att vi har arbetat för dessa utredningar och undersökningar av vad man kan göra för att förhindra fusk och missbruk i våra välfärdssystem. Vi har alltid hävdat i arbetarrörelsen att ”gör din plikt och kräv din rätt”. Dessa kännetecken för oss har alltid varit vägledande för vårt politiska arbete då som nu.

Vi har däremot med bestörtning konstaterat att den borgerliga regeringen tyvärr tar bort det demokratiska inflytandet från de folkvaldas sida. I styrelser och nämnder har de förtroendevalda tagits bort och inte ersatts. Det har varit socialförsäkringsnämnder, försäkringsdelegationer, länsarbetsnämnder, universitetsstyrelser, myndighetsorgan av olika slag och så vidare. Alla dessa ledamöter har också på sitt sätt varit garanter för att inte det personliga integritetsspektivet ska glömmas bort.

Vi socialdemokrater anser med bestämdhet att det är viktigt av flera skäl att det finns människor med i det allmänna Sverige. Kunskap, kompetens och erfarenhet från skilda verksamheter är ett måste för demokratin. Att det finns en bred kunskap om våra välfärdssystem och någon som kan förklara hur de fungerar för allmänheten är viktiga inslag för ett demokratiskt inflytande.

Därför yrkar vi på ett tillkännagivande att ett medborgerligt organ ska inrättas vars uppgift ska vara att bevaka den personliga integriteten följs. Det gäller speciellt nu när flera myndigheter ska samarbeta på det sätt som föreslås.

Yrkandet om ett förlängt mandat för FUT-delegationen görs för att på motsvarande sätt genomföra en granskning av felaktiga utbetalningar riktade till juridiska personer. Det handlar om bland annat jordbruksstöd, glesbygdstöd och nyföretagarstöd och stöd till juridiska personer över huvud taget. Det är rimligt och också det som FUT-delegationen önskade.

Herr talman! Det vore på sin plats med en hyllning till det arbetande folket i Sverige. Den borgerliga regeringen och riksdagsledamöter har genom sitt agerande framställt en stor del av befolkningen i Sverige som antingen fuskare, missbrukare eller som bidragstagare genom att använda begreppet i dess negativa mening.

Vidare förekommer det i riksdagens debatter uttryck som samhällsomhändertagande av människor, att människor har blivit inlåsta i välfärdssystemen för att bättra på statistiken, att människor hamnat i utanförskap beroende på att det är fel på systemen och att man inte får ha ett personligt ansvar och så vidare.

Visst finns det personer som både fuskar och missbrukar våra välfärdssystem. Det finns även de som inte betalar sina skatter utan arbetar svart, eller använder båda systemen på samma gång. Detta ska med eftertryck fördömas och åtgärdas. Det är inget att tveka om.

Samtidigt borde vi politiker framföra en hyllning till den klara majoritet av befolkningen som varje dag, 24 timmar om dygnet, gör rätt för sig och försöker få sin vardag att gå ihop.

Det gäller alltifrån tidningsbudet som tidigt delar ut tidningarna vid tre–fyra-tiden på morgonen till vårt morgonkaffe, hemvändande skiftarbetare, nyuppstigna föräldrar som tar sina barn till dagis, butiksbiträdet som öppnar affären, tjänstemän och arbetare som går till sitt dagliga arbete, biografvaktmästaren, nattöppetpersonalen, de som börjar sitt dagliga eller sena arbete på sjukhuset, till alla dem som arbetar i vårt 24-timmars-Sverige och som ser till att det fungerar.

Till alla dem borde det politiska Sverige skänka tacksamhet och berömmande ord i stället för att misskreditera alltför många. Det är många som varje dag går till jobbet eller studerar. I dag var det 4,7 miljoner människor som kämpar för sitt och sin familj samt samhällets fortlevnad som gick till arbetet.

Tack alla ni som utifrån er förmåga går till jobbet! Tack också till alla er som av någon anledning inte kan gå till jobbet eller inget har! Ni förtjänar en uppskattning och ett tack från samhällets sida. Skulle någon av er bli sjuk, arbetslös, förtidspensionerad eller arbetsskadad kommer ni att bli bidragstagare i alliansens ögon. Vi socialdemokrater beklagar att man har sjunkit så pass djupt i den politiska debatten.

Varför säger vi dessa uppskattande ord? Jo, därför att undersökningar säger att det är felaktigheter upp till 20 miljarder i välfärdssystemen som totalt är i storleksordningen 500 miljarder kronor. Men 30 procent av de 20 miljarderna kan räknas av på grund av det inte varit något uppsåt. Ytterligare 20 procent kan räknas av på grund av myndigheterna. Alltså återstår 10 miljarder.

Det kan heller aldrig accepteras. Men om man räknar om det i procent är det totalt 4 procent vi pratar om. Läger man det samman är det alltså 98 procent av befolkningen som är skötsamma. Det är viktigt att lyfta fram det i debatten. Och det är viktigt att poängtera att de allra flesta är mycket skötsamma, gör sitt jobb och försöker få sin vardag att gå ihop.

Det är också viktigt att inte bygga kontroll- och trygghetssystem efter dem som missbrukar systemen. Vi ska bygga dem efter den stora majoritet som sköter sig. Därav följer att inte kalla människor för bidragstagare, när det är försäkringssystem som vi har skapat i denna riksdag – alltifrån arbetsskadeförsäkringen som tillkom 1901 fram till dagens välfärdssystem som ska ge trygghet när människor är sjuka eller arbetslösa eller av andra orsaker inte kan gå till jobbet.

Här finns mer att vänta. Vi är förmodligen på väg mot ett kontrollsamhälle. Det gäller alltifrån dagis, som vi senare ska debattera när det gäller intyg, över till skolan. Där ska man kontrolleras, och betygen ska sättas i allt lägre åldrar. Det går vidare ut i arbetslivet och det tidsstudie- och tidsstämpelsystem som finns där. Det slutar i pensionslivet där hemtjänstpersonal på olika sätt, antingen via GPS-sändare eller på andra sätt, ska markera sin närvaro och hur länge de har varit hos varje enskild vårdtagare. Det är ett storebrorssyndrom som växer fram. Det är allvarligt.

Den här riksdagen har tidigare varit intresserad av att lyfta fram den personliga integriteten, men vi kan tyvärr konstatera att det är mer ett uttryck för kontroll per kontroll som vi ser växa fram nu.

Vi socialdemokrater har ett yrkande om att ett medborgerligt organ för att säkerställa den personliga integriteten inte kan ersättas med ett annat organ kopplat till Försäkringskassans verksamhet. Det är en idé som mycket väl kan vara god, men den ersätter inte vad vi menar med ett inflytande för att säkerställa den personliga integriteten nu när flera myndigheter är inblandade.

Avslutningsvis vill jag klart markera att vi socialdemokrater står upp för den enskilda människan. Vi hävdar att det måste finnas en motvikt i samhället där staten står stark å ena sidan. Men den enskilde måste också vara i ett jämviktsläge i relation till staten. Det är allas vår uppgift att hävda den enskildes rätt mot staten och skapa detta inflytande.

När det gäller de juridiska personerna är det förvånansvärt att det har funnits så lite intresse från den borgerliga regeringen men också från de borgerliga ledamöterna nu i majoritetsställning och kanske också tidigare. Skatteverket gör en uppskattning att skattefelen rör sig om ungefär 133 miljarder kronor – alltså 133 000 000 000 kronor. Om denna summa pengar hade kommit in till samhället, till oss, skulle man ha kunnat använda den både till skattesänkningar och, inte minst, till att förstärka välfärden som behövs för många – unga såväl som gamla. Det är bara att beklaga att ni är så avvaktande och försiktiga och inte tar i denna fråga. (Applåder)

I detta anförande instämde Matilda Ernkrans, Veronica Palm, Magdalena Streijffert, Göte Wahlström och Siw Wittgren-Ahl (alla s).

Anf. 80 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Om man bara läser betänkandet kan det verka harmlöst och kanske till och med någonting som borde vara självklart. Men om man ser det som en del i den kampanj som pågår för att etablera sanningar som att svenska folket fuskar hej vilt och att fusket kostar enorma summor ser man tydligt att det här lagförslaget bara är ett i raden där det handlar om att misstänkliggöra och kriminalisera människor som befinner sig i en ekonomiskt utsatt situation.

Regeringen säger själv i propositionen att bland de grupper som förslaget riktar in sig på finns personer som får för mycket i bostadsbidrag och försörjningsstöd eller personer med stora skulder som får för mycket i bostadsbidrag.

Samtidigt måste jag säga och erkänna att regeringen använder sig av ett väl beprövat knep: Om man säger någonting tillräckligt många gånger blir det till slut en sanning.

Ett bevis på det fanns i gårdagens DN Debatt där Försäkringskassans Curt Malmberg och FUT-delegationens Björn Blomqvist hävdar att det betalas ut 20 miljarder kronor per år för mycket från våra trygghetssystem. Det är en siffra som ofta har använts i de här sammanhangen, men den bygger på en mycket tvivelaktig metodik. Ett bevis på att siffran 20 miljarder kan ifrågasättas är att när Försäkringskassan själv uppskattar de felaktiga utbetalningarna ser man att det är ungefär 15–20 gånger lägre än FUT-delegationen har gissat.

Men, herr talman, det är inte det vi ska debattera här i dag. Det är i stället ett betänkande och ett förslag om att i särskild lag instifta en skyldighet för vissa myndigheter att informera andra myndigheter om misstanke om felaktiga utbetalningar. Redan i dag finns bestämmelser i sekretesslagen som möjliggör för myndigheter att bryta mot sekretesslagen om det finns misstanke om brott. Jag menar precis som föregående talare att det i detta förslag finns en risk för att den personliga integriteten sätts åt sidan. Förslaget står verkligen inte i proportion till problemets omfattning.

Man kan jämföra de åtgärder som regeringen har vidtagit för att stävja fusk, som man säger, med de icke-åtgärder man har vidtagit när det handlar om skattefel. Precis som föregående talare sade uppskattar Skatteverket dessa fel till ungefär 133–135 miljarder per år. Jag undrar när vi får se förslag mot detta skattefelande.

Det får vi nog vänta på. För högerregeringen är det i stället viktigt att framhålla de felaktiga utbetalningarna från de gemensamt finansierade trygghetssystemen. Det använder man för att kunna legitimera nedskärningar i socialförsäkringarna och välfärden.

Samtidigt som kontrollen och kriminaliseringen av personer med små ekonomiska resurser ökar har man minskat kontrollen av personer med förmögenhet. I och med att förmögenhetsskatten har tagits bort har man även avskaffat den generella kontrolluppgiftsskyldigheten för till exempel banker att lämna ut uppgifter om tillgångar och skulder. Det innebär i praktiken en begränsning av till exempel Försäkringskassans och socialnämndernas möjligheter att avgöra om bidragssökande som har förmögenhet över huvud taget ska vara berättigade till bidrag.

Jag menar att om regeringen vill verka trovärdig och om det här handlar om att inga medel eller bidrag ska betalas ut på felaktiga grunder borde regeringen och er sida försöka ta ett helhetsgrepp på frågan och inte bara granska och misstänkliggöra ekonomiskt utsatta grupper.

Jag vill gärna höra att regeringen säger att man vill granska skattefelen. Jag vill se att regeringen lämnar ett förslag på hur de med förmögenheter ska kollas. Jag vill också veta hur en granskning av felaktiga utbetalningar av till exempel jordbruksstöd, glesbygdssöd och nyföretagarstöd ska ske.

Sammanfattningsvis menar Vänsterpartiet och jag att eftersom det redan finns en bestämmelse i sekretesslagen om att sekretessen mellan myndigheter kan brytas vid misstanke om brott finns det inget behov av den nya lagen. Jag yrkar därför avslag på utskottets förslag i betänkandet och bifall till reservation 1.

Anf. 81 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Miljöpartiet anser självklart att fusk och brott mot trygghetssystemen är olagligt och ska beivras. Det får inte råda minsta tvivel om att det är oacceptabelt att tillskansa sig fler ekonomiska förmåner av samhällets gemensamma medel än vad lagar och regler stipulerar. Samma synsätt gäller skattefusk, när företag fuskar med bidrag etcetera.

Vi har en bidragsbrottslag. I juni förra året beslutade den moderatledda majoriteten här i riksdagen om en bidragsbrottslag. Det är en lag som påstås anpassas till de särskilda förutsättningar som råder vid utbe-

talningar av bidrag och andra ekonomiska förmåner från välfärdssystemet. Syftet sägs vara att minska antalet felaktiga utbetalningar och att stärka tilltron till välfärdssystemet.

Lagen började gälla den 1 januari 2008 och har av förklarliga skäl inte hunnit utvärderas. Jag delar den åsikt som Kammarrätten i Jönköping förde fram i sitt remissvar på förslaget om anmälningsskyldighet. Man bör följa upp och utvärdera det innan en ny, liknande skyldighet införs. Man bör också analysera Integritetsskyddskommitténs slutbetänkande och vilken innebörd det har för dessa frågor.

Nu vill man alltså gå ett steg till med underrättelseskyldighet trots att det handlar om ungefär 2 procent medvetet fusk, och alltså till större delen oavsiktliga fel av sökande eller handläggare. Visst är det stora pengar i kronor och ören, men frågan är om ytterligare lagstiftning kommer åt det problemet. Vore det inte bättre att komma bort från de här oavsiktliga felen genom att göra det enklare att fylla i blanketter och enklare för handläggare att göra rätt? De flesta av telefonsamtalen till Försäkringskassan handlar om att man vill veta hur man ska fylla i blanketter. Det kommer ingen lag åt.

Om fler tror att fusket är utbrett minskar legitimiteten. Det tror jag att vi alla är överens om. Många människor tror faktiskt att det är fler än dessa ca 2 procent som fuskar. Det är en fara och ett problem att blåsa under det såsom regeringen gör.

Det är viktigt att komma ihåg det som har nämnts här tidigare i dag när det gäller en artikel på DN Debatt från Försäkringskassan och FUT-delegationen i går. Där skriver de också att samtidigt visar andra undersökningar att 96 procent av de utbetalda beloppen i de olika systemen är helt korrekta.

Delegationen mot felaktiga utbetalningar tillsattes 2005 och ingick i ett större åtgärds paket för att få mer välfärd för varje skattekrona och hushålla med de gemensamma resurserna. Det är ett lovvärt syfte. Men det förslag som vi har att behandla här i dag handlar om de förmåner för personligt ändamål som hanteras inom de centrala delarna av välfärdssystemet. Regeringens förslag innebär alltså att de förmåner som har beslutats av Migrationsverket, Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, kommunerna eller arbetslöshetskassorna ska omfattas av den här underrättelseskyldigheten. Det handlar alltså om att vanligt folk ska kollas. Det handlar om vårdbiträdet, snickaren, läkaren, sjuksköterskan och ingenjören.

Det kan förstås hävdas att tillämpningsområdet endast ska omfatta ersättningar för personliga ändamål. Det är ett val den moderatledda regeringen gör. Lagstiftningen skulle lika gärna kunna omfatta skattefinansierade bidrag till näringsverksamheter. Det handlar om ett aktivt vägval. Regeringen väljer att särskilt lagstifta om problemen med enskilda personers fusk och brott mot trygghetssystemen, medan man är tyst när det gäller fusk med skatter eller bidrag. Att granska felaktiga utbetalningar av jordbruksstöd, glesbygdssöd, nyföretagarstöd etcetera är också viktigt för att upprätthålla legitimiteten i de offentliga bidragssystemen.

Av det skälet har Miljöpartiet en gemensam reservation med Socialdemokraterna om att förlänga mandatet för FUT-delegationen så att vi också kan se över utbetalningarna till juridiska personer.

Trygghetssystemen är också en pusselbit inom folkhälsopolitiken. Målområde 2 handlar till exempel om ekonomisk och social trygghet. I stället för att jaga människor borde regeringen främja folkhälsa, och förslagen om underrättelseskyldighet leder inte dit.

Av dessa skäl avstyrker Miljöpartiet propositionen. Jag står självfallet bakom samtliga mina reservationer i betänkandet, men för att vinna tid yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 82 HELENA RIVIÈRE (m):

Herr talman! Vi debatterar betänkandet *Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen*. Lagförslaget täcker situationer som inte täcks av andra lagar.

Den myndighet som upptäcker att förmåner betalas ut felaktigt blir skyldig att underrätta den utbetalande myndigheten. Det blir möjligt att agera direkt och att stoppa utbetalningen. Det är den stora vinsten.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Varför handlar propositionen om underrättelseskyldighet och inte till exempel om informationsskyldighet? Att underrätta är att varsko, varna eller rapportera om något som måste fram för att förhindra att någonting sker som inte får ske. Information kan handla om vad som helst. Underrättelseskyldighet har alltså ett stråk av plikt, av samhällsplikt. Det är någonting man måste göra därför att ett angeläget samhällsintresse står på spel. Samhällsintresset här är att förhindra brott mot välfärdssystemen.

Socialdemokraterna är överens med oss om den saken. Självklart är det så. Fusk och missbruk kan aldrig accepteras. Det säger alla tre partierna i oppositionen. Så är det verkligen. Fusk och missbruk kan aldrig accepteras. För att upprätthålla legitimiteten i välfärdssystemen är det nödvändigt att felaktiga utbetalningar förhindras.

Det är tråkigt att kontroller behövs, men nu är det så. De som behöver samhällets stöd har behov av att kontrollerna görs. Allmänheten tycker att myndigheterna bör prioritera åtgärder mot bidragsbrott. När allmänheten har fått frågan ger man starkt stöd för samkörning av register. Jag tror nog att allmänheten tror att sådana kontroller redan görs.

Myndigheterna själva, handläggarna, upplever det som mycket stötande att inte få underrätta den myndighet som kan åtgärda felet när de upptäcker felutbetalningar någonstans i systemet.

Handläggarna på Försäkringskassan, som har viss sakkunskap, tror att bidragsbrott är mycket vanliga. 75 procent av handläggarna tror att bidragsbrottens omfattning är stor, enligt FUT-delegationen. FUT betyder felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen. Socialdemokraterna påminner om att det var de som tillsatte FUT-delegationen. Pär Nuder tog initiativet 2005 därför att det var uppenbart att välfärdssystemen missbrukades.

Vad säger då allmänheten? I FUT-delegationens undersökningar av Sverige konstaterar allmänheten att risken för upptäckt är liten. Man blir inte upptäckt. Om folk omkring en bidragsfuskas så gör man det själv. Man anser inte att det är särskilt allvarligt att ta ut en extra sjukdag eller vabba utan att barnen är sjuka. Men sammantaget blir det allvarligt. Bara vid kontroll av tillfällig föräldrapenning i Skåne under förra året drog utredarna på Försäkringskassan in 70 miljoner. En enda kvinna i Borås

Prot. 2007/08:101
23 april

Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

lurade till sig 635 000 i tillfällig föräldrapenning. Hon åtalades den 4 april.

Kombinationsfusk anses allvarligast, till exempel att jobba svart samtidigt som man lyfter sjukpenning eller sjukersättning. Bidragsbrott anses värre än svartjobb. FUT-delegationens ordförande Björn Blomqvist tror att det är en relativt liten grupp som begår utstuderade brott, och då gäller det stora belopp.

FUT-delegationen har djupstuderat 16 av de vanligaste socialförsäkringarna. I dem beräknas de felaktiga utbetalningarna till mellan 15 och 17 miljarder av det totala beloppet på 245 miljarder. Det är 6–7 procent i den gruppen.

När FUT-delegationen bedömer felutbetalningarna i samtliga välfärdssystem kommer de fram till en siffra på ca 20 miljarder varje år. De inkluderar då beräkningar av mörkertal, vilket Försäkringskassan inte gör och de inkluderar Brottsförebyggande rådets beräkningar av utbetalningar av a-kassa samtidigt som den arbetslöse jobbar svart. Vi har nu hört att av de ca 20 miljarderna fördelar sig hälften på avsiktliga fel från de sökande. Av den andra hälften antas 30 procent bero på misstag från de sökande och 20 procent på misstag från myndigheten.

Om så mycket av de felaktiga utbetalningarna är medvetna försök till bidragsbrott kan vi inte bara säga: Jaså. Visserligen ogillar vi brott mot trygghetssystemen, men vi vill inte ingripa för då kan människor känna sig misstänkliggjorda.

Det är som att säga: Regler i all ära, men du bestämmer.

Så kan vi inte ha det.

De myndigheter som berörs är, som vi har hört, alla de centrala myndigheterna inom välfärdssystemen: Migrationsverket, Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Kronofogdemyndigheten, Arbetsförmedlingen, a-kassorna och Skatteverket, med undantag för den brottsbekämpande verksamheten.

Herr talman! Bidragsbrott är omoraliskt. Bidragsbrott är osolidariskt. Bidragsbrott påverkar välfärden negativt. Missbruk av välfärden undergräver legitimiteten i välfärdssystemen.

90 procent av allmänheten tror att bidragsbrotten kan minska om allmänheten får information om hur bidragsbrotten påverkar välfärden. Det är det vi gör nu. Vi informerar om att vi ingriper mot bidragsbrott.

Anf. 83 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Ni är ju sju ledamöter fler än vi i oppositionen. Känner ni det inte vid något tillfälle besvärande att ni tror att ni vet exakt hur Sverige ska byggas och exakt hur det ska lösas? Känner inte ni moderater er besvärade när det gäller den personliga integriteten? Jag uppfattade inte att du ens nämnde det i ditt tal. Tycker ni inte att det vore rimligt med ett medborgerligt organ som hade till uppgift att skydda, bevara och se efter den personliga integriteten?

En annan fråga är: Varför får inte FUT-delegationen fortsätta med det som vi pratade om när det gäller juridiska personer? Många av de utredningar och undersökningar som är gjorda har vi tagit initiativ till – vi tre partier som ni nu anklagar för att med ett jaså eller en axelryckning inte bry sig.

Vi bryr oss väldigt mycket. Vi accepterar inte fusk och missbruk över huvud taget. Ni gör det felet att ni säger fusk, missbruk och något ytterligare och sedan fortsätter med ordet bidragstagare. Med ert sätt att vara och agera utmanar ni legitimiteten i våra trygghetssystem. Känns inte det besvärande för Moderaterna och den borgerlighet som ni nu ingår i?

I det militära hade man kollektiv bestraffning. Man hade kompaniförbud och bestraffade alla kollektivt. Det är avskaffat. I det civila samhället är det okej att ha underliggande meningar och uttryck som säger att den som inte varje dag går till jobbet är inbegripen i det här resonemanget på något sätt. Är det inte besvärande att inte lyfta fram den personliga integriteten, Helena Riviére?

Om jag har förstått det rätt ingår du i en av de spetsgrupper som utformar Moderaternas framtida välfärdspolitik, så det ska bli intressant att lyssna på ditt svar.

Anf. 84 HELENA RIVIÉRE (m) replik:

Herr talman! Jag får en fråga om integritet.

Socialdemokraterna föreslår en gemensam instans för att betala ut alla bidrag, alla stöd. Det intressanta är att ni vill kalla det bidragsbetalningscentral.

Socialdemokraterna lotsar människor till att tänka bidrag. Det är att styra bort från grundidén att svenska medborgare försörjer sig själva. Försörjningskravet på var och en måste återinrättas som norm i det svenska samhället.

Jag håller med Ronny Olander som hyllar den arbetande människan som går upp och går till jobbet varje morgon. Det är så vi ska ha det.

Kontrollerna riktar sig mot dem som inte har rätt till ersättning. Försäkringskassan följer de regler och normer som man har också från den socialdemokratiska tiden. Anser inte Socialdemokraterna att Försäkringskassans handläggare sköter sitt jobb?

Anf. 85 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att uttala ett stort förtroende för Försäkringskassan och det arbete som de lägger ned. Det finns inga tveksamheter om det. Vi har kritik och vi ska ha kritik på olika sätt när det gäller våra myndigheter och det kommer vi att förbehålla oss rätten att ha.

Jag fick inte svar på frågan varför inte FUT-delegationen som fick så mycket beröm tidigare får ta ett ytterligare tag och inte bara se över de fysiska utan även de juridiska personerna. Det känns väldigt angeläget. Det handlar om mycket pengar. Om ni menar allvar med vad ni säger om att ta steget fullt ut borde ni yrka bifall till vårt yrkande.

Bidragsbetalningscentral som vi skriver om i vår motion är ingenting som vi har hittat på. Det är något som Skatteverket skriver om i sin rapport under benämningen bidragsbetalningscentral, www.utbeta.se. Det är självstyrande myndigheter. De får skriva sina rapporter.

Vi tycker att det hade varit en idé att pröva att ha det samkört. Då hade man sluppit alla olika varianter.

Min fråga än en gång: Är det inte besvärligt att plocka bort de förtroendevalda från socialförsäkringsnämnder och att försäkringsdelegationer läggs ned? Det blir mer och mer datakörningar mellan myndigheter. Den

personliga integriteten har varit ett honnörsord här i riksdagen för ett antal år sedan. Det nämns över huvud taget inte i riksdagens protokoll förrän just i dag, då vi återigen börjar peka på det. Är det inte besvärande med dessa datakörningar? Ni var ju emot det tidigare. Nu har ni ändrat mening, och det är väl okej.

Varför får inte FUT-delegationen fortsätta?

Varför står inte den personliga integriteten som ett honnörsord för er?

Anf. 86 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! Inget hindrar att FUT-delegationen fortsätter, men det är en fråga för regeringen. Det är inte vår sak att avgöra här.

De förtroendevalda, som Socialdemokraterna sätter så stor tilltro till, har verkat och visat sin förmåga i många år. Riksrevisionen har ju anmärkt på den rättsosäkra arbetsskadeförsäkringen, som också sköttes av dessa förtroendevalda. I det fallet verkar den medborgerliga insynen snarast ha motverkat rättssäkerheten.

Jag tycker inte att man kan misstro Försäkringskassans handläggare.

När det gäller integriteten är det den person som lider men av om uppgifter röjs som ska skyddas av sekretesslagen. Självfallet lider den person som orättfärdigt inte får ut sitt bidrag men. Därför är det svårt att använda det omvända rekvisitet i sekretesslagen i det syftet.

Anf. 87 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Helena Rivière sade i sitt inlägg att med den här lagstiftningen blir det möjligt att agera direkt och stoppa utbetalningar. Det handlar om att varna och rapportera.

Varför ska det inte gälla skattefusk eller bidragsbrott för näringsidkare? Om det ska bli möjligt att agera direkt och stoppa utbetalningar, om det finns en misstanke om fel, ska inte det prövas först? Alltså kan det knappast ske direkt, såsom Helena Rivière sade.

När jag lyssnade på Helena Rivières anförande funderade jag på vad det är för typ av samhälle som Moderaterna och kollegerna i den moderatstyrda regeringen vill ha. Är det ett samhälle som bygger på tillit och respekt för det gemensamma, eller är det ett samhälle med kontroll, höga murar och taggtråd? Att några gör fel – ska det innebära att de andra 98 procenten som gör rätt ska straffas?

Helena Rivière var också inne på frågan om att tro eller veta. Hon säger att Försäkringskassans handläggare tror att det är många som fuskar. FUT-delegationen skriver tydligt att det är svårt att bedöma och att det är osäkert, men de allra flesta gör rätt. Anser Helena Rivière att bidragsbrott är värre än svartjobb och skattefusk?

Anf. 88 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! Ja, jag anser att bidragsbrott är värre än skattebrott. Skattebrott stjälar ingen annans pengar, men det gör bidragsbrott.

Hälften av de felaktiga utbetalningarna är oavsiktliga. De är misstag. Men de ska väl också stoppas? De ska väl inte heller fortgå? Att myndigheten direkt rapporterar om de felaktiga utbetalningarna betyder att de stoppas. Det är väl bra vare sig det är fråga om medvetet fusk eller ett misstag.

Vi vet att det finns människor som missbrukar trygghetssystemen. Är det inte bra att man gör allt vad man kan för att sälla fram dem som gör det? Jag håller med Miljöpartiet och Gunvor G Ericson att det är ett mindre antal människor som begår brott, men i de fallen handlar det om mycket pengar. Miljöpartiet säger mest att de vill gå en annan väg, eller också pekar ni alla i oppositionen på skattebrott. Det är inte det vi debatterar här. Det är en annan fråga som inte är direkt länkad. Jo, den är länkad när det gäller svartarbete. Där anser majoriteten av medborgarna i Sverige att bidragsbrott är värre än svartarbete.

Anf. 89 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Herr talman! Det här häpnadsväckande att höra Helena Rivière. Hon säger att man inte stjälar någon annans pengar om man inte betalar in rätt skatt. Jo, det är precis vad man gör. Det är precis lika mycket våra gemensamma pengar.

(Applåder)

Om jag inte betalar in den skatt jag ska betala har jag knyckt de pengarna precis lika mycket som om jag har fått ett felaktigt bidrag. Det är ingen skillnad. Det är det som skiljer oss åt så ofantligt tydligt. Det går en gräns mellan dig och mig i hur vi ser på den typen av brott.

Jag tycker att båda formerna ska beivras. Båda formerna är lika fel. Men det tycker uppenbarligen inte Helena Rivière och Moderaterna. Det skrämmer mig mycket. Enligt vad skattemyndigheten har räknat ut är det ännu mer pengar som fuskas bort genom svartarbete och felaktiga inbetalningar av skatt. Vi borde faktiskt se till att göra det jobbet också. Det hänger ihop. Även om Helena försökte säga att det inte hänger ihop med det här är det lika omoraliskt och lika osolidariskt att avstå från att betala tv-licens, skatt och arbetsgivaravgifter för barnflickor.

Vi förstår nu att Helena Rivière inte tycker att de åtgärder den moderatledda regeringen vidtar för att komma åt skattefusk är så viktiga. Om ni hade velat göra ett tillkännagivande om att förlänga FUT-delegationens uppdrag hade majoriteten i utskottet kunnat göra det genom att stödja den reservation som finns. Det är inte bara regeringens fråga, som Helena Rivière sade alldeles nyss. Det fanns ett sådant konkret yrkande. Varför vill ni inte titta på den andra biten, trots att ni har ännu mer pengar?

I detta anförande instämde Matilda Ernkrans, Ronny Olander, Jasenko Omanovic, Veronica Palm, Magdalena Streijffert och Siw Wittgren-Ahl (alla s) samt LiseLotte Olsson (v).

Anf. 90 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! Gunvor G Ericson frågade mig vad jag tycker. Jag tycker så. Det hindrar inte att jag också tycker att vi ska ingripa mot skattebrott på alla sätt. Du frågar mig vad jag tyckte var värst, och jag svarade på det.

Var fjärde medborgare i landet känner någon som felaktigt har tillskansat sig förmåner som man inte borde ha fått. Det är det vi debatterar här, nämligen den uppluckring av reglerna för välfärdssamhället som har pågått.

När Anna Hedborg avgick från sin post som generaldirektör för Riksförsäkringsverket fick hon frågan om det var något hon ångrade. Hon svarade att hon ångrade att hon hade tillåtit att sjukförsäkringen användes för annat än ersättning för arbetsoförmåga vid sjukdom.

Anf. 91 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ha några klargöranden från Helena Rivière. Det första klargörandet gäller att du sade i ditt anförande att lagen behövs eftersom frågan inte täcks av någon annan lag. Hur kan du säga så? I sekretesslagen finns ett undantag från huvudregeln om att sekretess gäller även mellan myndigheter. Det finns en paragraf där som säger att det inte finns hinder mot att uppgift lämnas ut om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Det finns alla möjligheter i dag att stävja det som ni kallar bidragsfusk med hjälp av de lagar som redan finns. Dessutom finns bidragsbrottslagen som antogs i fjol. Vi var emot den lagen men ni genomförde den. Möjligheterna finns. Det här är bara att skruva åt tumskruvorna ett varv till i jakten på det stora fusket i Sverige.

Sedan skulle jag vilja ha ett annat klargörande, nämligen om hur Helena Rivière ser på skattefusk och skattefel. Helena Rivières uppfattning i frågan klargjordes i det förra replikskiftet, nämligen att skattefusk inte är speciellt allvarligt. Det är inte lika fel.

Men i nästa anförande sade Helena Rivière att hon tycker detta som privatperson. Men Helena Rivière står här som företrädare för regeringen. Då tycker jag att man ska ta ett ansvar för hela politiken. Man kan inte krypa undan genom att hävda att man är privatperson. Är det här den moderatledda regeringens synpunkt på skattefusk?

Anf. 92 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! Som vanligt glider LiseLotte Olsson på formuleringarna. Jag sade inte att skattefusk inte är allvarligt. Det vill jag verkligen understryka. Jag svarade på frågan vilket jag ansåg vara värst.

När det gäller vad lagen täcker och inte täcker finns sekretesslagen, och det finns möjligheter att göra undantag. Men undantaget gäller inte om den som drabbas av yppandet lider men. Det är det som gör att polisanmälningarna staplas på hög och Åklagarmyndigheten avskriver fallen. Det omvända rekvisitet för sekretess går inte att tillämpa på bedragare, som ju faktiskt lider men av att sekretessen hävs.

Vänstern säger att regeringen kriminaliserar personer som begår brott. Men regeringen kriminaliserar inte. Den som ljuger för utbetalande myndigheter kriminaliserar sig själv.

Anf. 93 LISELOTTE OLSSON (v) replik:

Herr talman! Att anmälningarna staplas på hög hos åklagare och polis, som Helena Rivière säger, och att inget händer kanske är ett bevis på att det inte är en sådan omfattning på brotten som det sägs i debatten. Det finns inga möjligheter att styrka att brott har begåtts i den omfattning som ni vill ge sken av, och därför händer ingenting. Det kan också vara en möjlig tolkning av det hela.

Jag skulle också vilja diskutera FUT-delegationen. Det sägs i den här debatten att de siffror som de har kommit fram till är en sorts sanning och att det är den som råder och bara den. Då undrar jag om Helena Rivière är medveten om hur de här siffrorna har kommit fram, hur man har gjort de här bedömningarna.

Det handlar just om bedömningar. Man har pratat med specialister inom området som har fått bedöma omfattningen av fusk. Sedan har man suttit i seminarier och försökt få ihop siffrorna, och den siffra som man har kommit överens om är då den så kallade sanningen om fusket. Det är alltså några personer som helt enkelt har suttit och gissat hur det ser ut inom respektive område, och sedan lanserar man detta som sanningen.

Det är väl inte i någon annan verksamhet, vad jag vet, som man använder en så otroligt konstig metod för att få fram en sanning. Det finns ingen vetenskaplighet i det hela.

Jag undrar hur ni kan ha tilltro till den här delegationens arbete när det baseras på så lösa metoder.

Anf. 94 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! FUT-delegationens arbete räcker gott åt mig, och det räcker gott åt regeringen. FUT-delegationen har arbetat i årtal och har nu senast kommit med en jämförande studie i alla de nordiska länderna. Det visar sig att de har ungefär samma omfattning och samma attityder till bidragsbrott som vi har.

FUT-delegationen bedömer nu att ungefär 2 procent av den totala omfattningen av utbetalningarna beror på brott. 2 procent av den totala omfattningen av trygghetssystemen är 2 procent på 520 miljarder kronor, och det är 10 ½ miljard. Man kan säga att 10 ½ miljard är lite. 98 procent är korrekt. Vi hörde av Försäkringskassans generaldirektör att 98,2 procent av alla sjukfall beviljas, 1,8 procent får avslag och 0,8 procent får sjukpenningen indragen.

Men kvar står denna lilla grupp som begår allvarliga brott, och för tilltron när det gäller legitimiteten i socialförsäkringssystemen har vi alla ett intresse av att vi kommer till rätta med det problemet.

Anf. 95 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Det betänkande som vi nu debatterar gäller någonting som ständigt är aktuellt, skulle jag vilja påstå. Vi pratar ju man och man emellan i olika sammanhang om hur vi tycker att myndigheter ska kommunicera med varandra eller varför de inte kommunicerar med varandra.

I de tider som vi nu befinner oss i när vi ska deklarerar har vi under många år sagt: Varför ska vi sitta med alla dessa blanketter och tala om hur mycket vi tjänar och inte tjänar när myndigheterna ändå vet vilka inkomster vi har? Det har lett till att vi nu har fått ett förenklat system i deklareringshänseende. Deklarationsprocessen går nu betydligt mycket lättare. Skälet till det är att man får in uppgifter från olika instanser om vad vi har för ekonomi. Vi tycker inte att det är fel. Vi tycker att det är bra att myndigheter kan kommunicera med varandra.

Nu har vi kommit till ett betänkande som ger möjligheter till fler instanser, fler myndigheter, att underrätta varandra om det blir felaktigheter.

Vi vet att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, a-kassan och vilka vi nu vill beräknar sina ersättningar till personer beroende på vad de har för olika inkomster. Då vet vi också att det finns personer som uppger felaktiga familjesituationer för att kunna tillgodogöra sig ersättningar.

Det kan väl inte vara riktigt att några ska få bidrag för att de uppger en felaktig situation medan andra, som gör rätt för sig i samhället och berättar om de exakta uppgifterna, ska få betala till dem som gör fel. Det är väl i sanningens namn inte någonting som bidrar till solidaritet i samhället.

Vilka drabbar det då? Ja, Vänsterpartiet uttrycker att det drabbar dem som är i mest behov av bidraget. Om jag inte hörde helt fel sade också talaren från Vänsterpartiet att man kommer att jaga dem som felaktigt får utbetalda bostadsbidrag. Tycker man att det är rätt att några ska få bostadsbidrag på felaktiga uppgifter? Jag måste uppriktigt sagt säga att jag inte tycker det.

Tvärtom måste vi se till att vårt välfärdssystem bygger på riktiga uppgifter, så att vårt gemensamma solidariska välfärdssystem fungerar och får en trovärdighet som gör att vi motverkar fusk.

Äntligen, skulle jag vilja säga, kommer det här efterlängtade betänkandet om när myndigheter ska få skyldighet att underrätta varandra om någonting är fel. Det är verkligen bra.

Vänsterpartiet förkastar hela betänkandet. Då ska vi veta att det gäller att stämma i bäcken. Vi ska inte låta det gå så långt att man blir bidragsfuskare. Det ska ju vara så att myndigheterna underrättar varandra i god tid om någonting är fel så att man kan rätta till det på ett tidigare stadium. Det innebär att vi slipper folk som blir fuskare.

Vi hörde precis av Helena Rivière och i debatten tidigare att många av de felaktigheter som uppkommer beror på rent slarv eller på att man har missuppfattat saker och ting. Vi måste ju alla tycka att det är bra att det kommer fram i tid.

Socialdemokraterna tycker också att det är bra att man ser till att de som fuskar inte får fortsätta med det och har egentligen ingenting emot förslaget i betänkandet. Men man måste ändå avslå det, för man har ju vissa tilläggsyrkanden och också vissa andra funderingar. Bland annat ifrågasätter man integriteten.

Vi vet alla här att vi har en integritetsskyddskommitté som har föreslagit att det ska bli en integritetsanalys av alla nya lagar som vi ska stifta. Då är det väl inte att säga för mycket att säga att det torde vara självklart att man i det här hänseendet har tittat just på integriteten i förslaget i betänkandet.

Miljöpartiet tycker också att det är bra att vi kommer till rätta med fusket och att det blir möjligheter för myndigheter att komma till rätta med det i god tid. Men de har en annan lösning. Det förslag som ligger här duger inte åt Miljöpartiet, utan de har en annan lösning på hur vi ska komma till rätta med dem som fuskar. Då undrar jag: Vad är det som är bättre i Miljöpartiets förslag än i det som ligger här?

Sedan säger Socialdemokraterna, Miljöpartiet och även Vänsterpartiet – jag höll på att säga att det är väl nästan det enda som de är ense om – så här: Vad gör vi åt de juridiska personerna, eller vad gör vi åt de felaktigt utbetalda jordbruksstöden och glesbygdstöden, för att kontrollera dem?

Ja, men vi vet väl allihop att länsstyrelsen får en mängd pengar för att vara kontrollinstans och titta över hur de här olika bidragen behandlas och vad de ger för utslag. Så nog har vi en kontrollinstans även för de stöden.

Nej, det är tydligt och klart att oppositionen är oenig, och då blir ingenting gjort. Man kan inte komma fram med konkreta förslag om man är oenig. Den nuvarande regeringen, alliansregeringen, är enig om att man måste göra något åt fusket. Då blir man också handlingskraftig. Det är därför som vi har ett förslag i betänkandet i dag som innebär att vi möjliggör för myndigheter att underrätta varandra om de upptäcker att någonting är fel.

Det är väl det bästa vi kan göra för att hjälpa svenska folket att få en tilltro till det välfärdssystem som vi alla värnar så otroligt mycket om. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 96 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Än en gång: Fusk och missbruk ska bekämpas. Det är oerhört viktigt. Det råder ingen tvekan om det.

Kan man uppfatta Centern och Solveig Zander som att ni också är för det som står i rapporten från Skatteverket, www.utbetala.se?

Ni i Centerpartiet är så handlingskraftiga när det gäller kontroll, kontroll, kontroll. Jag tror inte att du nämnde personlig integritet i ditt tal. Du kanske tar upp det i följdreplik. Delar ni uppfattningen att bidragsbrott är värre än skattebrott? Eller är det lika farligt för samhället? Det skulle vara intressant att få höra.

Varför säger ni nej till ett medborgerligt organ, som vi föreslår? Vi har inte yrkat avslag på förslaget i betänkandet, som sades här. Det är fel. Varför vill ni inte att FUT-delegationen ska fortsätta med de juridiska personerna, trots länsstyrelsen? Det är väl bra att ha ett utomstående öga som tittar på skattefelen – det heter skattefel – i storleksordningen 133 miljarder kronor, 133 000 miljoner kronor.

Vrid inte bort det här genom att säga: Det är det, eller det är någonting annat. Det är helt fel att göra så.

Frågan är: Hur ser ni på den personliga integriteten? Varför ställer ni inte upp när man tar bort andra delar av de förtroendevaldas möjlighet att just vara ett sådant vakande öga och när man ska samköra datasystem mellan olika myndigheter? Det handlar om allt sammantaget.

Debatterna i denna riksdag tenderar alltmer att bli en liten tårtbit i en hel tårta. Vi vill diskutera helheten. Det är därför vi står här.

Anf. 97 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Jag vill börja med frågan om jag höll med Helena Rivière när hon sade att hon tyckte att det var värre med bidragsbrott än med andra skattebrott. Då vill jag säga att det nog får stå för Helena Rivière personligen. Hon får själv utveckla för Ronny Olander på vilket sätt hon gav svar på det. Detta håller jag inte med om. Det vill jag verkligen påstå.

Sedan tyckte jag att jag tog upp det här med integritet, men jag gör det gärna igen för att påtala för Ronny Olander och Socialdemokraterna att vi har faktiskt haft en integritetsskyddskommitté som har tittat på

detta med den personliga integriteten. De har gjort ett mycket bra jobb, och de har en mängd förslag till hur vi ska komma fram till att vi som enskilda personer ska ha rätt till skydd.

Det är oerhört viktigt i dessa dagar, inte bara med anledning av det som betänkandet i dag handlar om, utan över huvud taget. Därför har de föreslagit att det ska göras en integritetsskyddsanalys av all ny lagstiftning som vi ska införa. Det är otroligt viktigt.

De vill också införa en datainspektion som ska titta på det här. Det betyder att det är en statlig myndighet som kommer att få det uppdraget. Men det här med integritetsskyddet är oerhört viktigt. Nu är Integritetsskyddskommitténs förslag ute på en slutremissrunda för att man ska få till sig nya uppgifter. De ska komma med förslaget i juni, om jag inte missminner mig. Någon gång i sommar kommer i alla fall det förslaget.

Anf. 98 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Det finns all anledning att både läsa och studera det resultatet, men vi pratar inte bara om en analys vid ett tillfälle vad gäller lagstiftningen. Vi pratar om det fortlöpande arbetet, hur viktigt det är.

Det kan ibland gå snett. Men just för legitimiteten i systemet måste varje medborgare i det här landet känna att det finns ett stort mått av personlig integritet där det tas hänsyn till dem som individer och personer.

Men jag uppfattar nu att Centern och Moderaterna är oense vad gäller skattebrotten och bidragsbrotten. Det handlar inte om personer, utan Centern och Moderaterna är oense.

Ni i alliansen gör ofta ett stort nummer av att ni är ense i allt. Men sedan är ni en mängd olika partier.

Glöm inte bort, när ni pratar om bidrag och utanförskap, att man inte kan bryta ett utanförskap med ett ovanförskap! Det blir något av *Herrskap och tjänstefolk* – såg ni den tv-serien för en del år sedan? Det blir de som flyger där uppe och alla de andra som sliter hårt där nere.

Vi kanske tillhör de 98 procent som är skötsamma, som varje dag går till jobbet, som försöker göra vårt bästa varje dag för både oss själva och vår familj och som sliter hårt. Det är hela tiden ett ifrågasättande om fusk och missbruk, och i nästa andetag kör ni en sväng om bidragstagare. Nu var det också bidragsfuskare som användes.

Du var också med hos Försäkringskassan. De har 600 blanketter som vi medborgare ska fylla i. Snart har de 601, för snart är det en ny blankett på väg för dem som har tillfällig föräldrapenning, VAB. Det ska vi diskutera. Vi ska alltså hålla reda på 601 blanketter.

Anf. 99 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! Det var svårt att uppfatta någon fråga i det här sammanhanget. Det var en mängd påståenden.

Jag inte ska svara för vad Helena Rivière uttryckte – det vill jag säga. Men hon poängterade att hon svarade personligen. Det är jag övertygad om att både kammaren och andra som lyssnade på oss hörde att hon sade. Hon uttalade sig inte för någon annan. Hon sade: jag personligen. Och det får stå för Helena Rivière personligen. Det är viktigt att föra fram i det här sammanhanget.

Jag tror att Ronny Olander också hörde det. Men det är intressant att man vill göra en stor affär av det.

I många fall är vi ense – alla förslag vi lägger fram är vi ense om. Men i många fall ser man hur oense ni i oppositionen är. Inte minst gäller det då det betänkande som vi nu diskuterar. Ni tycker att det är bra att åtgärder vidtas, men det tycker inte alla i oppositionen. Det är beklagligt. Välfärdssystemet har vi faktiskt fått för att vi ska förvalta det och medverka till att den enskilde får den ersättning som man har rätt till. Detta är oerhört viktigt.

Om vi tappar tron på att vi kan få hjälp när vi behöver hjälp måste vi göra något åt det. Många i Sveriges land känner personer som inte lämnar riktiga uppgifter. Det gör att alla som är ärliga och som lämnar riktiga uppgifter tappar tron på våra välfärdssystem. Således måste vi göra något åt det. Det är där som vi nu vill stämma i bäcken. Vi vill alltså förhindra att det går till brottslig handling, och vi vill medverka till att man i tid får rättelse. Därför ska myndigheter kunna underrätta varandra.

Anf. 100 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Sverige har ett rikt system av olika skyddsnät: socialbidrag, tillfällig föräldrapenning, sjukpenning, bostadstillägg, studiemedel och arbetslöshetsersättning. Jag som socialliberal tycker att dessa skyddsnät måste finnas. Alla som drabbas av någonting måste kunna få nya chanser i livet. Den som är sjuk ska inte mista jobbet. Den som är arbetslös ska klara omställningen till ett nytt jobb – söka nytt arbete eller studera.

Samtidigt är naturligtvis individens ansvar väldigt viktigt. Utgångspunkten måste alltid vara att alla som kan ska försörja sig själva. Om man inte kan få just det jobb som man helst skulle vilja ha kan man inte hur länge som helst leva på a-kassa.

Under det senaste året med alliansregeringen har vägen från bidrag till jobb blivit kortare och snabbare. Ett av de mest framgångsrika inslagen i vår politik är just att fler människor går från utanförskap till arbete. Fler arbetslösa, fler ungdomar, fler invandrare och fler långtidssjukskrivna i Sverige har fått arbete under det senaste året.

Men både nu och i framtiden kommer det att vara så att människor hamnar i svåra situationer. Då är det viktigt att försäkrings- och bidragssystemen finns där och är att lita på och att allmänheten har förtroende för dem. För att människor ska behålla förtroendet för systemen och för att vi ska vilja betala skatter till socialförsäkringar och annat är det naturligtvis viktigt att systemen upplevs som rättvisa.

Den som är sjuk ska ha en bra sjukpeng, men den som inte är sjuk ska helt enkelt inte ha någon sjukpeng. Den som är utan arbete ska ha a-kassa, men den som kan arbeta ska inte ha a-kassa. Börjar vi dribbla med de här principerna rasar förtroendet för systemet.

Ronny Olander återgav ett uttryck från arbetarrörelsens barndom som jag tycker är väldigt bra: Gör din plikt! Kräv din rätt!

Det uttrycket ställer vi liberaler till hundra procent upp på. Jag är väldigt glad om Socialdemokraterna börjar återvända till det tvådelade budskapet: Gör din plikt! Kräv din rätt! Det är själva grundvalen för ett välfärdssystem.

Vi ska inte ta för givet att vi har en rätt. Däremot har vi en rätt om vi är beredda att göra den plikt som vi har möjlighet att göra.

När diskussionen om felaktiga utbetalningar för några år sedan började vred sig Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lite grann som maskar och vågade inte säga det enkla faktum att det uppenbarligen förekommer felaktiga utbetalningar. De som nämnde att det kanske förekom fusk i systemen blev stämplade som personer som på något sätt försökte trampa på sjuka människor, men så var det alls inte. Tvärtom är det av hänsyn till dem som är sjuka, dem som är arbetslösa och dem som behöver hjälp som vi reagerar mot fusk och mot felaktiga utbetalningar över huvud taget.

I november presenterade Delegationen mot felaktiga utbetalningar sin rapport *Vad kostar felen?* Där kom man i sina beräkningar fram till att felaktiga utbetalningar årligen kostar 18–20 miljarder per år. Det handlar då om bland annat socialbidrag, föräldrapenning och sjukpenning. Man bedömde att ungefär hälften var medvetet fusk och resten helt enkelt felaktiga beslut från myndigheter.

Brottsförebyggande rådet har gjort en undersökning och kom fram till att det när det gäller a-kassan handlar om att ungefär 1–1 ½ miljard kronor har gått till människor som samtidigt arbetat svart.

Försäkringskassan har också, som vi vet, gjort en undersökning. De kom fram till ett annat belopp, 1–3 ½ miljard kronor. De hade inte räknat med mörkertal. Naturligtvis utbröt då en diskussion om hur allvarligt det egentligen är när det gäller de här felen. Är det 10 miljarder eller är det 5 miljarder som försvinner?

Jag tycker att en sådan diskussion är ganska meningslös. Oavsett om det handlar om 3 miljarder kronor eller om det handlar om 20 miljarder kronor – för övrigt är det ungefär vad flertalet högskolor i Sverige kostar – skulle vi väl inte vara nöjda om det visade sig att ”bara” 3 miljarder kronor betalas ut felaktigt. Det är en konstig attityd. Tvärtom måste vi kunna lita på att i stort sett alla utbetalningar i trygghetssystemen är riktiga.

Därför vidtar alliansen nu ett antal åtgärder för att garantera att utbetalningar sker på ett riktigt sätt. Det är fråga om många åtgärder – inte bara de åtgärder vi i dag diskuterar. Det blir tydligare regler om att aktivt söka arbete för att få a-kassa till exempel. Det blir tydligare regler om att delta i rehabilitering för att få sjukpeng. Det blir kontroll av att det är barnet, inte den vuxne, som är sjukt vid VAB-dagar och så vidare.

Det handlar inte bara om fusk här; det är det viktigt att påpeka. Det handlar också om att ha koll på vilka utbetalningar som sker på ett korrekt sätt.

I dag tar vi alltså ställning till förslaget om att myndigheter ska vara skyldiga att underrätta om det misstänks att en annan myndighet har gjort en felaktig utbetalning. Jag tycker inte, herr talman, att det är en kontroversiell fråga.

Det är naturligtvis svårt att behålla vettiga ersättningsnivåer i försäkringar och bidrag om en stor del slösas bort på felaktiga utbetalningar. Det här är givetvis också en moralisk fråga. De flesta av oss tycker inte att det är rättvist att det betalas ut pengar som mottagaren av pengarna inte har rätt till.

I dag finns det inte någon tydlig bestämmelse om skyldigheten för en myndighet – om inte särskild misstanke föreligger – att underrätta en annan myndighet om att denna verkar ha gjort en felaktig utbetalning.

Regeringen föreslår nu att en sådan skyldighet införs. Det handlar då om Försäkringskassan, Migrationsverket, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen, delvis kommunerna samt arbetslöshetskassorna.

Jag upprepar att jag inte tycker att förslaget är särskilt dramatiskt. I stället är det ett logiskt förslag. Glädjande nog yrkar Socialdemokraterna inte avslag på propositionen, även om man gör sitt bästa för att påpeka att det finns en massa brister i den. Jag hoppas att vi kan påbörja en dialog där även Socialdemokraterna tydligt vågar säga att det är viktigt att vi ökar förtroendet för trygghetssystemen i Sverige.

Jag tror att de flesta har förståelse för att kontrollen ökar, och jag är övertygad om att de flesta tycker att bidrag och ersättningar ska betalas ut bara till dem som har rätt till förmånerna.

Ännu en gång instämmer jag i utgångspunkten: Gör din plikt! Kräv din rätt!

Anf. 101 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Det gläder oss socialdemokrater att höra motståndarsidan här i dag säga: Gör din plikt! Kräv din rätt! Det är ett fint budskap som arbetarrörelsen alltid har stått för. En gång i tiden fanns det ett folkparti som till och med stöttade bildandet av fria fackföreningar. Det är kul att ibland titta tillbaka lite grann på hur historien har utvecklat sig. Tyvärr pratar alltför många av dagens folkpartister om fackföreningar med ett väldigt tråkigt inslag av hårda ord, typ maffia och annat.

Det var Alf Svensson, kd, som lyfte fram den här debatten. Det ska han ha ett erkännande för. Den tog oss alla, inte på sängen men vi hade inte den överblick som vi hade önskat just när det gällde dem som fuskar och missbrukar våra system. Glädjande nog har vi fått underlag för detta.

Men det ligger också i sakens natur när man gör den här typen av undersökningar att inte avlöva många andra institutioner, som Folkpartiet nu har bidragit till, till exempel de förtroendevalda. Det är viktigt.

Mina frågor till Ulf Nilsson är: Varför ställer ni inte upp på ett medborgerligt organ som just kan fånga upp den personliga integriteten som förr i alla fall låg Folkpartiet så varmt om hjärtat? Varför vill ni inte att FUT-delegationen ska fortsätta med sitt arbete och titta på de juridiska personerna? Delar Folkpartiet den uppfattning inom alliansen som Moderaterna gav uttryck för just när det gäller skattebrotten, att bidragsbrotten på ett sätt var värre än skattebrott? Det är väldigt viktigt att man klarar ut det. Just ni har ju också pratat så mycket för den personliga integriteten. Det kunde man höra i många anslag från Folkpartiets sida. Vart har det tagit vägen, Ulf Nilsson?

Anf. 102 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! När det gäller brott med offentliga pengar kan jag för min del likställa skattebrott, bidragsbrott, tillförsäffande av felaktiga utbetalningar och att smyga undan med betalningar som man bör göra till det offentliga. Det är ingen tvekan om det. Sedan finns det inom hela skalan skattebrott och bidragsbrott en gräns mellan vad som kan betraktas som förstäelig försummelse eller slarv och vad som verkligen är allvarlig kriminalitet. Där tror jag att vi har samma uppfattning.

Inledningsvis, eftersom Ronny Olander nämnde fria fackföreningar, vill jag säga att det självklart inte finns någon som på något sätt har ifrå-

Prot. 2007/08:101
23 april

Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

gasatt fria fackföreningar i dag. Tvärtom talar bland annat arbetsmarknadsministern om att han på många sätt försvarar den svenska modellen.

Socialdemokraterna tillstyrker faktiskt det här förslaget men måste liksom hitta på någonting för att visa att man inte är riktigt nöjd. Då talar man om att man vill införa ett särskilt organ. Normalt sett, om vi verkligen skulle besluta om någonting i riksdagen, skulle man ha varit väldigt försiktig och föreslagit en utredning. Att bara rakt upp och ned besluta om ett organ som vi inte riktigt vet vad det ska syssla med känns väldigt främmande.

Dessutom finns det för tillfället ett förslag till inspektion av socialförsäkringarna som är ute på remiss i Sverige, och regeringen ska få in remissvaren. Regeringen arbetar naturligtvis med frågan hur man på olika sätt både ska kunna inspektera hur socialförsäkringarna fungerar och se till att individens krav kan komma till sin rätt. Det arbetet pågår. Jag tycker inte att det är något särskilt konkret innehåll i förslaget om det så kallade särskilda organet.

Vi har också förslaget att FUT-delegationen skulle gå vidare och diskutera företag, juridiska personer, med mera. I FUT-delegationen ingår människor och myndigheter som sysslar med socialförsäkringar. Det arbetet ska ju bedrivas som brottsförebyggande verksamhet i Skatteverket. Jag får fullfölja detta sedan.

Anf. 103 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Det medborgerliga organet måste också ses i skenet av att man har avlovat, som jag har sagt tidigare. Man plockar bort det medborgerliga inflytandet. Man försämrar den demokratiska insynen.

I en riksdagsdebatt där Bo Könberg och Göran Persson deltog sade just Göran Persson i egenskap av statsminister: Vi ska titta på socialförsäkringssystemet. Hur mycket underlag finns det kvar att titta närmare på? Ni kör själva sänkta ersättningar, inkomstbortfallsprincipen. Vad betyder det för Folkpartiet i dag? Vad betyder legitimiteten och försäkringsmässigheten i systemen?

Dessa saker har en koppling till varandra, till att man ska kunna se en gemensamhet, därav FUT-delegationen, därav det medborgerliga organet. Om ni hade sagt ja till det, och det kan riksdagen göra genom ett tillkännagivande till regeringen, finns naturligtvis beredningstvånget, att regeringen får titta på detta. Vi hade varit beredda att ställa upp i en sådan utredning. Det är helt klart.

Den inspektion som knyts till Försäkringskassan nu sade jag i mitt anförande att det inte är något fel på. Den kan förmodligen ge en hel del. Vi har inga synpunkter på det. Frågan ställs utifrån den personliga integriteten om alla myndigheter ska köra datasystem mot varandra. Får de fatt i Ronny Olanders eller Ulf Nilssons personnummer är det bara att trycka på några knappar, sedan rullar maskinerna själva. Känns det inte lite obehagligt?

Folkpartiet har ändå varit det parti som jag har uppfattat vid ett flertal tillfällen har försökt lyfta fram just problemet att om vi avlövar måste vi också ha någonting annat som jämvikt. Staten ska självfallet vara stark, men vi måste också ha en jämviktssituation för den enskilde medborgaren. 98 procent steg upp i morse eller var på väg hem någonstans ifrån och hade gjort sitt för sig, sin familj och för samhällets fortlevnad. Vi

måste vara försiktiga också med det som sätts i bruk. Det är inget påhittat. Det är oerhört viktigt att markera detta, och det gör vi också.

Prot. 2007/08:101
23 april

Anf. 104 ULF NILSSON (fp) replik:

Herr talman! Ett förlängt uppdrag för FUT-delegationen, som den kallas, menar jag egentligen inte är den delegationens huvuduppgift. De som har suttit i den är de som sysslar med socialförsäkringar och den typen av frågor, a-kassa och så vidare, inte med företagsstöd, glesbygdsstöd med mera. Där har regeringen aviserat ett allmänt övergripande arbete för att se till att olika saker, oavsett om det handlar om EU-stöd eller annat, fungerar rätt.

Dessutom vet Ronny Olander att Skattemyndigheten har fått extra pengar för brottsförebyggande verksamhet och ökad kontroll av exempelvis svart arbetskraft på arbetsplatser, bland annat i restaurangbranschen som redan har utsatts för en hel del kontroller. Det pågår ett aktivt arbete inom andra områden.

De förtroendevalda i försäkringsnämnderna skapade snarare ett slags osäkerhet med olika beslut i olika delar av landet. I första hand tycker jag inte att de fungerade som något slags talesmän för enskilda människors integritet.

Integritetsfrågor är naturligtvis väldigt viktiga, men det vi talar om nu är ganska, vad ska vi säga, enkla saker. Det är helt enkelt att man får reda på att man får ett bidrag som man inte har rätt till. Jag har kanske inte rätt till att både ha en viss typ av pension och samtidigt ha studiemedel. Då får jag reda på det. Det är naturligtvis tråkigt om jag inte visste om det, och jag kan bli besviken. Men jag kan inte uppfatta det som integritetskränkande att det kollas upp att de ersättningar jag har är de som jag har rätt att få.

Avslutningsvis, herr talman, tycker jag ändå att det är bra att Socialdemokraterna tillstyrker den här propositionen. Jag känner nog att era reservationer mest är till för att ni naturligtvis inte kan tycka att regeringen har gjort något bra. Men vi konstaterar ändå att det finns en bred enighet för att myndigheterna ska öka kontrollen.

Anf. 105 EVA JOHNSON (kd):

Herr talman! Att komma sist och fortfarande ha väldigt mycket nytänkande i argumentationen kräver en hel del. Då är det också vi kristdemokrater som kommer sist och på något sätt får göra den avslutande summeringen och sammanfattningen. Det är vi väldigt glada och nöjda med.

Vi har fått veta att vi har att ta ställning till SfU7, betänkandet om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Jag vill för säkerhets skull inleda med att yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Betänkandet vill bland annat reda ut myndigheternas skyldighet gentemot varandra att underrätta om det framkommer att en annan myndighet har gjort felaktiga utbetalningar till en enskild person. I dag finns det som bekant inte någon sådan skyldighet. Det borde inte vara så kontroversiellt. Jag tror, som redan sagts i debatten, att många människor faktiskt tror att det förhåller sig på det här sättet. Jag kan uppleva att

Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

många blir förvånade när man berättar att vi inte redan har den ordning som vi nu kommer att besluta om.

Frågan om bidragsbrott har varit en känslig politisk fråga från att den började debatteras lite mer intensivt i valrörelsen 2002. Bidragsbrott och felaktiga utbetalningar har under ganska lång tid varit mer eller mindre tabubelagt. Alliansens företrädare har i olika sammanhang anklagats för att överdriva problemen samtidigt som vänsteroppositionen har ägnat sig åt att förringa och negligera dem.

I det sammanhanget tycker jag att det kan vara på sin plats att påminna om att Delegationen mot felaktiga utbetalningar, som vi här har kallat FUT vid ett antal tillfällen, tillsattes 2005, det vill säga under den förra regeringen. Det ingick som en del i ett större åtgärds paket för att få ”mer välfärd för varje skattekrona” genom att man skulle hushålla med de gemensamma resurserna. Den nuvarande regeringen har låtit delegationen arbeta vidare, observera med oförändrat direktiv.

Resultatet av delegationens arbete har bildat ett viktigt underlag för regeringens arbete med att säkra vårt välfärdssystem. Dagens betänkande är naturligtvis starkt inspirerat av delegationens slutsatser som, vilket tål att än en gång påpekas, initierades av den förra regeringen.

Ja, Ronny och Socialdemokraterna är väldigt nöjda och glada med att 98 procent steg upp i morse, gick till sina arbeten och fick göra sin plikt. Vi i alliansen gläder oss också åt det. Vi gläder oss speciellt åt att den gruppen har blivit nästan 150 000 fler sedan alliansen fick överta makten, så den gruppen som tillsammans med oss kan glädja sig över denna möjlighet varje morgon har utökats ytterligare. Vi kan tillsammans fortsätta att glädjas.

Jag vill gärna ge en historisk tillbakablick och en liten bakgrund till vad vi nu har att ta ställning till. Försäkringskassan och FUT-delegationen har gjort ett överslag och konstaterar att kring 20 miljarder kronor läcker från trygghetssystemet. Jag kan verkligen hålla med om att siffran inte är så betydelsefull. Oavsett om det är 1, 3, 5, 10 eller 20 miljarder kronor, handlar det i alla fall om pengar som läcker orättfärdigt från systemet. Hälften beror på brott och hälften på slarv. Variationerna är också stora mellan de olika systemen. Den absolut största felmarginalen står socialbidragen för. Där försvinner 18 procent i felaktiga utbetalningar. Det är naturligtvis helt oacceptabelt med den här typen av fusk och överutnyttjande av vårt gemensamma välfärdssystem. Vi värnar ju det.

Som jag nämnde inledningsvis, herr talman, har detta varit en känslig politisk fråga där övertoner och anklagelser mot de politiker som har velat ta ansvar för vårt välfärdssystem har präglat debatten. I det sammanhanget kan det vara intressant att fundera lite över allmänhetens attityd och uppfattning om eventuell förekomst av fusk.

FUT-delegationen har gjort egna undersökningar av vad allmänheten tror, och dessa undersökningar visar att uppemot tre fjärdedelar av såväl allmänheten som tjänstemännen vid de bidragsutbetalande myndigheterna tror att bidragsbrotten är omfattande. Det är naturligtvis mycket oroväckande och riskerar i det långa loppet att undergräva tilltron till hela systemet.

I ett trygghetssystem som har en så gigantisk omfattning som det svenska, där ersättningar och bidrag som betalas ut omfattar ca 520 miljarder kronor per år, växer en förhållandevis liten andel felaktiga utbetal-

ningar snabbt till väldigt stora belopp. Även om den absolut största delen av utbetalningarna fortfarande sker på helt korrekta grunder är det inte ett obetydligt problem om 10–20 miljarder kronor försvinner ur systemet på grund av fusk eller felaktigheter.

Dagens betänkande är en välkommen del i det fortsatta arbetet för att komma till rätta med det här problemet, men det är naturligtvis bara en del i detta viktiga arbete. Andra delar handlar om information till allmänheten och påverkan för att förändra attityderna till bidragsbrott.

Det finns en oroväckande hög acceptans för vissa bidragsbrott, exempelvis att ta ut en extra sjukdag eller dag med tillfällig föräldrapenning. Det finns en fara för legitimiteten för hela trygghetssystemet om det inte tas på allvar.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis understryka att vårt trygghetssystem riktar sig till grupper av människor som i vissa fall är i stort behov av hjälp och stöd. En överväldigande majoritet av svenska folket vill också värna om trygghetssystemen. De åtgärder som vi nu har för avsikt att genomföra ska riktas mot dem som begår bidragsbrotten. Det är ett sätt att försäkra oss om att vårt system har en långsiktig hållbarhet och kommer att säkras för att de som verkligen har rätt till stöd från systemet ska garanteras det.

Att minimera andelen felaktiga utbetalningar och fuskare innebär att vi garanterar att den som är arbetslös, sjuk eller handikappad inte behöver oro sig över systemets hållbarhet i framtiden. Därigenom får vi ett ännu bättre och säkrare system där medborgare får ett tydligt stöd, för att göra rätt är både viktigt och nödvändigt.

Anf. 106 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! När Eva Johnsson, Kristdemokraterna, började med att efterlysa ett nytänkande tänkte jag: Nu äntligen kommer ett tillkännagivande för första gången, tror jag, i denna riksdag, där vi berättar för regeringen om personlig integritet, tillstyrker ett kraftfullt medborgerligt organ som kan jobba med detta och också ger FUT-delegationen ett nytt ansvar, förutsatt att de knyter den kompetens om skattefelen till sig som behövs när det gäller juridiska personer. Det blev inte så, så den lyckan blev väldigt kort.

Min fråga är: Varför har ni en så negativ inställning till att fortsätta arbetet? Har ni samma uppfattning som Moderaterna, att bidragsbrott är värre än skattebrott?

Självfallet gläds vi socialdemokrater åt att vi befinner oss i en högkonjunktur. Det var precis det paket som vi lämnade över till er för ett och ett halvt år sedan på väg in i en högkonjunktur. Ni snubblade i början, för då sade ni att det dukade bordet var avdukat. Men sedan kom ni på att Sverige glädjande nog var mitt uppe i en högkonjunktur och att många anställdes.

Tyvärr finns det signaler om att vi inte kan fortsätta att glädja oss. Hoppas att det är fel. Hoppas att högkonjunkturen hänger i, för annars får ni säga som andra borgerliga regeringar har gjort: Vi hade otur. Okej, då säger vi: Det är bättre att rösta på en regering som har tur, alltså på oss, än att rösta på en som har otur.

Vår syn när det gäller det här med de 98 procenten är att vi tror på den enskilda människan. Vi tror att de allra flesta i det här landet vill gö-

ra rätt för sig, sköta sig, uppföra sig rätt, att de vill ha ordning och reda på gator och torg, i skola och överallt, även i våra skattesystem.

Problemet är att det inte blir klang i vad ni säger när ni inte bryr er om skattefelen och säger att det är ett ansvar för länsstyrelsen och Skatteverket. De har hållit på att pula med det här hur länge som helst. De har rapporterat in hur många skattefel som helst. Men vad händer? Ni var på väg att lägga ned Ekobrottsmyndigheten, men det gjorde ni inte därför att det hade tagits för illa upp.

Anf. 107 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Det är väl härligt med engagerade människor, och det är väl bra om man kan hålla engagerade anföranden med mycket känsla och eftertryck. Men det är ännu bättre om det är lite innehåll i det man säger. Då kan det få ett ännu större eftertryck.

I brist på verkliga problem skapar Socialdemokraterna problem. Det kan ju också vara ett sätt att vifta omkring. Men tyvärr ligger det väldigt lite i den kritik som ni nu med ljus och lykta får leta efter, därför att i grunden håller ni med oss om att det som ni påbörjade, som var nödvändigt och viktigt för att trygga systemet, fortsätter vi med. Vi fortsätter på den vägen.

Jag har ingen annan uppfattning än Ronny Olander om att de allra flesta människor vill göra rätt för sig. Vi är glada över att så många har kommit ut i arbete. Vi litar på människor och vi vill säkra trygghetssystemet. Vi är överens. Det är väl jättebra. Gläds åt det i stället för att skapa problem som inte finns!

Vi kom in på lite arbetsmarknadspolitik också. Vi pratade om konjunkturen och det dukade bordet. Det finns säkra konjunkturprognoser av experter inom sina områden som med eftertryck och tydlighet och nästan lika stort engagemang som Ronny Olander påstår att ungefär två tredjedelar av de arbetstillfällena som har skapats under det senaste året beror på regeringens politik och inget annat. Men visst, en tredjedel beror på konjunkturen.

Anf. 108 RONNY OLANDER (s) replik:

Herr talman! Jag tackar för de vackra och vänliga orden om ett engagerat anförande. Jag ska försöka bibehålla den stämningen till första maj. Jag ska med stor glädje också berätta om de borgerliga övningar som ni håller på med här i riksdagen. Ni ska veta att jag flera gånger har lyft fram vilka förslag och tankar ni har. Det blir inga jubel- och klangföreställningar på de mötena. Men de är mycket viktiga, och jag tackar för det.

Innehållet får väljarna avgöra 2010. Vi letar inte efter fel med ljus och lykta. Det är ett problem att det förekommer fusk och missbruk av våra trygghetssystem. Vi har tillsatt flera utredningar just för att få mer välfärd för varje skattekrona.

Men säg något om den personliga integriteten och om er image eller touch på er hemsida där man kan läsa om budskapet att det viktiga är att se den enskilda människan! Är det inte besvärligt att inte lyfta fram detta? Känns det inte oroligt någon gång någonstans att bara stoppa in ett personnummer i datamaskinen, och så snurrar det runt där och kommer ut? Vad ska ni göra med det som kommer ut? Jo, ni ska anmäla varandra.

Det finns sådana samhällen. Det är därför vi menar att vi måste ha in många fler medborgare som kan se och ställa upp och diskutera våra trygghetssystem. Det är viktigt.

Jag avslutar med att fråga: Tycker ni att bidragsbrott är värre än skattebrott? Säg också något om den personliga integriteten! Vad står Kristdemokraterna för i den frågan?

Anf. 109 EVA JOHNSON (kd) replik:

Herr talman! Det gör jag gärna med stort engagemang och eftertryck! Men två minuter går fort, så nu får vi koncentrera oss. Jag börjar med skattebrotten. Alla brott är helt oacceptabla. Skattebrott är helt oacceptabelt. Brott mot välfärdssystemet är helt oacceptabelt. Jag vill inte gradera de olika brotten på något sätt. Ett brott är ett brott, oavsett av vem eller hur det utförs. Där vill jag vara extremt tydlig.

När det gäller integritetsskydd sover jag rätt gott om nätterna. Det gör jag faktiskt. Jag vill gärna påminna Ronny Olander om att vi lever i ett datorsamhälle. Jag antar att Socialdemokraterna inte har för avsikt att avskaffa de olika datorsystem som finns och fungerar, även om ni, Gud förbjude, någon gång i framtiden skulle återfå makten.

Hur som helst, vi lever i ett datorsamhälle, och det är extremt viktigt att vi har en god integritet och att vi har fokus på det. Det har vi med Integritetsskyddskommittén. Till skillnad från när Socialdemokraterna hade makten tillsätter vi inte bara utredningar och kommittéer, utan när de är tillsatta sammanfattar vi synpunkterna och går till beslut. Det är en stor skillnad mot förra regeringen. Vi beslutar efter utredningarnas betänkanden.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Spel- och lotterifrågor

Prot. 2007/08:101
23 april

Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU13

Spel- och lotterifrågor.

Spel- och lotterifrågor

Anf. 110 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Denna debatt handlar om spelfrågor. Det är aktuellt, inte minst med tanke på de förändringar som har gjorts i Svenska Spel. Vi har en ny ordförande och snart också en ny vd. Synen på spelmarknaden skiljer sig officiellt inte så mycket åt mellan partierna. Regeringen och alliansen är för en reglerad spelmarknad, säger man. Men vi kan se på vissa motioner att det finns de som tycker annorlunda i alliansen och vill att man ska se över hur det ska kunna ske en avreglering av spelmarknaden. Den utredning som pågår om spelreglering har också fått direktiv att se över möjligheterna för hur en avreglering ska kunna gå till.

Jag yrkar bifall till reservation 1 som just handlar om den reglerade spelmarknaden. Jag står bakom alla Vänsterpartiets reservationer men lyfter bara fram den i debatten.

Frågan är också kopplad till vinstdelningen som Svenska Spel har och som i dag ger idrottsrörelsen betydande ekonomiska bidrag. En avreglerad spelmarknad påverkar naturligtvis detta. Den frågan bör också belysas för att hitta en lösning på att en stor del av idrottens ekonomi kan vara hotad.

Vi tycker också att det är dags att se på spelberoende på samma sätt som vi i dag i samhället ser på alkoholberoende. Kopplingen till hur Systembolaget är ålagt att informera och motverka beroende är tydlig. Vi tycker att Svenska Spel ska ges direktiv som motsvarar dem som Systembolaget har och utforma information om spelberoendets skadeverkningar.

Ytterligare ett problem är att spelandet, och därmed till viss del beroendet, går ned i åldrarna. Ett sätt att motverka det är åldersgränser för all lotteriverksamhet. Det kan finnas undantag inom ideella sektorn, men i dag finns det för många möjligheter för unga att spela på lotter, så åldersgränsen bör ses över.

Vi vill också begränsa öppettiderna för spelautomater. Med erfarenhet från Norge kan vi visa att antalet hjälpsökande till behandling minskar och även antalet samtal till stödlinjer när tillgången till dessa automater minskar eller helt försvinner som i Norge.

Ett annat problem som vi lyfter fram i våra reservationer är statliga kasinon. I Malmö ökade spelproblemen markant när det statliga kasinot introducerades. I Stockholm finns uppgifter om att verksamheten på Casino Cosmopol kan locka till sig olaglig verksamhet som pengatvätt, droger och prostitution. Det är sådant som alltid finns runt dessa verksamheter om man inte är uppmärksam. Detta bör föras upp. Om det visar sig vara svårt att hantera och motverka bör regeringen helt enkelt överväga att lägga ned statliga kasinon helt och hållet.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram pokerspel på Internet. Svenska Spel har sedan 2005 tillstånd att bedriva pokerspel på Internet. Pokerspel är speciellt. De har egenskaper som brukar framhållas som extra riskabla när det gäller att utveckla spelberoende. Det finns en stor risk att Svenska Spels Internetpoker legitimerar även det oreglerade spelandet på Internet. Det gör att riskerna för att fler ska hamna i spelberoende ökar. Vi tycker det är dags att se över om tillståndet ska dras in.

Anf. 111 GÖRAN MONTAN (m):

Herr talman! I detta betänkande har vi att behandla 33 motionsyrkanden och framför allt tre reservationer. Jag yrkar avslag på samtliga reservationer. Alla är dessutom från Vänsterpartiet.

Vi hörde just Torbjörn Björlund tala om en del problem som följer på spelandet. Men människan har i alla tider ägnat sig åt någon form av spel eller vadslagning. I Sverige är det ett folknöje. För de allra flesta är det inte ett problem. 80–90 procent av Sveriges befolkning spelar någon gång om pengar eller köper en lott.

Men det finns ändå en del moraliska aspekter. De som hamnar i spelberoende befinner sig i ett helvete fullt jämförbart med det som drabbar en alkoholist. Den jämförelsen kan absolut göras. Detta drabbar ungefär 0,5 procent av de spelande. Det är allvarligt nog, även om det inte låter mycket. Det är 20 000–25 000 människor. Här borde man naturligtvis i

framtiden lägga ned ännu större resurser än i dag. Man är på god väg, och det har gjorts väldigt mycket under de senaste tio åren.

Det finns ändå anledning att titta på det som Torbjörn Björlund tar upp och huruvida den framtida spelmarknaden ska vara reglerad eller inte. På den frågan kan vi svara ja. Spelmarknaden bör vara reglerad. Frågan är om det ska vara ett monopol. Har vi dessutom all makt i våra händer? Internet har betytt att förutsättningarna på den här marknaden har förändrats på ett sätt som gör att vi inte alltid behärskar att reglera den. Det gäller då möjligtvis att försöka ta tag i detta snarare nu än senare. Ju längre tid vi väntar, desto färre verktyg har vi i vår hand att få kontroll över ett spelande som går över gränserna. Utvecklingen går i den riktningen att det svenska spelmonopolet blir allt svårare att upprätthålla.

Vi har en utredning som kommer att presenteras om cirka ett halvt år. I avvaktan på den vill jag inte närmare gå in på de idéer som jag förut har lagt fram här och som jag i så fall bara skulle upprepa om hur jag skulle vilja se den svenska spelmarknaden i framtiden.

Torbjörn Björlund tar också upp Casino Cosmopol. Lotteriinspektionen har utrett den frågan och kommit fram till att det är en synnerligen reglerad verksamhet som Casino Cosmopol ägnar sig åt och att man inte har kunnat se något samöre med penningtvätt eller prostitution. Prostitution förekommer i vårt samhälle även med de lagar som finns. Men man kan inte avskaffa eller stänga varenda lokal eller varenda plats där prostitution eventuellt skulle kunna finnas. I så fall får vi avskaffa Malmskillnadsgatan också.

Jag tror att vi i framtiden kommer att se en förändring här. Vi har ett tryck från EU också, och vi har att ta hänsyn till det. Men jag tror att vi kommer att få vänta i alla fall ett halvår tills vi får se resultatet av utredningen som sedan ska beredas och gå ut på remiss. Till dess får vi nog lugna oss på denna punkt.

Anf. 112 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Detta är en liten debatt. Vi är inte så många som deltar i den. Men det finns några frågor som jag tycker är intressanta. Jag vet att Göran Montan har ett hjärta för idrotten, och han lyfte inte fram problemet med idrottens pengar. Jag återkommer till den.

Spel är ett folknöje. Det är inte fråga om att förbjuda spel, utan det är fråga om att reglera spel. Det tror jag att vi är överens om. När Göran Montan lyfter fram vilka som har problem med spelberoende säger han att det är 0,5 procent. Frågan är om han då har klart för sig att det finns ett mörkertal här. Det är svårt att veta hur många det handlar om. Jag tror att det finns betydligt fler som har problem och problem som kanske inte syns på det sätt som de borde. Frågan är hur man kommer åt detta.

Göran Montan var inne på att man inte skulle ha monopol utan att man ska reglera det på annat sätt. Samtidigt var han inne på att det finns problem med internationella spel på Internet och så vidare. Vilka alternativ finns det till att reglera? Jag vet att Göran Montan inte vill föregripa utredningen och så vidare. Men jag skulle ändå vilja veta om det inte någonstans finns en tanke om hur detta ska gå till.

När det gäller Casino Cosmopol har man kommit fram till i denna undersökning att man har koll på dem som eventuellt skulle kunna vara spelmissbrukare. Men länsstyrelsen har sett att det finns problem kopp-

Prot. 2007/08:101
23 april

Spel- och lotterifrågor

lade till kringverksamheterna. I Malmö har man kommit fram till att det finns ett antal personer som är spelberoende. Det finns saker som grasserar runt dessa verksamheter och som inte är speciellt bra. Det har man också sett när det gäller just Casino Cosmopol. Det gäller inte spelberoendet i sig inne på kasinot men däremot det som finns runt omkring. Vi vet att detta drar till sig saker som prostitution, penningtvätt och så vidare. Det finns möjligheter att göra svarta pengar vita på ett kasino. Detta är något som man måste belysa ur den aspekten.

Anf. 113 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Jag kan börja med idrottens pengar. Jag vet att den här kammaren är enig i frågan om att idrotten i fortsättningen också ska ha ungefär det bidrag som man har i dag. Frågan är varifrån dessa pengar ska komma i den mån som spelmarknaden förändras. Jag är övertygad om att om den skulle förändras, om vi tvingas till det, och om vi inte tar initiativ på ett tidigt stadium när det gäller de bolag som i dag agerar på den svenska marknaden men som inte är integrerade i den på ett sådant sätt att de betalar skatt – de bedriver den verksamheten utanför landets gränser, och målet är svenska spelare – då försvinner både skatt och arbetstillfällen. Om de integreras på en svensk spelmarknad kan de regleras av staten, och staten är bra på att reglera och kontrollera att lagar och förordningar följs.

Som det nu är har vi också ett system där förutsättningarna för spel är olika. Det gäller Internetpoker och annat där utländska aktörer är delaktiga på marknaden. Det är olika odds som förekommer på marknaden.

Jag är personligen inte en vän av kasinon. Jag spelar inte själv. Men jag vet att det utöver de 0,5 procent som vi talar om finns ett mörkertal på ungefär 1 ½ procent till som har problem.

Anf. 114 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Göran Montan om att man nästan får gräva fram lite oenighet för att hitta några frågor som man kan diskutera och debattera.

Men jag tycker fortfarande att man från alliansens och regeringens sida glider lite grann när det gäller att reglera spelmarknaden. Det finns egentligen inga tankar om hur detta skulle kunna gå till förutom att man ska behålla Svenska Spel och i så fall faktiskt ha ett monopol. Det är det som vi för fram som vår tanke, alltså att för att få något slags reglering av den svenska spelmarknaden och ha kontroll över den och kanske inte minst ta in pengar för att jobba med spelberoende och så vidare och naturligtvis även värna idrottens pengar är det den enda väg som man kan gå.

Den andra, som jag tycker, snömosiga diskussionen om att på något sätt integrera på marknaden håller inte. Det finns inga sådana tankar. Även om utredningen kommer fram till någonting har jag svårt att se att det finns några alternativ som är bättre än det som vi från Vänsterpartiet för fram.

När det gäller kontrollen av marknaden finns Lotteriinspektionen och andra som har den kontrollen. Men genom att man har ett statligt monopolförhållande, precis som vi har i fråga om Systembolaget, har man en stor fördel när det gäller att faktiskt kunna ha kontroll över den marknad

som kan skapa problem. Det är det som är själva kärnan i att ha de direktiv till Svenska Spel som vi vill ha fram, ungefär som Systembolaget har. Då kan man informera och ta in kunskap om hur denna marknad skapar beroende och hur man kan motverka det och jobba med det för att inte fler ska dras in i ett spelberoende.

Den delen återstår för Göran Montan att svara på. När det gäller kasinona finns det naturligtvis väldigt många belägg för hur och varför de drar till sig olika saker.

Om vi kommer överens om att ingen av oss spelar på kasino kanske vi kan lägga ned dem som finns.

Anf. 115 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Det är inget skäl att lägga ned kasinon bara därför att Torbjörn Björlund och jag inte går dit.

Torbjörn Björlund efterlyste här att man skulle ha kontroll över marknaden och att man har det bara om man har ett monopol, och han jämförde med spritmonopolet, det vill säga Systembolaget. Det kan man inte jämföra. Alkohol är ändå en vara som är buteljerad, finns i en kartong eller i en burk. Över Internet finns det inga sådana handfasta varor när det gäller spel.

Problemet är att vi har ett spelmonopol i dag. Men Lotteriinspektionen har över huvud taget ingen inverkan och ingen möjlighet att kontrollera de utländska aktörerna som riktar sig till de svenska spelarna. Det är där problemet finns.

Får vi en annan marknad som är reglerad men inte ett monopol får vi in andra företag. De har sagt att de hellre vill uppträda som legitima aktörer på den svenska spelmarknaden och finna sig i de regler som staten i så fall skulle ställa upp. Detta tror vi skulle vara en fördel, för då har vi en bättre kontroll över alla som agerar mot den svenska spelaren än vi har i dag, fast Svenska Spel är den dominerande aktören. Det är vi alla överens om.

Vi vet av erfarenhet att det som kan förflytta sig gör det. Förutom Internetspelandet som förflyttar sig i *cyberspace* kan också individen förflytta sig. Finns det inga möjligheter att spela roulette eller den typen av spel som våra kasinon erbjuder åker man i stället till Travemünde, Monaco eller någon annanstans där man inte alls har samma reglering som vi har i Sverige. En fördel med våra kasinon i Sverige är att de verkligen anstränger sig för att behandla de problem som uppstått genom spel.

Anf. 116 CAMILLA LINDBERG (fp):

Herr talman! För drygt ett år sedan stod vi här senast och diskuterade spelpolitik. Då, för drygt ett år sedan, kritiserade jag Svenska Spels oerhört aggressiva marknadsföring och den dubbelmoral jag såg i Svenska Spels agerande.

Jag kommer även i dag att påpeka varför jag anser att det är fel att staten driver spel, men på punkten om den aggressiva marknadsföringen verkar jag ha fått gehör. Den nya styrelseordföranden för Svenska Spel, Margareta Winberg, verkar dela mina åsikter – något som dock inte vd Jesper Kärrbrink verkar göra. Låt oss hoppas på att i alla fall marknadsföringen av Svenska Spel kan ske på ett mer smakfullt sätt nu än tidigare.

Då, för drygt ett år sedan, bar jag en tröja med namnet Ladbrokes tryckt över bröstet. Det var under voteringen. Men detta handlande ledde till stort tumult hos somliga s-ledamöter. Min tröja blev föremål för diskussion, förd hos talmannen, såväl som anledningen till en polisanmälan mot mig. Tänk att en tröja kan väcka så starka känslor!

Vad var egentligen mitt brott? Jo, jag hade brutit mot paragraf 38 i lotterilagen som lyder att det är förbjudet att göra reklam för utländska spelbolag. Verkar det konstigt? Det är ganska mycket som är konstigt i den svenska spelpolitiken. Det kan tyckas märkligt att utländska spelaktörer förbjuds att göra reklam då vårt eget Svenska Spel kan marknadsföra sig både oerhört aggressivt och oetiskt.

Trots förbudet kan man dagligen se reklam för utländska spelbolag både i kvällstidningar och i flera tv-kanaler. Dessa tidningar hamnar allt som oftast i rätten och tvingas betala för sina synder.

En lag som inte upplevs som trovärdig respekteras inte heller. En lag som inte efterföljs utan egentligen bara finns till i ett överbeskyddande intresse skapar mer förakt än tillit. Hade den svenska staten oroat sig för spelreklamen i sin helhet hade man antagligen gjort något för att sansa Svenska Spels enorma reklamsatsningar – men så är, eller var, inte fallet.

Vad finns det då för skäl att ha denna lagstiftning? Skälet är naturligtvis att utestänga de utländska bolagen från den svenska marknaden. Men i realiteten är världen större än Sverige, och utländska spelbolag kan redan på helt laglig väg marknadsföra sig i TV 3 och Kanal 5.

Därför vore det enklast och förnuftigast att inse dagsläget och i stället lägga all marknadsföring under marknadsföringslagen. Jag är fullt medveten om att det kommer att behövas restriktioner kring spelreklam, till exempel att den inte ska rikta sig till barn och att innehållet ska vara informativt och inte vilseledande. Men jag anser att dessa regler ska gälla för alla spelbolag, såväl svenska som utländska. På så sätt skulle vi få kontroll över regelsituationen.

Frågan huruvida staten ska driva, kontrollera, sälja spel är en debatt som rymmer starka ideologiska och ekonomiska drivkrafter. Vi i Folkpartiet vill få en fungerande spelmarknad, och för detta krävs en radikalt ändrad lagstiftningsmodell som också skulle innebära ett avvecklande av statens monopol.

Dagens förhistoriska ägaruppdelning fungerar inte med en etisk, ideologisk, marknadsmässig eller teknisk utveckling i samhället och på en spelmarknad. Folkpartiet vill få en reglerad marknad med sund konkurrens och tydliga regler. Mål och krav ska ge ett fungerande skydd för konsumenterna. Den ohållbara situationen på spelmarknaden skulle enligt Folkpartiet till stora delar lösas av ett licenssystem där tydliga och hårda krav ställs på licensieringarna.

Herr talman! Så långt som möjligt bör alla aktörer på den svenska marknaden lyda under samma regelsystem. Det viktigaste är att villkoren för licensen efterföljs. Något hinder mot kommersiella anordnare ställs därför inte upp. Detta skulle innebära att vi skulle få en stor del av den faktiska spelmarknaden reglerad till skillnad från hur det är i dag.

Att helt avveckla statens roll som aktör på spelmarknaden har ibland uppfattats som en oerhört radikal och kontroversiell hållning, inte minst från dem som likt Folkpartiet värnar om de sociala och etiska aspekterna av spelpolitiken. Men efter att i grunden ha granskat och analyserat den

svenska spelmarknaden är vi övertygade om att det just av dessa skäl är nödvändigt att skilja staten från spelindustrin.

En social spelpolitik innebär tydliga regler om spel och marknadsföring, åldersgränser som åtföljs och krav på att den information som lämnas är sanningsenlig och relevant. Det innebär en måttfull marknadsföring som lyder under särskilda regler.

Dessutom tror jag att det behövs en ny syn på politiken och samhället. Det krävs åtgärder för att stimulera återkomsten av en samhällsmoral. Med detta menar jag en diskussion och en etik bland medborgarna, exempelvis att insikten om spelandets baksidor är närvarande, där dagens idealiserade syn på spel och arbetsfria inkomster problematiseras och där arbetsmoralen åter kommer till heders.

Herr talman! Regeringens arbetslinje råder även i den här frågan.

För några veckor sedan blev försäljningen av Vin & Sprit klar. Den inbringade 55 miljarder. En försäljning av Svenska Spel skulle kunna ge runt 60 miljarder till statskassan.

En utredning om hur den svenska spelpolitiken ska se ut fram över pågår, och vi ska inte föregå den. Men jag hoppas att utredningen kommer till klarhet om att staten inte ska spela!

Anf. 117 ANNA BERGKVIST (m):

Herr talman! Jag kan skriva under på mycket av det Camilla Lindberg tog upp sitt anförande. Jag kommer dock i dag inte att gå in mer på detta, utan jag vill ta tillfället i akt att lyfta fram en av de mycket bra motioner som behandlas i det här betänkandet, nämligen min egen – 2007/08 Kr358.

I denna motion tar jag och Anna König Jerlmyr upp och diskuterar och ifrågasätter Lotteriinspektionens oberoende. Vi vill i vår motion lyfta fram och påpeka vikten av att Lotteriinspektionen är oberoende så att det inte finns någon som helst anledning att misstänka eller ifrågasätta om Lotteriinspektionen i första hand är lojal mot Finansdepartementet eller mot oss medborgare.

År 2005 gav överskotten i de båda statliga bolagen AB Trav & Galopp och Svenska Spel närmare 5 miljarder kronor direkt till statskassan. Kontrollorgan för dessa bolag är Lotteriinspektionen i Strängnäs som även de står under statlig kontroll. Lotteriinspektionens placering underlydande Finansdepartementet uppfyller inte som jag ser det en modern maktodelningsprincip. Frågan om Lotteriinspektionen i första hand, som jag tog upp i början, är lojal mot Finansdepartementet eller mot medborgarna kommer alltid att hägra så länge vi har denna ordning. Genom att hitta en annan modell som säkerställer maktodelningen kan denna misstänkliggöras mindre.

Att Finansdepartementet direkt kontrollerar alla led i spelandet i Sverige och samtidigt åtnjuter stora intäkter tycker jag är olämpligt. Det finns en risk för misstanke om att den lagstiftning, verksamhet och tillsyn man väljer snarare styrs av statsfinansiell hänsyn än av hänsyn till konsumenterna.

En huvudsaklig målsättning med maktodelning är att motverka despotism och verka för en nationell maktbalans genom ett samhällsfördrag. Detta fördrag bör alltid sätta särintresset, exempelvis Svenska Spels in-

takter för dess ägare staten, under en autonom kontroll. Ju mer autonom Lotteriinspektionen är desto mer trovärdig är också dess granskning.

Utskottet har i detta betänkande valt att avstyrka alla motioner med hänvisning till den utredning som pågår på området men lyfter dock fram vikten av att kontroll- och tillsynsfunktionen ges hög prioritet i den kommande utredningen. Det är därför min stora förhoppning att både utredaren Jan Nygren och regeringen lyssnar på viktiga synpunkter när förslag läggs fram om Lotteriinspektionens framtida utformning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

13 § Folkbildning

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU14
Folkbildning.

Anf. 118 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

Vi har nu att behandla ett betänkande om folkbildningen. Man kan i Folkbildningsrådets verksamhetsberättelse för 2007 läsa att föregående år varit ett bra år för folkbildningen. Man har fått ett ökat statligt stöd, det är nya syften och stora förväntningar på studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet. Man skriver också att resultatredovisningen visar att verksamheten svarat upp mot förväntningarna. Det känns bra.

Detta pekar på den folkbildningspolitik som den förra regeringen presenterade för riksdagen under förra mandatperioden. Lyckligtvis blev folkbildningen prioriterad av den borgerliga regeringen så att den fick ökat anslag, vilket också den förra regeringen aviserade. Vi socialdemokrater kände en stor oro över att Moderaterna skulle gå på sin tidigare linje, nämligen att minska anslagen till folkbildningen. Trots den moderata iver att sänka skatterna som nu råder lyckades de andra borgerliga partierna rädda folkbildningen. Jag är glad för det. Där vann man i alla fall i den dragkampen.

Allt väl så långt, men nu är det knappast så att all lycka varar för evigt, och speciellt inte med en borgerlig regering. Nu när man har enats på nationell nivå om ökade anslag minskar anslagen från annat håll. I Folkbildningsrådets verksamhetsrapport kan man läsa att av de tio kommuner som ger noll kronor till folkbildningen är åtta borgerligt styrda. Tycker utskottsmajoriteten att det är okej?

I detta betänkande har vi socialdemokrater och Vänsterpartiet en reservation som tar upp det delade ansvaret för folkbildningen mellan stat, kommuner och landsting. I folkbildningspropositionen *Lära, växa, förändra* betonades att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet delas mellan stat, kommuner och landsting. Det beslutades i denna kammare då, våren 2006, att regeringen skulle ta initiativ till överläggningar med Sveriges Kommuner och Landsting om det gemensamma ansvaret för bidraget till folkbildningen.

Jag vet också att den socialdemokratiska regeringen gjorde det. Men nu verkar det som att den borgerliga efterträdaren med ansvar för folkbildningen tycker att detta är ointressant, och utskottsmajoriteten agerar inte heller i frågan.

Vad jag kan minnas var inte de borgerliga partierna emot detta förslag när vi beslutade om det under förra mandatperioden. Så min fråga, herr talman, till utskottsmajoriteten blir: Vad händer? Vad gör ansvarig minister, och vad gör den borgerliga utskottsmajoriteten mer än följer frågan, som man skriver i betänkandet?

I utskottet avstyrker den borgerliga majoriteten motionen, med hänvisning till att kommuner och landsting är självständiga och att de själva ska bestämma anslagsnivåerna. Man förutsätter däremot att regeringen noga följer utvecklingen inom området. Kan vi i dag få ett svar på hur regeringen följer frågan? Det skulle vara intressant att få höra det i kamraren i dag.

Jag vill också lyfta fram vårt särskilda yttrande som vi har tillsammans med Vänsterpartiet. Den borgerliga regeringen har på kort tid åstadkommit en rasering av vuxnas möjlighet till det livslånga lärandet. Genom nedmonteringen av vuxenutbildningen, utarmningen av arbetsmarknadsutbildningar och borttagandet av rekryteringsbidrag och korttidsstudiestöd har möjligheten för väldigt många människor i vårt samhälle att ta del av utbildning och bildning försvunnit.

Jag träffade senast i går en grupp tjejer som arbetar inom äldreomsorgen och som tack vare korttidsstudiestödet har getts möjlighet att läsa en dag i veckan. Nu är korttidsstudiestödet borta och därmed deras möjlighet till fortsatta studier.

Varför är det så svårt för den borgerliga regeringen att se denna möjlighet till livslångt lärande som något positivt? Människor som lär nytt och träffar nya människor växer också som individer och är med och påverkar samhällsutvecklingen. Varför ska detta vara bara några få förunnat?

Vi socialdemokrater vill någonting annat. Vi vill investera i människor, det vinner Sverige på, och det vinner vi allihop på.

Anf. 119 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Det här betänkandet om folkbildning är intressant ur flera synpunkter, även om det inte är så kontroversiellt. Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 1, en gemensam s- och v-reservation. Jag står bakom även den andra reservationen och det särskilda yttrandet men lyfter fram bara reservation 1.

Att folkbildningen är viktig är vi alla överens om, rörande överens många gånger. Det framgår tydligt av betänkandet. Att regeringen ökat tilldelningen av medel till folkbildningen är bra, men det återstår att se hur långt det räcker och hur länge viljan räcker för att det ska fortsätta. Oron för att folkbildningen, som har tappat resurser under tidigare år, inte ska få det stöd den behöver för att utvecklas och förstärkas finns kvar, i alla fall hos mig och Vänsterpartiet. Det är därför viktigt att hålla tummen i ögat på regeringen och alliansen när det gäller frågan om medelstilldelning.

Den kanske viktigaste frågan är att öka trycket på kommuner, landsting och regionförbund som är de som dragit ned mest på stödet till folk-

bildningen. Där kan vi på nationell nivå, främst då regeringen, påbörja en bredare diskussion om vårt gemensamma ansvar för att folkbildningen ska få det stöd den förtjänar och behöver. Då behöver vi framför allt prata ihop oss med SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, som i dag är borgerligt dominerade, om nödvändigheten av ökat stöd till folkbildningen.

Det är också viktigt att vi samtalar om faran i att, som några är inne på, vet jag, beställa verksamhet och ge uppdrag till studieförbund och folkhögskolor som ligger utanför det egentliga folkbildningsområdet. Folkbildningen ska vara självständig och fristående och själv styra de metoder man vill ha. Börjar vi styra det riskerar vi att hamna i en situation där hela idén med folkbildningen går förlorad.

Till sist är integration en av de frågor där vi trycker på folkbildningens roll. Invandrare har stor nytta av den verksamhet som folkbildningens olika aktörer genomför. En av de viktigaste grupper som vi lyfter fram i reservationen och det särskilda yttrandet är invandrarkvinnor. De kontaktnät som skapas blir ofta den viktigaste vägen in i samhället. Många av de beslut som regeringen tagit riskerar dessvärre att motverka den här utvecklingen. Det gäller framför allt, som Gunilla var inne på, arbetsmarknadsområdet med de nedmonteringar av arbetsmarknads- och vuxenutbildningarna som har gjorts och även andra beslut angående stöd för att underlätta den här verksamheten. Jag menar att det påverkar möjligheterna för invandrarna att komma in i samhället. Det kanske gör det ännu viktigare att stärka folkbildningen och de här verksamheterna.

Anf. 120 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet med de 13 motioner som vi har behandlat från den allmänna motionstiden om folkbildningen. Till betänkandet finns två reservationer och ett särskilt yttrande.

Betänkandet handlar om just det som vi ska diskutera i dag, nämligen folkbildningens stora och viktiga betydelse. Gunilla Carlsson var orolig för att Moderaterna skulle vilja förstöra för folkbildningen, men senare hörde vi Torbjörn Björlund säga att vi egentligen är väldigt överens.

Jag tror att det är precis så: Vi är väldigt överens. Den motion om folkbildningens stora betydelse som behandlas i betänkandet, och som väckts av bland annat Moderaterna, anser vi i utskottet vara tillgodosedd. Anledningen till det är, vilket påpekats här, att alliansregeringen satsat mer pengar än tidigare regeringar gjorde. Gunilla glömde att nämna att det var 90 miljoner mer än vad den tidigare regeringen föreslog, alltså 490 miljoner mer. Totalt är anslaget på 3,1 miljarder. Det för naturligtvis respekt med sig. Det medför också ett ansvar för hur folkbildningens pengar används. Där har man gett ett tydligt uppdrag till Folkbildningsrådet att göra en särskild uppföljning både av kvaliteten på de långa allmänna kurserna vid folkhögskolorna och av folkbildningen i stort.

Jag kan glädja er alla med att säga att Folkbildningsrådet nu utsett en expertgrupp som ska försöka ta fram ett bra sätt att titta på kvaliteten i folkbildningen. I den gruppen finns en representant för SKL, en representant för folkhögskolorna och en representant för studieförbunden. Dessutom finns där tre professorer, experter på att analysera och följa upp hur man lever upp till de mål som folkbildningen har ett ansvar för

att jobba med. Jag kan nämna att jag sitter som ordförande i gruppen, och jag ska gärna återkomma med mer kunskap och information om vårt arbete framöver.

Vi hörde att Moderaterna tidigare inte velat ge de anslag till folkbildningen som nu är fallet. Vi har haft den debatten i kammaren tidigare, och det är alldeles tydligt att vi i en alliansregering ger och tar. Vi har på alla sätt gått med på höjningen och tycker att den är bra. Men vi tycker också att det är viktigt och angeläget att man diskuterar kvaliteten och framför allt vad folkbildningen är bra på. Den är nämligen bra på väldigt många saker.

En annan sak som kommer upp till diskussion, och som även tas upp i betänkandet, gäller hur vi ska påverka kommuner och landsting. Som jag uppfattar det menar Socialdemokraterna att vi ska gå in och besluta över kommunerna och vilka anslag de ska ge till folkbildningen. Då är vi verkligen inne och tassar på det kommunala självstyret. Det är viktigt att poängtera vad som står i betänkandet. Där sägs nämligen att vi vill att regeringen noga följer frågan. Jag beklagar att det finns kommuner som drar ned och att det till och med finns kommuner som inte ger några anslag alls. Det är naturligtvis ett bekymmer.

När staten ger mer pengar till folkbildningen och kommunerna och regionerna eller landstingen samtidigt sänker anslagen tycker vi inte att det är bra, men frågan är hur en sådan dialog och diskussion ska gå till så att vi inte tar över det ansvar som ligger på kommuner och landsting. Därför säger vi moderater i våra diskussioner att det är viktigt att arbetet med kvalitetsfrågorna blir både tydligt och bra så att vi kan försvara och förklara vikten av folkbildningen. Vi vet att väldigt många egentligen värnar om detta, men när ekonomin varit bekymmersam har inte endast borgerligt ledda kommuner utan också socialdemokratiskt ledda kommuner gett minskade anslag.

Det är alltså ett gemensamt bekymmer som vi har, och vi har all anledning att, precis som alliansen nu tänker göra, träffa ministern vad gäller folkbildning för att än en gång lyfta upp det bekymmer som också vi ser finns. Däremot ska inte utskottet bestämma över vilka vägar ministern ska gå för att påverka detta.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att jag tycker att folkbildningen är en viktig fråga och ett angeläget område. Det är mycket glädjande att se att man når goda resultat. Vi har den senaste tiden besökt flera olika studieförbund för att höra vad som händer, hur man förändrar och utvecklar sin verksamhet. Även integration har nämnts i debatten. Det är ett sådant område som man ska arbeta med, och det görs också på alla sätt.

Än en gång vill jag säga att detta är ett viktigt och angeläget område samt ett bra betänkande, och jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 121 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Herr talman! Det är nog som Anne Marie säger att vi är väldigt mycket överens i folkbildningsfrågorna, vilket framgår när man läser betänkandet. Men vi lyfter även fram en del av de farhågor som vi ser, vilket jag också gjorde i mitt anförande. En sådan gäller anslaget till folkbildningen. Jag tog upp exemplet att av tio kommuner ger åtta bor-

gerligt styrda kommuner inte anslag till folkbildningen. Det är alltså helt nollat. Av dessa tio är tyvärr två socialdemokratiskt styrda.

Jag har med mig den proposition som vi tog beslut om under den förra mandatperioden. Det är trots allt inte så många år sedan. Där var vi överens om, som det står, att regeringen avser att ta initiativ till överläggningar med Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas och landstingens bidrag till folkbildningen. Det står inte att vi ska bestämma att kommuner och landsting ger bidrag till folkbildningen.

Vi har sagt att vi ska ta initiativ, och därför undrar jag varför utskottsmajoriteten inte trycker på regeringens företrädare med ansvar för folkbildningsfrågorna att ta det initiativet. I den proposition som då behandlades var vi överens i denna fråga. Jag tycker att det är dåligt av utskottsmajoriteten att inte trycka på utan bara säga att man följer frågan.

Det skrev man i förra årets betänkande också, och vi kan från Folkbildningsrådets rapport se att fortfarande ger vissa kommuner och landsting mindre pengar till folkbildningen. Visst kan vi slå oss för bröstet och säga att vi anslagit 490 miljoner mer – jättebra – men risken är att det ändå blir utarmat, eftersom de inte tar sitt ansvar.

Tycker inte Anne Marie att det är viktigt? Står hon inte för det beslut som vi tog under den förra mandatperioden?

Anf. 122 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Jo, jag tycker att det är viktigt, och det var därför jag i mitt anförande sade att man ska föra överläggningar och diskussioner. Men utskottet ska inte bestämma om ministern ska göra på ett visst sätt eller inte. Vi säger att regeringen noga ska följa frågan. Dessutom har vi bokat in oss för att i maj träffa ministern angående denna fråga, och vi har själva alliansöverläggningar med SKL. Vi jobbar verkligen aktivt med frågan.

Jag tycker att Gunilla Carlsson även ska nämna alla de kommuner som sänkt anslagen, inte bara dem som har noll, vilket i sig är allvarligt nog. Det finns också många kommuner som sänkt, och när vi i expertgruppen nu tittar på och försöker analysera detta ser vi att det inte är någon partifråga såtillvida att Socialdemokraterna höjer, eller åtminstone inte sänker, utan de sänker precis lika mycket som de borgerliga.

Bekymret är att kunna hävda och diskutera att detta är en viktig och angelägen fråga att satsa på, det oavsett om det är staten som satsar. Det är jättebra att staten nu satsar mer, vilket verkligen behövs när kommuner och landsting sänker, men det var självklart inte tanken. Där är vi helt överens. Hur frågan ska hanteras vidare har utskottsmajoriteten möjlighet att bestämma, och det gör vi också.

Jag vet inte om Socialdemokraterna gjorde så speciellt mycket med det beslut som då togs, om det skedde någon förändring, för som vi ser fortsätter sänkningarna också i socialdemokratiska kommuner och landsting. Om den överläggningen inte hade så stor effekt kanske man kan jobba på annat sätt.

Anf. 123 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Herr talman! Det beslutet togs i riksdagen 2006, och därefter hade vi ett val hösten 2006. Den då sittande regeringen hann alltså inte göra mer än att börja. De tog ett initiativ. Att de sedan inte kunde fortsätta är inte

så konstigt eftersom det blev regeringsskifte. Trots allt ligger beslutet kvar.

Jag tycker att det hade varit bra, ifall vi nu tycker likadant, och det gör vi eftersom Anne Marie säger att det här är en viktig fråga, om vi inte hade behövt ha reservationen. I stället hade vi haft en stark betänkandetext där vi kunde sagt att samtliga partier i kulturutskottet tycker att det är en viktig fråga. Vi har tagit beslut om den i Sveriges riksdag, och det är trots allt Sveriges riksdag som är det högsta beslutande organet. Därför hade det varit upp till den ansvariga ministern att utföra det vi bestämt.

Det är sorgligt att utskottsmajoriteten inte tycker som vi i denna fråga, men det är väl bara att fortsätta att driva på. Därför har vi också denna reservation. Vi tycker alltså att majoriteten lägger sig platt i frågan.

Det är också fråga om sänkta skatter. Anne Marie tog upp i sitt anförande att det finns risk för att man ger mindre bidrag från kommuner och landsting. Nu har man sänkt skatterna. Ekonomin börjar dala. Vad händer då? Är det då folkbildningen som får stryka på foten igen? Återigen blir denna fråga jätte viktig.

Jag ska på min korta tid också ställa en annan fråga. Du pratar om den expertgrupp som ska titta på kvalitet. Även här ställer man sig frågan: Vad är kvalitet i folkbildningen? Även där hade Moderaterna en annorlunda syn mot oss andra av riksdagens partier vad gäller folkbildningen och vad som ska vara folkbildning. Under förra mandatperioden diskuterade jag med den nuvarande kulturministern, som ifrågasatte en hel del av den verksamhet som studieförbunden sysslade med. Tycker Anne Marie precis som kulturministern att vi ska styra vilka studiecirklar som ska få anslag från staten? Eller är det så att folkbildningen själv ska få styra vad som är folkbildning?

Anf. 124 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Jag börjar med SKL. Jag har själv suttit i Landstingsförbundets styrelse och varit väldigt aktiv i både region och kommun. Jag vet att när staten sätter sig ned och bestämmer över kommuner och landsting brukar det aldrig bli så bra resultat. Därför tror jag att det beslut som togs, även om det var aldrig så vällovligt, inte kommer att kunna få så stor effekt. Effekten får man först när man dels kan föra en överläggning, en dialog och en diskussion och försöka påverka sina egna kolleger, dels försöker föra fram och diskutera vad folkbildningen har för betydelse. Vi har ett gemensamt ansvar att göra det på olika sätt. Men jag tror inte att det har så stort värde. Ibland kan det till och med slå fel.

Den andra som Gunilla tog upp var vad som är kvalitet i folkbildningen. Expertgruppen konstaterar att Folkbildningsrådet har i uppdrag att följa kvaliteten. Man har i uppdrag att titta på hur de 3,1 miljarderna används. I det finns det inte tillräckligt bra modeller framtagna eller tillräckligt bra diskussioner om huruvida man lever upp till de olika mål som folkbildningen har och som Gunilla så väl känner till. Gör man kanske helt andra saker?

Det är klart att man i alla sammanhang när man använder skattepengar har en skyldighet att följa upp och se hur anslagen används. Det är just vad den här expertgruppen ska ta fram: bra och kloka sätt att ana-

lysera kvalitet. Det tycker jag att det är helt rimligt att man jobbar med. Det fanns i folkhälsopropositionen redan 1995.

Man har fått ett tydligare uppdrag av den nya regeringen, och det tycker jag är bra. Det behöver inte innebära att det blir mindre pengar, men det är väldigt viktigt att vi kan försvara hur pengarna används. Det arbetet har precis kommit i gång, och jag lovar att återkomma och beskriva mer hur de experter som sitter i gruppen kan försöka enas om vad kvalitet är. Jag är mycket medveten om folkbildningens fria roll och alla de sakerna. Vi ska inte gå in och vare sig detaljstyra eller byråkratisera. Det är också en rädsla man har.

Anf. 125 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag uppmärksammade att Anne Marie Brodén inte tog upp det som kanske är det största problemet. Det handlar om regeringens helhetspolitik och alliansens bild av vilket samhälle vi ska leva i. De neddragningar som jag nämnde, bland annat på arbetsmarknadsområdet och inom vuxenutbildningen, är något som påverkar all utbildning, även folkbildningen. Situationen i samhället är sådan att vi får fler personer som inte får chansen att komma in vare sig på arbetsmarknaden eller på någon utbildning; man har för lite medel.

De direkta medel som regeringen och majoriteten tillskjuter, 490 plus 90, kompenserar inte för de andra delarna där man drar ned. Det är ett sätt att täcka över ett problem som finns, nämligen helhetsbilden av regeringens politik. Då inbegriper jag även de medel som egentligen kommuner, landsting och Regionförbundet ska skjuta till där det i dag finns borgerlig majoritet. Gunilla Carlsson var inne på detta. Åtta av tio kommuner drar ned. Det är framför allt borgerliga kommuner.

Frågan är vilken helhetsbild som finns inom regeringspartierna och hur man agerar i frågan. Man gör en sak med ena handen och en annan sak med den andra. Det finns ingen helhetsbild. Det tycker jag borde kännas besvärande för regeringen. Kompensationen räcker inte till. På den nivå vi är på, riksdagsnivå, hjälper inte dessa miljoner om det dras in på andra sätt, framför allt när det gäller arbetsmarknadspolitiken, där man drar ned och påverkar hela samhället på ett sätt som även drabbar den här biten.

Anf. 126 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Jag börjar bakifrån och säger att det naturligtvis är ett bekymmer. Men om jag är rätt underrättad är det bland annat Göteborg som drar ned anslagen ganska mycket. Det är en socialdemokratiskt styrd kommun. Det är naturligtvis ett bekymmer. Vi får återkomma och titta på den siffran.

Vi har en hel del koll på vilka kommuner som drar ned mer eller mindre. Det är naturligtvis väldigt viktigt att följa den frågan. Vi har ingen annan uppfattning. Frågan är hur vi ska göra det.

Jag går tillbaka till helhetspolitiken. Det är väldigt viktigt att konstatera att folkhögskolorna är en viktig del av dem som får ökat anslag. Det är inte något som vi blundar för. Men när det gäller utanförskapet och om man ska satsa på arbetsmarknadsutbildning eller jobb har vi ändå glädjande siffror som vi kan peka på. Det är 164 000 som har gått från utanförskap till arbete. Det är fantastiskt bra siffror.

Det är klart att det är en viktig och betydande prioritering som alliansregeringen gör. De flesta människor vill och bör få ett arbete. Det är det som regeringen har prioriterat. Jag tror att det är väldigt viktigt att börja där. Sedan ska man naturligtvis också se till möjligheterna till vidareutbildning på olika sätt. Men det är utanförskapet som man har prioriterat. Man har också lyckats väldigt väl.

Anf. 127 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Gunilla reagerade direkt på det där med Göteborg. Nu är det bara s och mp som styr i Göteborg, så jag vet inte riktigt hur man ska tolka det här. I de många kommuner där Vänsterpartiet finns med och påverkar finns folkbildningen med som en kärnfråga för oss. Nu är vi inte med och styr så många kommuner, tyvärr. Det kanske blir bättre framöver.

När det gäller helhetspolitiken tycker jag att man som vanligt slirar lite grann. Man vill prata om de fina siffrorna, att man har fler i arbete och så vidare. Och det stämmer naturligtvis. De siffrorna finns svart på vitt. Men orsaken till det är knappast den politik regeringen för, utan högkonjunkturen.

Det finns många undersökningar som man kan peka på. Jag är fortfarande övertygad om att den stora orsaken är högkonjunkturen. Det ska bli intressant att se vart det tar vägen när det halkar ned och börjar peka nedåt, framför allt när man inte har kvar arbetsmarknads- och vuxenutbildningen, och hur det påverkar all utbildning, även folkbildningen.

Vi har en oerhört viktig roll när det gäller dem som finns långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden i utanförskap och som behöver komma tillbaka. De har haft hjälp av arbetsmarknadsutbildningar, vuxenutbildningar och inte minst folkbildningen. Det handlar om att komma in, komma närmare, få hjälp, utbilda sig och hitta ett sätt att själv söka sig in på arbetsmarknaden. Där har folkbildningen haft en oerhört viktig roll.

Med det här sättet att agera på kommunal nivå men även på regeringsnivå kommer det att bli ännu värre. Man ser inte allvaret i detta. Man hjälper inte in dem som är riktigt långt utanför arbetsmarknaden. Folkbildningen har traditionellt varit en oerhört viktig motor för att få dem som är långt från arbetsmarknaden att komma närmare och att så småningom komma in på arbetsmarknaden. Där har regeringen inte någon politik, och inte majoriteten i riksdagen heller. Man gör fel saker när det gäller att få dem som står längst bort att komma närmare med hjälp av folkbildningsverksamheten.

Anf. 128 ANNE MARIE BRODÉN (m) replik:

Herr talman! Det är glädjande att det till viss del är en högkonjunktur som är bakgrunden. Men vad Torbjörn glömmer är att man för en tredjedel, upp till hälften, pekar på de åtgärder som alliansregeringen har genomfört. Det finns många experter som skulle tala emot dig direkt. Jag tror att du har fel på den punkten.

När det gäller dem som är längst från arbetsmarknaden är vi överens om att folkbildningen är en viktig del. Vi satsar pengar på den, och vi satsar mer än den förra regeringen, vilket är glädjande. Men när det gäller personer som är långt från arbetsmarknaden säger du att ingenting har hjälpt. Jag har jobbat mycket med handikappfrågor och handikappolitik,

och vi kan glädjande nog bara på den gruppen se att det har ökat med 13 procent. Man kommer in och får arbete på deltid eller heltid. Det är oerhört bra siffror. Det är klart att det har betytt något vad regeringen har gjort på det området.

Där är man många gånger långt ifrån arbetsmarknaden. Jag känner inte riktigt igen beskrivningen som Torbjörn Björlund gör.

Vi kommer fortsatt att arbeta för att jobbpolitiken ska fungera och folkbildningen ska utvecklas när det gäller både kvalitet och uppföljning men också när det gäller ett anslag som är helt rimligt och fyller sin viktiga funktion.

Vi kommer också fortsatt att arbeta med att verkligen tala om för kommun- och landstingspolitiker att folkbildningen absolut har sin viktiga roll. Vi får hjälpas åt med det.

Anf. 129 ANDERS ÅKESSON (c):

Herr talman! Jag kan inledningsvis konstatera att det inte är lätt för oppositionen när alla siffror är besvärliga. Alliansregeringen satsar långt mer än oppositionen hade förväntat sig och själva tänkt på folkbildningen. Arbetsmarknaden utvecklar sig i en långt mer positiv riktning än vad möjligen oppositionen hade förväntat sig av den politik som nu förs.

Herr talman! Som centerpartist och företrädare för alliansregeringen och som stor folkbildningsvän är jag väldigt glad över motionsbetänkandet som kulturutskottet har hanterat med anledning av folkbildningen. Jag är väldigt glad över de motioner som på olika vis lyfter folkbildningens betydelse för ett gott samhälle.

Herr talman! Det är därför extra tillfredsställande att höra till en riksdagsmajoritet som så kraftfullt stöder och visar förtroende för folkbildningens effekt. Det förtroendet och detta stöd har särskilt tagit sig uttryck i den första budgetproposition som alliansregeringen lade fram år 2007 då vi nivåhöjde folkbildningsanslaget till 490 miljoner kronor. Det var en rätt så rejäl nivåhöjning. Den överträffade dessutom med råge den gamla socialdemokratiska regeringens samma vår aviserade höjning. Vi överträffade den med ungefär 90 miljoner kronor.

Här blir det besvärligt för oppositionen som på alla sätt försöker måla upp alliansregeringen som någonting besvärligt för folkbildningen och Moderata samlingspartiet som ett av fyra allianspartier som någonting besvärligt och hotfullt mot folkbildningen när samma alliansregering gör en satsning långt utöver den som nuvarande opposition har tänkt sig.

Jag förstår att det är ett bekymmer för Gunilla Carlsson i Hisings Backa att försöka förklara detta för folkbildningsorganisationer runt om i landet att den nya regeringen satsar långt mycket mer än vad ni hade tänkt. Det är inte lätt att skrämmas med sådant. Försöka duger, men jag tror att effekten uteblir.

Herr talman! Man kan tolka stödet på 3,1 miljarder om året som att ett rätt hyggligt förtroende visas folkbildningen från alliansregeringens sida. Det är också bra att vi klarar detta samtidigt som vi så tydligt hävdar arbetslinjen genom kraftiga skattesänkningar för människor med låga och normala inkomster. Det ger också möjlighet att betala studiecirkelavgifterna. Vi skapar en valfrihet för människor, och det är inte så illa.

Herr talman! Det finns ett par intressanta reservationer i betänkandet som jag har studerat lite närmare. I den ena tas frågan upp om kommu-

ners och landstings stöd till folkbildningen. Det har varit föremål för lite diskussion innan. I reservationen konstateras att under perioden 1991–2006 sjönk stödet till folkbildning i reala termer från kommuner och landsting med 40 procent. Det är det ena konstaterandet. Det andra konstaterandet är att staten inte kan kommendera hur mycket kommuner och landsting ska ge till folkbildningen.

Herr talman! Det är en rätt kluven hållning till kommuners och landstings roll i stödet till folkbildningen. Å ena sidan kräver man statligt ingripande gentemot de kommuner och landsting som enligt oppositionen inte uppför sig på ett korrekt vis. Å andra sidan säger man att staten självklart inte kan gå in och styra kommuner och landsting. Nå, hur ska man ha det?

Herr talman! Min fråga blir: När stödet sjönk med 40 procent i reala tal år 1991–2006, varför gjorde dåvarande regering som hade regeringsansvaret under tolv av dessa år ingenting åt saken? Gunilla Carlsson i Hising Backa och andra socialdemokrater utgjorde regeringsunderlag under tolv år när stödet till folkbildningen sjönk med 40 procent från landets kommuner och landsting. Varför gjorde man ingenting åt saken?

Varför tog inte dåvarande regering kommuner och landsting i örat? Det berodde sannolikt på att man som nuvarande regering inser att det inte är något bra sätt att nalkas kommuner och landsting och samtidigt hävda ett primärkommunalt självstyre.

Den andra reservationen gäller avslutningsvis att folkbildningen ska vara befriad från pekpinnar och tvång från staten. Där kan man ställa sig frågan om den dialog som i dag pågår genom Folkbildningsrådet är tvång. Är det inte tvärtom en rätt rimlig dialog som förs om hur statens stöd på 3,1 miljarder kronor om året används?

Det är en dialog som behövs mellan parterna stat, kommuner och landsting och folkbildningsorganisationer. Eller har den politiska oppositionen en ny syn på Folkbildningsrådets roll som forum för en dialog med aktörerna ska skötas? I så fall tror jag att vi är många som ser fram emot att få den policyn redovisad. Det kan vara av intresse inte minst för folkbildningsorganisationerna.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag till beslut.

Anf. 130 GUNILLA CARLSSON i Hising Backa (s) replik:

Herr talman! I betänkandet skriver man: Ett av statens syften med stödet till folkbildningen är att denna ska stärka och utveckla demokratin i samhället. Det innebär bland annat att ge alla möjlighet till deltagande. Jag tycker att det låter jättebra. Jag ställer absolut upp på det.

Herr talman! Min fråga till Anders Åkesson blir: Hur vill Centerpartiet göra att för att ge alla denna möjlighet? När man tittar på den politik som den borgerliga majoriteten nu representerar ser man att ni ju tar bort möjligheten för väldigt många att delta.

Man har minskat vuxenutbildningen. Man tar bort rekryteringsbidraget. Man har slopat korttidsstudiestödet. Detta har varit precis de satsningar som har gjort att väldigt många har kunnat ta del av det livslånga lärandet. Det är något som jag tror att både jag och Anders Åkesson tycker är jätteviktigt för samhället.

Oavsett vilken bakgrund man har ska man ges möjlighet att ta del av utbildning och folkbildning. Vi vet att folkbildningen är en jätte viktig del. Vi har också med det i vårt särskilda yttrande.

Herr talman! Min fråga till Anders Åkesson blir: Vad skulle du vilja göra för att ge möjlighet till deltagande för alla?

Anf. 131 ANDERS ÅKESSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att alliansregeringen mycket kraftfullt har visat på det. Vi bereder möjlighet för väldigt många inom studiecirkel eller genom folkhögskolan att delta i sin egen utveckling och samhällets utveckling genom det mycket kraftfullt ökade stöd vi har gett till folkbildningen. Det talar ett väldigt tydligt språk, och jag är väldigt nöjd med det. Därtill har vi sänkt skattetrycket motsvarande en månadslön för normala inkomster vilket möjliggör för människor själva att i större utsträckning än tidigare fatta beslut.

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att man i det här sammanhanget skiljer på folkbildningen och de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som jag möjligen tycker mig lyssna in i Gunilla Carlssons fråga. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder har som syfte att snabbt ställa om individen till att matcha utbud av arbete på arbetsmarknaden.

Herr talman! Hösten 2006 var samhällets insatser för arbetsmarknadspolitiska åtgärder utomordentligt kraftfulla i det här landet. Det är helt riktigt som Gunilla Carlsson säger – det skar vi ned på. Men det gjordes också därför att fanns ett stort behov av utbud av arbetskraft. Det är därför det är så glädjande att nästan 170 000 fler individer är i arbete i dag.

Herr talman! Det tycker jag att både Gunilla Carlsson och jag ska glädja oss åt. Jag är säker på att många av dem också kan utvecklas till demokratiska, glada medborgare genom att vara med i folkbildningsverksamheten.

Anf. 132 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Herr talman! Jag är också jätteglad – det sade jag också i mitt anförande – för att den borgerliga majoriteten ändå har satsat på folkbildningen. Man satsade 90 miljoner mer än det som vi aviserade. Vi hann inte komma till någon möjlighet att lägga fram en budget för 2007, men vi aviserade tidigare att vi ville lägga 400 miljoner. Jag är jätteglad för de pengarna!

Men jag har också framfört att jag var orolig över att Moderaternas politik skulle få styra även folkbildningsanslaget. Det skulle ha inneburit mindre pengar till folkbildningen. Det behöver vi inte alls diskutera, utan jag är jätteglad för det här. Men med tanke på den skattesänkariver som även fortsättningsvis finns bland Moderaterna är jag mer orolig för att ni ska få ge vika där.

Det är jättebra att folk kommer i arbete. Men nu visar det sig också att en del branscher hade behövt utbildad arbetskraft, så det kanske hade varit bra om man också hade satsat på arbetsmarknadsutbildningar. Då hade de företag som i dag står och skriker efter folk haft möjlighet att anställa dem som man i dag saknar. Det är jättesynd att man inte har satsat på det också.

Det jag tog upp nu i min fråga var inte arbetsmarknadsutbildningarna. Jag pratar om rekryteringsbidrag och jag pratar om korttidsstudiestödet som man har plockat bort. Jag tog i mitt anförande upp de tjejer som jag träffade i går och som gick och läste en dag i veckan. De arbetar, och de läste en dag i veckan. Tack vare korttidsstudiestödet har de kunnat göra det. Men den möjligheten finns inte längre. Även om de skulle ha fått lite pengar över i plånboken – vilket de ändå inte har fått med alla de ökade utgifterna – hade de aldrig haft någon möjlighet att läsa en dag i veckan och förlora den arbetsinkomst som det hade inneburit.

Jag ställer återigen frågan: Hur tänker sig Anders Åkesson att möjliggöra för *alla*, som det står så fint i betänkandet, att delta i folkbildningen?

Anf. 133 ANDERS ÅKESSON (c) replik:

Herr talman! Folkbildningen är till för alla. Den är öppen och demokratisk till sin form. Vi har genom beslut i denna kammare säkerställt en kraftfull finansiering. Vi har precis som redovisats tidigare tagit initiativ till samtal med SKL om hur vi nalkas kommuner, landsting och regioner på ett begåvat sätt. Därmed kan vi gemensamt argumentera också för den primärkommunala nivåns ökade ekonomiska engagemang för folkbildningen.

Det är en riktig glädjens dag här i kammaren, herr talman! Alla uttrycker den stora glädjen över alliansregeringens kraftfulla satsningar på folkbildningen. Det är roligt. Gunilla Carlsson säger: Vi hann inte. Nej, det var väl tur att dåvarande regering och nuvarande opposition inte hann, herr talman. Då hade trots allt folkbildningen kanske fått 90 miljoner kronor mindre om året. Jag tror att det är pengar som man inom folkbildningen är glad över.

Herr talman! Det är avslutningsvis inte fråga om att ge vika för moderata skattesänkingsambitioner. Vi bejakar dem mycket kraftfullt från Centerpartiets sida. Detta ökar också individens frihet att själv bestämma över sitt liv. Jag är säker på att många av dem som nu får en månadslön över om året är beredd att lägga den på en studieavgift till ABF eller någon annan folkbildningsorganisation för att öka sitt kunnande och sitt deltagande i samhället. Jag är alldeles säker på att det är en god insats för demokratin.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU26 Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Skyddet för personuppgifter inom folkbokföringen)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

279 för utskottet

17 för res.

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd, 15 mp

För res.: 17 v

Frånvarande: 18 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

SkU28 Beskattning av flygbränsle för privat ändamål

1. utskottet

2. res. (v, mp)

Votering:

265 för utskottet

32 för res.

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd

För res.: 17 v, 15 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

SkU30 Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU14 Kriminalvårdsfrågor

Punkt 2 (Åtgärder för utbildning och arbete)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

166 för utskottet

131 för res. 2

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 2: 112 s, 17 v, 2 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

142 för res. 3

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 27 c, 22 fp, 20 kd

För res. 3: 110 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 19 s, 15 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Christer Adelsbo (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU16 Unga lagöverträdare

Punkt 1 (Brottsförebyggande arbete, m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

145 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd

För res. 1: 113 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkterna 2–6

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU7 Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Punkt 1 (Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen)

1. utskottet
2. res. 1 (v, mp)

Votering:

265 för utskottet

32 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd

För res. 1: 17 v, 15 mp

Frånvarande: 17 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 2 (Ett medborgerligt organ som skydd för individens integritet)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

166 för utskottet

113 för res. 2

16 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 27 c, 21 fp, 20 kd, 15 mp

För res. 2: 113 s

Avstod: 16 v

Frånvarande: 17 s, 14 m, 2 c, 7 fp, 4 kd, 6 v, 4 mp

Punkt 3 (Granskning av utbetalningar till juridiska personer)

1. utskottet

2. res. 3 (s, mp)

Votering:

152 för utskottet

128 för res. 3

17 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd

För res. 3: 113 s, 15 mp

Avstod: 17 v

Frånvarande: 17 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

KrU13 Spel- och lotterifrågor

Punkt 1 (Reglerad spelmarknad)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

278 för utskottet

18 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd, 15 mp

För res. 1: 1 s, 17 v

Frånvarande: 18 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkterna 2–14

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

167 för utskottet

129 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd, 14 mp

För res. 1: 111 s, 17 v, 1 mp

Frånvarande: 18 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Maryam Yazdanfar (s) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Kommuners och landstings ansvar för stöd till folkbildningen)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

167 för utskottet

129 för res. 2

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 27 c, 22 fp, 20 kd, 15 mp

För res. 2: 112 s, 17 v

Frånvarande: 18 s, 14 m, 2 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Maryam Yazdanfar (s) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkterna 3–8

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmälades och bordlades

Skrivelser

2007/08:104 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning
2003–2007

2007/08:140 Standardiseringens betydelse i en globaliserad värld

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa skrivelser.

Motion

med anledning av prop. 2007/08:134 Det nya statliga lantmäteriet

2007/08:C3 av Carina Moberg m.fl. (s)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 april

2007/08:611 Återupprättande av den aktiva arbetsmarknadspolitiken

av *Jennie Nilsson* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:612 Polisorganisationen

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:613 Civilanställda inom polisen

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:614 Åklagarresurser

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:615 Huliganer och idrottsevenemang

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:616 Polisutbildningen

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 maj.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 april

2007/08:1133 Den svenska tv-marknaden

av *Mikael Johansson* (mp)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1134 Utredningen om världskulturmuseet

av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1135 Investering i vuxenutbildning

av *Matilda Erngrans* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1136 Ökande andel inresande studenter och högskoleavgifter

av *Eva Johnsson* (kd)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1137 Extra grundavdrag i stödområde A

av *Eva Sonidsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Prot. 2007/08:101

23 april

2007/08:1138 Könsdiskriminering och ny diskrimineringsmyndighet

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1139 Anmälningsskyldighet vid oro för funktionshindrad

av *Lennart Axelsson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1140 Kvinnomuseum

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1141 Utbildningsprogrammet praktisk IT- och mediekompetens

av *Lennart Axelsson* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1142 Poliser som tar anställning hos målsägare

av *Karl Sigfrid* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1143 Förmögenhetskontroll genom hembesök

av *Laila Bjurling* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1144 Mångmiljonsatsning på jämställdhet som kom av sig

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1145 Ett civilt test- och övningscenter

av *Eva Sonidsson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1146 Investering i omställningspolitik

av *Matilda Ernkrans* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1147 Skatteupplägg via Nederländska Antillerna

av *Raimo Pärssinen* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 6 maj.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 april

2007/08:1050 Europeiska jämställdhetsinstitutet

av *Carina Hägg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1059 Rätten till mat och de pågående handelsförhandlingarna mellan EU och Centralamerika och den andinska gemenskapen
av *Lage Rahm* (mp)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2007/08:1087 Oanmälda arbetsplatsbesök på byggarbetsplatser
av *Jan Lindholm* (mp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1088 Legitimation för kuratorer inom hälso- och sjukvården
av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:1089 Internprissättning i transnationella koncerner
av *Raimo Pärssinen* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1090 Riktlinjer för sjukskrivning av misshandlade kvinnor
av *Désirée Pethrus Engström* (kd)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1092 Fordonsforskningsprogrammets förlängning
av *Annelie Enochson* (kd)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1093 Utmätning av stöldgods
av *Alf Svensson* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1094 Det fria handredskapsfisket och äganderätten
av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1095 Internutredningar
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1096 Själv mord på häkten
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1097 Tortyr
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1098 EU-organ i Dublin
av *Carina Hägg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1099 Förbud mot handhållen mobiltelefon vid bilkörning
av *Marianne Watz* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1100 Förenklingar för äldre
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1101 Reklamskattens avveckling
av *Mats Johansson* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1102 Register för seriebrottslingar
av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1103 Framtida lufttankningskapacitet för utbildning, övning och insats

av *Allan Widman* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1109 Lundin Petroleums verksamhet i Sudan

av *Peter Hultqvist* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1110 Möjlighet till skuldsanering och kommundillhörighet

av *Ameer Sachet* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1111 Villkoren för de deltidsarbetslösa

av *Inger Jarl Beck* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1112 Fackligt förtroendevalda och a-kassan

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1113 Kultur i arbetslivet

av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:1114 Drivmedelsförsörjningen på Sveriges landsbygd

av *Anneli Särnblad* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1115 Räddningsverkets skadeförebyggande arbete

av *Barbro Westerholm* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1116 EU:s fiskeavtal med Marocko

av *Agneta Berliner* (fp)

till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2007/08:1117 Svavelfri diesel

av *Tomas Tobé* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1118 Slopad avskattning för personaloptioner

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1120 Skjutfälten i Kilsbergen

av *Ameer Sachet* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:1121 Behov av förändring av förmånsrättslagen

av *Solveig Hellquist* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1122 Förlustavdrag för små och mindre företag

av *Margareta Cederfelt* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1123 Folkhögskolekvoten vid ansökan till högskola

av *Lennart Axelsson* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:1124 Minskad olycksrisk vid lägre hastighet

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Prot. 2007/08:101

23 april

2007/08:1125 Tjänsten som ny rikspolischef

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1126 Barnahus

av *Elisebeht Markström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1127 Sveriges inre vattenvägar

av *Lars Mejern Larsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:1129 Sveriges Televisions oberoende gentemot kommersiella intressen

av *Olof Lavesson* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 maj.

19 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 § anf. 44 (delvis),

av talmannen därefter till och med 10 § anf. 77 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 115 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.....	4
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU26	4
Anf. 1 MARIE ENGSTRÖM (v)	4
Anf. 2 BIRGITTA ERIKSSON (s).....	5
Anf. 3 ULF BERG (m).....	7
Anf. 4 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	8
Anf. 5 ULF BERG (m) replik.....	8
Anf. 6 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	9
Anf. 7 ULF BERG (m) replik.....	9
Anf. 8 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	10
Anf. 9 ULF BERG (m) replik.....	10
Anf. 10 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	11
Anf. 11 ULF BERG (m) replik.....	11
Anf. 12 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	11
Anf. 13 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	12
Anf. 14 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	13
Anf. 15 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	13
Anf. 16 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	13
Anf. 17 HELENA LEANDER (mp).....	13
Anf. 18 AGNETA BERLINER (fp).....	15
(Beslut fattades under 14 §.).....	16
7 § Beskattning av flygbränsle för privat ändamål.....	16
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU28	16
Anf. 19 PETER PEDERSEN (v).....	16
Anf. 20 HELENA LEANDER (mp).....	17
Anf. 21 CHRISTIN HAGBERG (s)	18
Anf. 22 LENA ASPLUND (m)	19
Anf. 23 HELENA LEANDER (mp) replik	20
Anf. 24 LENA ASPLUND (m) replik.....	20
Anf. 25 HELENA LEANDER (mp) replik	21
Anf. 26 LENA ASPLUND (m) replik.....	21
Anf. 27 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	22
Anf. 28 GUNNAR ANDRÉN (fp)	22
Anf. 29 HELENA LEANDER (mp) replik	23
Anf. 30 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	24
Anf. 31 HELENA LEANDER (mp) replik	25
Anf. 32 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	25
Anf. 33 PETER PEDERSEN (v) replik.....	25
Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	26

Anf. 35 PETER PEDERSEN (v) replik	27
Anf. 36 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	27
(Beslut fattades under 14 §.)	28
8 § Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.....	28
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU30	28
Anf. 37 MARIE ENGSTRÖM (v)	28
Anf. 38 ULF BERG (m).....	29
Anf. 39 ÅKE SANDSTRÖM (c)	30
Anf. 40 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	30
Anf. 41 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	31
Anf. 42 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	31
Anf. 43 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	31
(Beslut fattades under 14 §.)	31
9 § Kriminalvårdsfrågor.....	31
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU14.....	31
Anf. 44 CHRISTER ADELSBO (s).....	31
Anf. 45 LENA OLSSON (v).....	33
Anf. 46 MEHMET KAPLAN (mp)	35
Anf. 47 KRISTER HAMMARBERGH (m)	36
Anf. 48 CHRISTER ADELSBO (s) replik.....	38
Anf. 49 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	39
Anf. 50 CHRISTER ADELSBO (s) replik.....	39
Anf. 51 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	40
Anf. 52 LENA OLSSON (v) replik.....	40
Anf. 53 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	40
Anf. 54 LENA OLSSON (v) replik.....	41
Anf. 55 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	42
Anf. 56 KARIN NILSSON (c).....	42
Anf. 57 CAMILLA LINDBERG (fp)	43
Anf. 58 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	44
Anf. 59 LENA OLSSON (v).....	46
Anf. 60 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	46
Anf. 61 LENA OLSSON (v) replik.....	46
Anf. 62 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	47
Anf. 63 LENA OLSSON (v) replik.....	47
(Beslut fattades under 14 §.)	48
10 § Unga lagöverträdare	48
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU16.....	48
Anf. 64 KERSTIN HAGLÖ (s).....	48
Anf. 65 LENA OLSSON (v).....	51
Anf. 66 MEHMET KAPLAN (mp)	51
Anf. 67 HELENA BOUVENG (m)	53
Anf. 68 MILDRED THULIN (c)	55
Anf. 69 CAMILLA LINDBERG (fp)	57
Anf. 70 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	58
Anf. 71 CAMILLA LINDBERG (fp) replik	59
Anf. 72 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	59

Anf. 73 CAMILLA LINDBERG (fp) replik	59
Anf. 74 INGER DAVIDSON (kd)	59
Anf. 75 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	61
Anf. 76 INGER DAVIDSON (kd) replik	62
Anf. 77 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	62
Anf. 78 INGER DAVIDSON (kd) replik	63
(Beslut fattades under 14 §.)	63

Prot. 2007/08:101

23 april

11 § Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från

välfärdssystemen 64

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU7	64
Anf. 79 RONNY OLANDER (s)	64
Anf. 80 LISELOTTE OLSSON (v)	66
Anf. 81 GUNVOR G ERICSON (mp)	67
Anf. 82 HELENA RIVIÈRE (m)	69
Anf. 83 RONNY OLANDER (s) replik	70
Anf. 84 HELENA RIVIÈRE (m) replik	71
Anf. 85 RONNY OLANDER (s) replik	71
Anf. 86 HELENA RIVIÈRE (m) replik	72
Anf. 87 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	72
Anf. 88 HELENA RIVIÈRE (m) replik	72
Anf. 89 GUNVOR G ERICSON (mp) replik	73
Anf. 90 HELENA RIVIÈRE (m) replik	73
Anf. 91 LISELOTTE OLSSON (v) replik	74
Anf. 92 HELENA RIVIÈRE (m) replik	74
Anf. 93 LISELOTTE OLSSON (v) replik	74
Anf. 94 HELENA RIVIÈRE (m) replik	75
Anf. 95 SOLVEIG ZANDER (c)	75
Anf. 96 RONNY OLANDER (s) replik	77
Anf. 97 SOLVEIG ZANDER (c)	77
Anf. 98 RONNY OLANDER (s) replik	78
Anf. 99 SOLVEIG ZANDER (c) replik	78
Anf. 100 ULF NILSSON (fp)	79
Anf. 101 RONNY OLANDER (s) replik	81
Anf. 102 ULF NILSSON (fp) replik	81
Anf. 103 RONNY OLANDER (s) replik	82
Anf. 104 ULF NILSSON (fp) replik	83
Anf. 105 EVA JOHNSSON (kd)	83
Anf. 106 RONNY OLANDER (s) replik	85
Anf. 107 EVA JOHNSSON (kd) replik	86
Anf. 108 RONNY OLANDER (s) replik	86
Anf. 109 EVA JOHNSSON (kd) replik	87
(Beslut fattades under 14 §.)	87

12 § Spel- och lotterifrågor 87

Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU13	87
Anf. 110 TORBJÖRN BJÖRLUND (v)	87
Anf. 111 GÖRAN MONTAN (m)	88
Anf. 112 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	89
Anf. 113 GÖRAN MONTAN (m) replik	90

Anf. 114	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	90
Anf. 115	GÖRAN MONTAN (m) replik	91
Anf. 116	CAMILLA LINDBERG (fp)	91
Anf. 117	ANNA BERGKVIST (m)	93
	(Beslut fattades under 14 §.)	94
13 §	Folkbildning	94
	Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU14	94
Anf. 118	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	94
Anf. 119	TORBJÖRN BJÖRLUND (v)	95
Anf. 120	ANNE MARIE BRODÉN (m)	96
Anf. 121	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	97
Anf. 122	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	98
Anf. 123	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	98
Anf. 124	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	99
Anf. 125	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	100
Anf. 126	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	100
Anf. 127	TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	101
Anf. 128	ANNE MARIE BRODÉN (m) replik	101
Anf. 129	ANDERS ÅKESSON (c)	102
Anf. 130	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	103
Anf. 131	ANDERS ÅKESSON (c) replik	104
Anf. 132	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik	104
Anf. 133	ANDERS ÅKESSON (c) replik	105
	(Beslut fattades under 14 §.)	105
	Ajournering	105
	Återupptagna förhandlingar	105
14 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	106
	SkU26 Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.	106
	SkU28 Beskattning av flygbränsle för privat ändamål	106
	SkU30 Rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m.	106
	JuU14 Kriminalvårdsfrågor	106
	JuU16 Unga lagöverträdare	107
	SfU7 Underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen	107
	KrU13 Spel- och lotterifrågor	108
	KrU14 Folkbildning	109
15 §	Bordläggning och beslut om motionsrätt	109
16 §	Anmälan om interpellationer	110
17 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	110
18 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	111
19 §	Kammaren åtskildes kl. 16.11.	114

Tryck: Elanders, Vällingby 2008